

Vojaška doktrina

Poveljstvo za doktrino, razvoj,
izobraževanje in usposabljanje

2006

Avtorji

Brigadir Branimir Furlan, major Davorin Rečnik, polkovnik v pokoju Rudi Vrabič, polkovnik Vasilije Maraš, podpolkovnik Janez Čerkovnik, podpolkovnik Branko Špur, polkovnik Miloš Šonc, major Marjan Tušak, major Marijan Ivanuša, podpolkovnik Boris Gorjup, major Martin Kojadin, stotnik Kamil Lasič, major Marko Unger

Recenzija

Generapodpolkovnik Albin Gutman, brigadir Alojz Šteiner, brigadir Viktor Krajnc, kapitan Renato Petrič, brigadir Jožef Žunkovič, polkovnik Alojz Ternar, podpolkovnik Robert Puš, Miran Bogataj

Zgled iz zgodovine zbrala
Gregor Kastelic in Branimir Furlan

Foto

Bruno Toič, Arhiv revije Obramba, Arhiv Dela

Lektoriranje

dr. Janko Berlogar

Urednik

Darko Petelin

Izdajatelj

PDRIU

Založnik

Defensor, d.o.o.; zanj Darko Petelin

Oblikovanje in grafična priprava
GALdesign

Tisk

Tiskarna Schwarz, Ljubljana

Vojaško doktrino je sprejela vlada Republike Slovenije na svoji 76. seji, 1. junija 2006.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

355.02(497.4)

VOJAŠKA doktrina / [avtorji Branimir Furlan ... [et al.] ;
urednik Darko Petelin ; zglede iz zgodovine zbrala Gregor Kastelic
in Branimir Furlan]. - Ljubljana : Defensor, 2006

ISBN 961-6177-09-5

1. Furlan, Branimir 2. Petelin, Darko
227115008

Zahvala

Vojaška doktrina je najvišji vojaško strokovni dokument in podlaga za organiziranje in delovanje Slovenske vojske. Je tudi temeljni dokument iz katerega izhajajo področne doktrine, navodila, učno-obraževalna literatura in drugi vojaško strokovni dokumenti. Pri njenem nastanku so kot pripravljavci osnovnega besedila sodelovali pripadniki Centra za doktrino in razvoj, ki so s svojimi prispevki omogočili nastanek dokumenta. V zaključni fazi smo želeli pridobiti tudi mnenja zunaj Slovenske vojske in Ministrstva za obrambo. Zato smo na javno obravnavo povabili strokovnjake iz drugih ministrstev, Fakultete za družbene vede ter raznih stanovskih združenj. Odzvalo se je veliko posameznikov, ki so razumeli pomen doktrine za nadaljnji razvoj Slovenske vojske in so bili pripravljeni prispevati svoje poglede, znanje in izkušnje. Brez njihovega deleža bi bila doktrina siromašnejša.

Zahvaljujem se pripadnikom Slovenske vojske in Ministrstva za obrambo, ki so sodelovali v obravnavi doktrine ali na druge načine prispevali k njeni vsebini: brigadir Alojz Završnik, brigadir Marjan Grabnar, brigadir Janez Kavar, kapitan bojne ladje Ljubomir Kranjc, polkovnik Anton Vereš, polkovnik Bogdan Mali, polkovnik David Humar, polkovnik Gorazd Jurkovič, polkovnik Mitja Teropšič, podpolkovnik Marjan Mahnič, podpolkovnik Franc Kunovar, VVU XIII. mag. Denis Čaleta, podpolkovnik Branko Keber, podpolkovnik Dobran Božič, podpolkovnik Dušan Toš, podpolkovnik Miha Škerbinc Barbo, podpolkovnik Vojko Obrulj, major Iztok Kočevar, dr. Igor Kotnik, mag. Uroš Krek, mag. Marjan Fekonja, Jože Lacko, Stane Praprotnik in Tomaž Luštrek.

Zahvaljujem se članom Fakultete za družbene vede, Katedre za obramboslovje, ki so sodelovali v javni obravnavi doktrine in prispevali kritične poglede ter dali pobude za izboljšanje njene vsebine: profesorica dr. Ljubica Jelušič, profesor dr. Anton Žabkar, docent dr. Maja Garb, docent dr. Vladimir Prebilič, docent dr. Iztok Prezelj, docent dr. Vinko Vegič in asistent mag. Erik Kopač. Za podporo se zahvaljujem tudi generalmajorju v pokoju Ladu Kocjanu.

Posebej se zahvaljujem polkovniku v pokoju Ivanu Herbertu Kukcu in stotnici Alenki Petek, ki sta prispevala veliko kritičnih misli, uporabnih predlogov ter obsežna pisna gradiva, ki so pomembno vplivala na strukturo in vsebino doktrine.

Brigadir **Branimir Furlan**

Slovenija se nahaja v spremenjenem mednarodnem okolju, v katerem uveljavlja lasten nacionalno-varnostni sistem. Zaradi omenjenih sprememb je bil nujen prehod iz množične vojske, namenjene obrambi znotraj nacionalnih meja, v manjšo ter bolje opremljeno in izurjeno profesionalno vojsko. Ta sodeluje tudi izven nacionalnih meja v kolektivni obrambi.

Geostrateški in varnostni položaj Slovenije kot mlade države, ki si je z lastnimi silami izbojevala samostojnost, je bil v prvih letih delovanja dokaj zapleten. Doktrina delovanja je imela defenzivni karakter na strateški in operativni ravni, na taktični je pa bila ofenzivno naravnana.

Slovenska vojska s tem dokumentom pridobiva temeljno doktrinarno podlago za uresničevanje svojega poslanstva. V vojaški doktrini so opredeljena dejstva, ki narekujejo nove poti razmišljanja, da bi podprli nacionalne interese in cilje. Namenjena je obveščanju udeležencev struktur sistema nacionalne varnosti in zaveznikov, še posebej pa obveščanju slovenske in mednarodne javnosti o načelih uporabe in delovanja Slovenske vojske. Opredeljuje in urejuje pomen sprememb v razumevanju položaja poklicnega in profesionalnega vojaka, ki izhaja iz bistveno spremenjene vloge Slovenske vojske, tako znotraj obrambnega sistema, kot širše v celotni slovenski družbi. Uveljavlja obrambno strategijo Slovenije in vključuje strateški koncept zavezništva. S tem tudi umešča Slovensko vojsko v njegovo vojaško strukturo.

Z vstopom Slovenije v Nato in EU je država vključena v zanesljivi sistem mednarodne kolektivne varnosti. Seveda se z vstopom v navedene mednarodne integracije od Slovenske vojske pričakuje primeren in zanesljiv vojaški prispevek. Njena sedanja organiziranost omogoča razvoj, izboljšanje in vzdrževanje vseh tistih ključnih operativnih zmogljivosti, ki podpirajo uresničevanje glavnih nalog v nacionalni obrambi in omogočajo zanesljivo sodelovanje v zavezništvu.

Generalmajor Ladislav Lipič

1.

Uvod

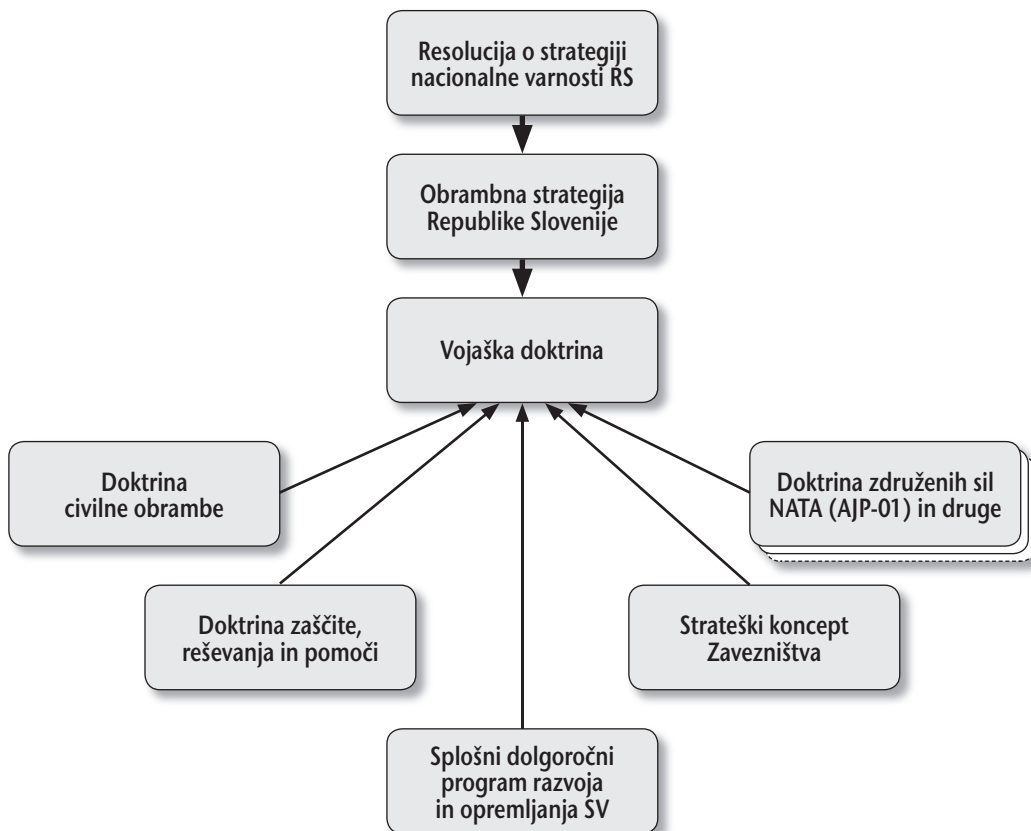
Vojaška doktrina so sprejeta načelna stališča o organiziranju, uporabi in delovanju Slovenske vojske pri vojaški obrambi države in izvajanju drugih nalog, s katerimi se uresničuje obrambna strategija Republike Slovenije. Določa temeljna načela, po katerih Slovenska vojska ali njeni deli usmerjajo svoje delovanje na obrambno-varnostnem področju, da bi podprli nacionalne interese in cilje. Doktrina podpira prehod Slovenske vojske v transformacijsko obdobje, kar narekuje nove poti razmišljanja in prenavo vojske, da bo pripravljena za spremenjene izzive in grožnje.

Vojaška doktrina temelji na resoluciji o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije (Ur.l. RS, št 56/01) in obrambni strategiji Republike Slovenije (Vlada RS, št. 820-00/2001-1, 20. 12. 2001), upošteva pa tudi rešitve doktrine civilne obrambe (Vlada RS, št. 810-02/2002-1, 25. 4. 2002) in doktrine zaščite, reševanja in pomoči (Vlada RS, št. 912-7/2002-1, 30. 5. 2002). Vojaška doktrina upošteva cilje razvoja Slovenske vojske iz Splošnega dolgoročnega programa razvoja in opremljanja Slovenske vojske (Ur.l. RS 97/01).

Vojaška doktrina uveljavlja Strateški koncept zavezništva (Washington, 1999) ter načela organiziranja in delovanja vojaških sil, ki izhajajo iz zavezniške doktrine združenih sil (Allied Joint Doctrine – AJP-1).

Vojaška doktrina upošteva dejstvo, da je Republika Slovenija postala članica zveze Nato in Evropske unije, kar pomeni upoštevanje novih rešitev v organiziranosti in delovanju Slovenske vojske. Upošteva tudi spremembe v Slovenski vojski, ki je bila iz naborniške vojske preoblikovana v poklicno vojsko, dopolnjeno z obvezno in pogodbeno rezervo.

Vojaška doktrina je najvišji vojaško-strokovni dokument in temelji na zgodovinskih izkušnjah in teoretičnih spoznanjih o vojskovanju. Je obvezujoča, vendar zahteva preudarnost pri uporabi v praksi. Namenjena je poveljnikom in nosilcem načrtovanja razvoja in uporabe Slovenske vojske ter izvajalcem izobraževanja in usposabljanja, cilj pa je v praksi zagotoviti enotna izhodišča pri uresničevanju poslanstva v miru in vojni danes in v bližnji prihodnosti. Doktrina služi tudi za obveščanje preostalih struktur sistema nacionalne varnosti, zaveznikov, mednarodnih organov in teles v okviru varnostih in političnih povezav ter za obveščanje slovenske javnosti o načelih uporabe in delovanja Slovenske vojske.

Podlage za oblikovanje doktrine

Razumevanje kompleksnega in zapletenega okolja, v katerem poteka vojskovanje, je osnova razumevanja namena in vsebine doktrine. Poveljniki morajo poznati in razumeti temeljne

Splošna značilnost sodobnih vojn je vpletenost večine virov obeh strani v spopadu, tako vojaških kot nevojaških. Vojna je pogosto nesimetrična. Ne spopadajo se le države, temveč tudi zunajinstitucionalne organizacije in posamezniki. Na eni strani so države in formalne oborožene sile, na drugi pa razne organizacije (npr. teroristične). V nekaterih situacijah civilisti napadajo civiliste in civilno infrastrukturo.

Za sodobne vojne je značilno veliko število žrtev pri obeh ali le eni strani v spopadu ter gmotna kolateralna materialna škoda in žrtve med civilnim prebivalstvom. Verjetna je omejena ali celo množična uporaba orožij za množično uničevanje. Začetno obdobje vojne je krajše predvsem zaradi uporabe pripravljenih sil, ki se lahko hitro premaknejo na oddaljena območja, ter zaradi možnosti zračnih napadov z velike razdalje na vojaške sile, komunikacije, prometno infrastrukturo, informacijske centre in druge cilje.

2.2. Krize

Kriza je stanje, dogodek ali proces v državi ali zunaj nje, ki predstavlja resno grožnjo temeljnim nacionalnim interesom, družbenim vrednotam in normam, ter ga ni mogoče obvladovati z običajnimi sredstvi in dejavnostmi podsistemov nacionalne varnosti, temveč zahteva angažiranje kriznega upravljanja. Za krizo sta značilni negotovost razmer in relativno kratek čas za ukrepanje.

Krize so lahko večdimenzionalne grožnje za regionalno in mednarodno varnost. Zato so preprečevanje kriz, priprave na delovanje v krizi, soočenje z njenimi posledicami in sanacija nastalih razmer skupni vsem področjem zagotavljanja nacionalne varnosti in varnosti v širši regiji.

V reševanje kriz se ponavadi vključi mednarodna skupnost, ki uvede politične, diplomatske, ekonomske, vojaške, humanitarne in druge ukrepe kriznega upravljanja, ki naj umirijo razmere.

Krizno upravljanje je proces v sistemu nacionalne varnosti s katerim se vzpostavljajo enotna načela, postopki, mehanizmi in ukrepi za usklajeno in učinkovito odzivanje na krize. Strateški koncept Nata opredeljuje krizno upravljanje kot osnovno varnostno nalogo in zavezuje zavezništvo k učinkovitemu preprečevanju konfliktov ter aktivnemu sodelovanju v kriznem upravljanju. Obvladovanje kriznih razmer poteka spretno in prožno, z vso občutljivostjo, stopnjevano in odzivno, pravočasno in usklajeno.

Zavezništvo je opredelilo sistem kriznega upravljanja, ki predvideva angažiranje sil na naslednje načine: odvratanje in kolektivna obramba, operacije kriznega odzivanja, pomorske sankcije in uveljavljanje embarga, delovanje proti terorizmu, delovanje proti širjenju orožja za množično uničevanje ter vodenje zaščite in reševanja.

2.3. Mednarodno varnostno okolje

Na začetku 21. stoletja je prišlo do bistvenih sprememb mednarodnega varnostnega okolja. Zmanjšala se je verjetnost globalnih oboroženih spopadov, vendar se je povečala ranljivost sodobnih držav zaradi novih varnostnih groženj, izzivov in tveganj. Globalne grožnje varnosti postajajo vse bolj tudi neposredne nacionalne grožnje. Ker večina groženj varnosti deluje transnacionalno, obramba pred njimi zahteva visoko stopnjo mednarodnega sodelovanja in usklajenega odzivanja na različne krizne pojave.

Organizacija združenih narodov, Evropska unija, Nato, Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi ter druge regionalne organizacije in institucije, ki prispevajo k reševanju nasprotij v svetu ter krepijo povezovanje držav, bodo ostale pomemben mednarodni dejavnik. Predstavljale bodo zlasti okvir za multilateralno sodelovanje. Pomembno vlogo bodo tudi v bodoče imele pri stabilizaciji mednarodnega varnostnega okolja.

Za evroatlantski prostor je značilno politično, ekonomsko in varnostno združevanje, ki zagotavlja večjo varnost in stabilnost tega območja. Evropska unija in Nato postajata globalna dejavnika zagotavljanja in varovanja mednarodnega miru, varnosti in stabilnosti ter uveljavljanja demokracije in skupnih vrednot.

Varnostno okolje Republike Slovenije je dinamično in spremenljivo ter je neločljivo povezano z negotovostjo in nestabilnostjo v državah znotraj in zunaj evroatlantskega območja. Nekatere države so soočene z resnimi ekonomskimi, družbenimi in političnimi težavami. Na regionalno nestabilnost lahko vplivajo etnična in verska nasprotja, teritorialni spori, humanitarne katastrofe, neustrezne ali neuspešne ekonomske ali politične reforme, neurejeni odnosi med novimi državami, zlorabe človekovih pravic ter razpad političnega sistema držav.

Obstoj nuklearnih sil zunaj zavezništva je za zavezništvo varnostno tveganje. Posebno skrb vzbuja širjenje orožij za množično uničenje in tehnologij, ki omogočajo njihovo proizvodnjo in uporabo. Prav tako je lahko tveganje širjenje tehnologij za izdelavo naprednih oborožitvenih sistemov, kar omogoča možnim sovražnikom pridobitev večjih vojaških zmogljivosti. Tudi v prihodnje bodo izzivi in tveganja povezani z mednarodnim terorizmom, množičnimi migracijami, organiziranim kriminalom, s trgovino z drogami, korupcijo, z etničnimi in verskimi nasprotji, nestabilnimi režimi, s teritorialnimi spori in spori okoli naravnih virov, z rastjo ali upadom prebivalstva, epidemijami ter vdori in zlorabami informacijske infrastrukture.

2.4. Viri ogrožanja nacionalne varnosti

Večji oboroženi spopadi ali vojna, ki bi lahko ogrozili varnost Republike Slovenije, so v bližnji prihodnosti malo verjetne. Obstaja pa vrsta kriznih žarišč, regionalnih varnostnih groženj in tveganj ter konfliktov nizke intenzivnosti, ki ogrožajo varnost in stabilnost širše mednarodne skupnosti in tudi regije. Republika Slovenija se kot članica Evropske unije in Nata ter drugih mednarodnih organizacij sooča z regionalnimi in geografsko bolj oddaljenimi kriznimi žarišči, ki za omenjeni integraciji pomenijo varnostno grožnjo in ogrožajo njune interese.

Značilnosti sodobnega terorizma so prožna in ohlapna organizacijska struktura, samofinanciranje in mednarodno povezovanje. Zaradi dostopnosti ter uporabe tehničnega, tehnološkega in drugega znanja, še posebej v povezavi s širjenjem orožja in sredstev za množično uničevanje, je terorizem velika grožnja varnosti, ki lahko v prihodnje neposredno ogrozi tudi Republiko Slovenijo.

Pojavne oblike organiziranega kriminala so številne in so vzporedna negativna posledica globalizacije. Republika Slovenija je prehodna in ciljna država predvsem na t. i. balkanski poti ilegalnih migracij, trgovine z mamili, belim blagom in nezakonitim trgovanjem ter oboroževanjem s konvencionalnim orožjem.

Na splošno raven varnosti Republike Slovenije vplivajo vse pojavne oblike kriminalitete, zlasti splošna in gospodarska kriminaliteta, migracije, rasno, etnično in religiozno motivirana dejanja, protiglobalistična in druga ekstremna gibanja in organizacije ter obveščevalno delovanje proti Republikli Sloveniji.

Republika Slovenija kot razvita informacijska družba postaja vse bolj ranljiva tudi na komunikacijsko-informacijskem področju. Sooča se z različnimi tveganji, ki ogrožajo varnost kritične infrastrukture na tem področju, varnost baz podatkov tudi osebnih, kot temeljev za odločanje in delovanje državnih, finančnih, gospodarskih, socialnih, zdravstvenih in drugih organov.

Naravne in druge nesreče ostajajo stalen vir ogrožanja. Intenzivnost in pogostnost nekaterih vrst naravnih nesreč se povečuje kot posledica verjetnih podnebnih sprememb. Povečujejo se okoljski viri ogrožanja, kar vse vpliva na večjo možnost in pogostnost ekoloških ter drugih nesreč v okolju, ki jih povzročata človek s svojo dejavnostjo. V razmerah vse večje globalizacije in povezanosti sveta se povečuje možnost in pogostnost pojava nalezljivih bolezni, zlasti rastlinskih in živalskih, ki lahko dosežejo velike razsežnosti. V sodobnem svetu pa je vse bolj možen tudi pojav in širitev človeških bolezni, ki bi imele značilnosti pandemije.

2.5. Sodelovanje pri uresničevanju strateškega koncepta zavezništva

Osnovni namen Severnoatlantskega zavezništva sta zaščita miru in zagotovitev teritorialne celovitosti, politične neodvisnosti in varnosti držav članic v skladu z načeli ustanovne listine Organizacije združenih narodov. Za doseganje namena zavezništvo uporablja politična in vojaška sredstva, odvisno od narave varnostnih tveganj in groženj.

Zavezništvo deluje na načelu, da je varnost vsake članice odvisna od varnosti vseh. Ogrožanje ene vpliva na ostale. S podpisom Washingtonskega sporazuma se je vsaka članica obvezala, da bo upoštevala to načelo in si delila tveganja in odgovornosti, kot tudi prednosti, ki jih prinaša kolektivna obramba.

Strateški koncept zavezništva daje usmeritve za uporabo političnih in vojaških sredstev pri doseganju varnostnih ciljev. Osnovne naloge, ki izhajajo iz koncepta, so med drugim odvrčanje in obramba proti vsem oblikam agresije na katerokoli članico zavezništva, prispevanje k preprečevanju konfliktov, aktivna vloga v kriznem upravljanju in promoviranje partnerstva, sodelovanja in dialoga z drugimi državami v evroatlantskem območju.

Z vstopom v zvezo Nato je Republika Slovenija uresničila cilj – zagotovitev temeljnega varnostnega interesa v okviru kolektivne obrambe, ki izhaja iz 5. člena Washingtonskega sporazuma. Na podlagi prednosti članstva v zavezništvu se je odpovedala razvijanju določenih obrambnih zmogljivosti. Zato vojaška obramba Republike Slovenije temelji na uporabi združenih sil zavezništva, v katerih bodo integrirane sile Slovenske vojske.

Članstvo v zavezništvu prinaša tudi sprejem dela odgovornosti za skupno varnost. To med drugim narekuje skupno obrambno planiranje, sodelovanje Slovenske vojske pri oblikovanju skupnih odzivnih sil in njeno delovanje na kriznih območjih ter druge oblike vključevanja Republike Slovenije v dejavnosti zavezništva za zaščito stabilnosti evroatlantskega območja in soočanje z mednarodnim terorizmom in drugimi nesimetričnimi grožnjami.

2.6. Sodelovanje pri uresničevanju evropske varnostne in obrambne politike

Republika Slovenija kot članica Evropske unije aktivno prispeva k skupni evropski varnostni in obrambni politiki, katere cilj je med drugim doseganje skupnih evropskih vojaških zmogljivosti, opredeljenih v vojaških ciljeh Evropske unije¹. Sile bodo uporabljene na podlagi Petersberške deklaracije v operacijah kriznega upravljanja.

Pri vključevanju v evropsko varnostno in obrambno politiko ter iz tega izhajajočih aktivnosti Republika Slovenija zastopa stališče, da ne more obstajati bistvena delitev med Natom in Evropsko unijo, ker bi to zmanjševalo učinkovitost in razpoložljivost vojaških zmogljivosti ali vodilo k podvajanju zmogljivosti. To pomeni, da bo razvijala enotne sile², ki bodo lahko uporabljene v okviru operacij kriznega odzivanja pod vodstvom Nata ali za operacije kriznega upravljanja pod vodstvom Evropske unije.

Slovenska vojska bo v Evropski uniji zagotavljala zmogljivosti v skladu s konceptom bojnih skupin³, konceptom sil za hitro odzivanje⁴ in drugimi koncepti oblikovanja skupnih zmogljivosti. Članstvo v Evropski uniji narekuje sodelovanje Slovenske vojske v skupnem obrambnem planiranju, sodelovanje pri oblikovanju in usposabljanju skupnih sil in njeno delovanje na kriznih območjih v operacijah pod vodstvom Evropske unije ter druge oblike uresničevanja skupne varnostne in obrambne politike.

2.7. Večnacionalne operacije

Razen v krajšem časovnem obdobju delovanja bo Slovenska vojska vedno uresničevala svoje poslanstvo v podpori interesov Republike Slovenije v sodelovanju z zavezniškimi silami ali s silami koalicij. Zato bodo enote praviloma delovale v strukturi večnacionalnih sil. Za večnacionalne operacije je značilna poudarjena politična dimenzija uporabe sil. Za doseganje potrebne učinkovitosti večnacionalnih sil so ključnega pomena odnosi med poveljniki, skupna doktrina, jezik, učinkovita logistika ter povezljivost na področju opreme in operativnih postopkov.

Prednosti večnacionalnih operacij so v mednarodni legitimnosti sil, dopolnjevanju operativnih zmogljivosti, dopolnjevanju logistike in celovitejši obveščevalni zagotovitvi. Slabosti izhajajo iz različnih nacionalnih interesov, različne opremljenosti in zmogljivosti, nacionalnih doktrin in operativnih postopkov, težav v komuniciranju zaradi jezika in iz nepripravljenosti za izmenjavo obveščevalnih informacij. Slabost so tudi nacionalne omejitve uporabe sil, ki izhajajo iz nacionalnih pravil delovanja.

Posebni izzivi doseganju učinkovitosti večnacionalnih sil so vzpostavitev učinkovitega poveljevanja, izmenjava obveščevalnih informacij, ki temeljijo na skupnih in nacionalnih virih, ter logistični sistem, ki temelji na nacionalni odgovornosti, vendar tudi na skupnih potrebah in medsebojni pomoči. Podlaga učinkovitega sodelovanja med silami zavezništva ali koalicije so dobri medsebojni odnosi med poveljujočimi, medsebojno spoštovanje profesionalnosti, kulture, zgodovine, navad in vrednot, poznavanje in razumevanje doktrin, zmogljivosti in namer drugih ter potrpežljivo komuniciranje.

¹ Helsinki Headline Goals 2010

² Single Set of Forces

³ Battle Group Concept

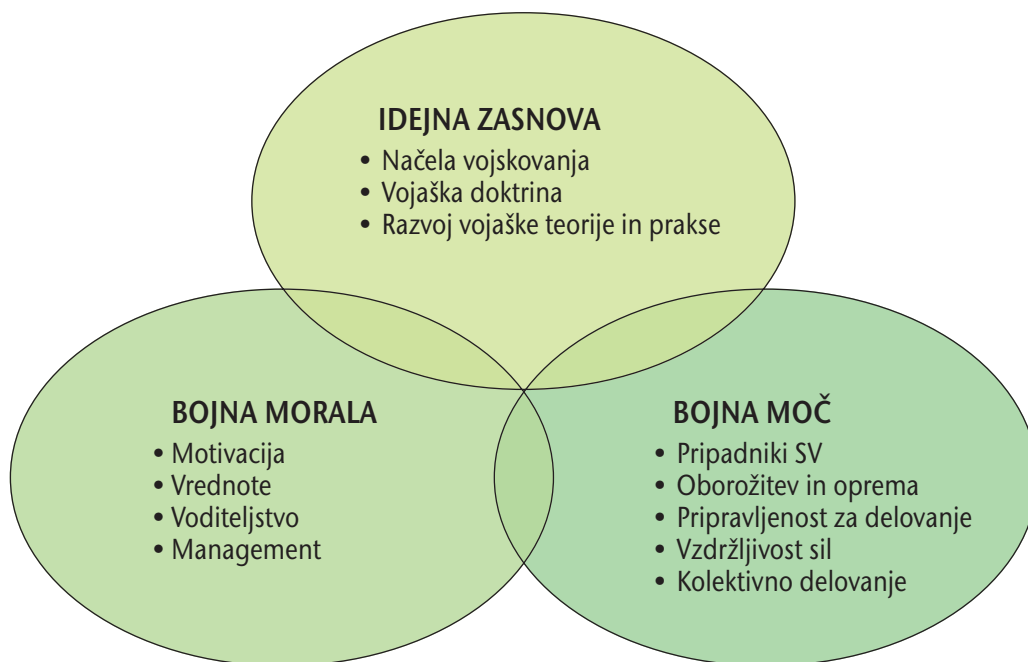
⁴ Rapid Reaction Concept

3. Vojskovalna moč

Vojskovalna moč Slovenske vojske opredeljuje njeno sposobnost za vojskovanje. Je orodje, s katerim premaga sovražnika. Sestavljena je iz treh, medsebojno povezanih sestavin: idejne zasnove, bojne morale in bojne moči.

Vojskovalna moč Slovenske vojske

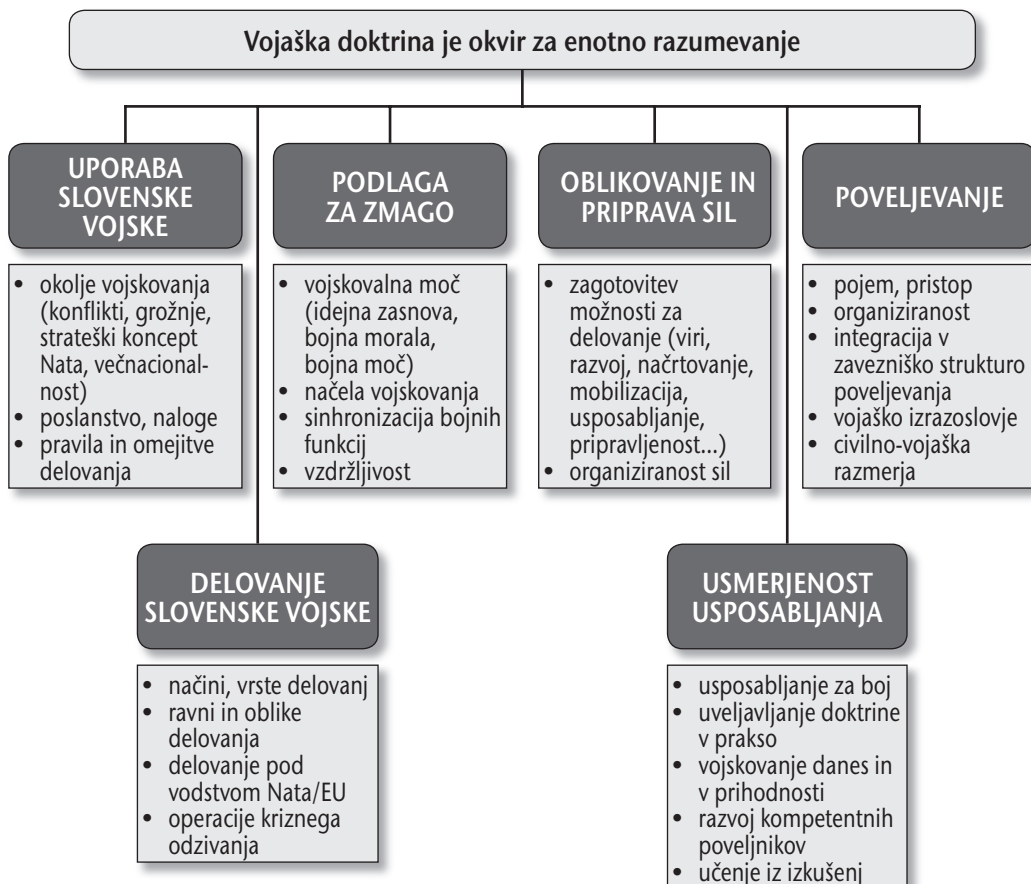
ZNAMO - HOČEMO - ZMOREMO

3.1. Idejna zasnova

Idejna zasnova je rezultat miselnega procesa. Vsebuje izkušnje iz preteklosti in teoretična spoznanja, kako lahko Slovenska vojska deluje na najboljši način danes in v bližnji prihodnosti. Opredeljujejo jo načela vojskovanja, vojaška doktrina ter razvoj vojaške teorije in prakse. Načela in doktrina v kombinaciji z iniciativo in ustvarjalnostjo poveljnikov dajejo intelektualno silo Slovenske vojske, ki usmerja njeno vojskovalno moč pri izvedbi delovanj. Pri tem je bistveno razumevanje konfliktov, sedanjega in bodočega vojskovanja v kompleksnem, negotovem in nejasnem okolju ter razumevanje, kako vsiliti svojo voljo sovražniku.

Načela vojskovanja usmerjajo poveljnike pri odločanju in vodenju bojnih delovanj. Izvirajo iz izkušenj zgodovine vojn in iz razvoja vojaške znanosti. Načela niso zakonitosti, ki bi zagotavljale uspeh, ampak vodilo, ki povečuje verjetnost uspešnosti delovanj. Poveljniki pri sprejemanju odločitev presojujejo medsebojno učinkovanje načel in konkretne situacije, in tako v svojo korist izkoriščajo različne dejavnike, ki določajo konkretno delovanje. Načela služijo tudi kot kriteriji za vrednotenje variant delovanja.

Doktrina daje podlage in vpliva na miselni proces poveljnikov. Poveljnikom daje podlage za razumevanje okolja, v katerem se uporablja vojaška sila v podporo nacionalnih interesov, ter za usmeritve, kako se organizirati in delovati. Doktrina je obvezujoča, ker zagotavlja enotnost razumevanja načina delovanja in je podlaga usklajenosti naporov pri uresničevanju poslanstva Slovenske vojske, vendar zahteva preudarno in smiselno uporabo glede na konkretno situacijo.

Razvoj vojske zagotavlja, da vojaška doktrina, oblikovanje in opremljanje Slovenske vojske ter vojaško izobraževanje in usposabljanje sledijo spremembam v varnostnem okolju, spremembam vojskovališča ter uveljavljanju novih teoretičnih spoznanj vojskovanja in pridobljenih izkušenj. Razvoj narekuje inovativni pristop pri obravnavi vseh sestavin vojskovalne moči. Zato ni domena samo specializiranih organizacij, ki se ukvarjajo z vojaškim razvojem in raziskavami, temveč so vanj vključeni poveljniki na vseh ravneh poveljevanja, ker prinašajo lastne izkušnje pri doseganju sposobnosti za vojskovanje svojih enot.

3.2. Bojna morala

Bojna morala je pripravljenost pripadnikov Slovenske vojske soočiti se z največjimi napori v boju. Je izraz njihove zavzetosti, vztrajnosti in pripravljenosti za odrekanje ter sprejemanje žrtev in tveganja pri izpolnjevanju poslanstva enote. Na bojno moralo vplivajo usposobljenost, zupanje v orožje in opremo, disciplina, samospoštovanje, razumevanje, kaj je cilj delovanja in kaj je zanj potrebno narediti, ter razumevanje, za koga in za kaj se bojevati. Razumevanje slednjega izhaja neposredno iz dobrega voditeljstva in tovarštva. Bojna morala se gradi in ohranja z motiviranjem, uveljavljanjem vrednot, voditeljstvom in menedžmentom.

3.2.1. Motivacija

Motivacija je odraz pripravljenosti posameznika za usmerjanje naporov v doseganje ciljev organizacije. Pomembno je, da se pripadniki Slovenske vojske poistovetijo s cilji Slovenske vojske in svoje enote. Z motivacijo je mogoče doseči, da imajo pripadniki enote občutek smiselnosti svojega delovanja. Pri tem je najpomembneje, da razumejo in verjamejo, da se bojujejo ali izvajajo druge naloge za pravično stvar, še posebej takrat, ko jim javno mnenje ni naklonjeno.

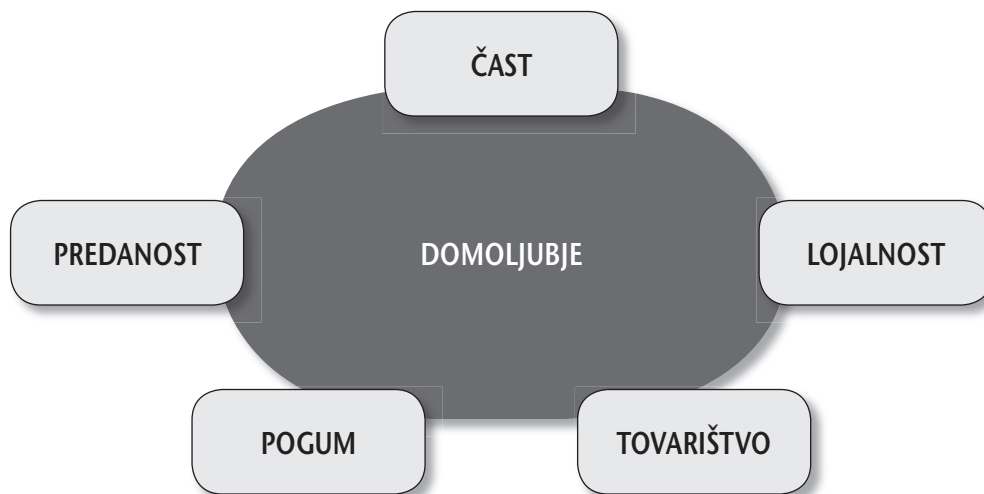
Usposabljanje pripadnikov Slovenske vojske, da se bojujejo in zmagajo kot povezan, discipliniran tim, ima zelo močan motivacijski učinek. Znanje in izurjenost zmanjšata strah in povečata samozavest. Samozavest je močna motivacijska sila, ki dvigne moralo, pogum in pripravljenost za bojevanje. Motivacija se doseže z lastnim zgledom, s prepričanjem v upravičenost uporabe vojske, z ustvarjanjem povezanega kolektiva in s sistemom nagrajevanja ter kaznovanja. Motivirani pripadniki enot zaupajo vase, drug v drugega, v enoto in poveljnika ter podpirajo skupne cilje.

3.2.2. Vrednote

Vrednote Slovenske vojske so gonilna sila uresničevanja poslanstva Slovenske vojske. Izhajajo iz splošnih civilizacijskih vrednot, vrednot slovenske družbe in posebnosti narave delovanja vojske. Vrednote Slovenske vojske dajejo okvirje za delovanje in vedenje posameznikov samostojno in v skupini.

Vrednote se udejanjajo s standardi vedenja v Slovenski vojski, za katere se njeni pripadniki zavzemajo, jih cenijo in se poučujejo na vseh ravneh izobraževanja in usposabljanja. Vrednote niso le seznam kvalit, ki jih dosega posameznik, temveč skupna odgovornost Slovenske vojske in vsake enote. Uveljavljajo in krepijo se z voditeljstvom in usposabljanjem. Vsi pripadniki Slovenske vojske z osebnim zgledom in ravnanjem uveljavljajo njene vrednote, nadrejeni pa skrbijo, da jih podrejeni upoštevajo pri svojem delu.

Temeljna skupna vrednota pripadnikov Slovenske vojske je domoljubje. Domoljubje je zavest pripadnosti domovini Sloveniji in nesebično izvrševanje dolžnosti pri uresničevanju skupnih ciljev.

Slovenska vojska razvija naslednje vojaške vrednote: čast, pogum, lojalnost, tovarištvo in predanost.

ČAST - Pripadnik Slovenske vojske je ponosen in mu je v čast, ker mu je zaupano, da podpira nacionalne interese ter prispeva k varnosti in blaginji državljanov Republike Slovenije. Ponosen je, ker lahko prispeva k zmanjšanju trpljenja in k stabilnemu okolju v svetu. Svoje naloge izvaja pošteno in vestno ter skrbi za doseganje vojaških vrednot in vrednot družbe. Zaveda se, da je pripadnik učinkovite vojaške organizacije, ki ima ugled v slovenski družbi. Je pripadnik vojske, ki nadaljuje tradicijo boja Slovencev proti agresorjem in je odločilno prispevala k vzpostavitvi samostojne slovenske države.

POGUM - Pripadnik Slovenske vojske je pri izvajanju nalog pripravljen uporabiti orožje s skrajnim namenom odvzeti življenje. Zaveda se, da je lahko pri uresničevanju poslanstva enote ogroženo njegovo življenje, življenje njegovih soborcev in podrejenih. Nadaljuje z izvajanjem nalog, čeprav so njegovi soborci ranjeni ali so izgubili življenje. Izraža iniciativo in vztraja na visokih standardih ne glede na čas trajanja naloge, intenzivnost naporov ali morebitno negativno sprejemanje njegovih naporov v javnosti.

LOJALNOST - Lojalnost Republiki Sloveniji, Slovenski vojski in enoti povezuje pripadnike Slovenske vojske med seboj. Lojalnost Slovenski vojski pripadniku enote narekuje skrb za njeno učinkovitost. Lojalnost slovenski državi mu narekuje skrb za zaščito njenih interesov in krepitev ugleda v svetu. Lojalnost podrejenih do svojih nadrejenih je sestavni del lojalnosti vojaški orga-

nizaciji. Podrejeni so lojalni do nadrejenih tako, da izvajajo povelja, ki uresničujejo poslanstvo Slovenske vojske in podpirajo interese Republike Slovenije. Lojalnost se izraža z medsebojnim zaupanjem in spoštovanjem ter discipliniranim in odgovornim opravljanjem dolžnosti.

TOVARIŠTVO - Tovarištvo je jedro notranje povezanosti in trdnosti enote. Izraža se z medsebojnim spoštovanjem, s pomočjo in prijateljstvom. Tovarištvo povezuje pripadnike Slovenske vojske v negotovem in nevarnem okolju in prispeva k ohranjanju bojne morale. Je dejavnik zadovoljstva pri opravljanju vojaške službe.

PREDANOST - Z vstopom v Slovensko vojsko se državljan Republike Slovenije obveže, da bo služil in izvajal svoje naloge povsod in vedno, ko bo to potrebno, ne glede na težave ali nevarnost. Predanost pri izvajanju vojaške službe od pripadnika Slovenske vojske zahteva požrtvovalnost in podrejanje osebnih ciljev vojski.

Major Rudolf Maister je na sestanku, ki ga je sklical mariborski mestni poveljnik polkovnik Anton Holik, 1. novembra 1918, pokazal veliko odločenost, domoljubje in pogum, ko je še brez dogovora z narodnim svetom za Štajersko izjavil, da razglaša Maribor za jugoslovansko posest in prevzema v imenu svoje vlade vojaško poveljstvo nad mestom in nad vsem Spodnjim Štajerskim. Na sestanku je bilo prisotnih veliko oficirjev z višjim činom. Ti bi ga lahko razorožili ali pa celo ubili. Vendar se to ni zgodilo. Najvišji častniki – polkovniki so se mu podredili. Maister takrat še ni imel ne politične ne vojaške moči. Kasneje je bil povišan v čin generala, prevzel pa je tudi vojaško poveljstvo nad spodnjo Štajersko.

3.2.3. Voditeljstvo

Voditeljstvo je vplivanje na ljudi zaradi doseganja ciljev organizacije. Vplivanje pomeni pripraviti ljudi, da naredijo, kar od njih želimo. Poveljnik v vlogi voditelja vpliva na podrejene tako, da jim zagotavlja smisel, jih usmerja in motivira, s ciljem uresničevanja poslanstva in nalog Slovenske vojske.

Pripadniki enote pričakujejo od poveljnika, da bo deloval strokovno in odgovorno, jih znal poslušati in jih bo obravnaval dostojanstveno ter s spoštovanjem, bo izurjen v temeljnih vojaških veščinah, služil kot zgled ter jih tudi osebno učil ali posredoval izkušnje. Od poveljnika pričakujejo logično razlago, zakaj morajo nekaj narediti in pri tem tvegati. Pričakujejo jasno definirano nalogo, prioritete in usmeritve za njeno izvedbo ter da jih poveljnik zna motivirati. Poveljnik mora imeti dobre komunikacijske sposobnosti, sposobnost učenja in samoizpopolnjevanja, sposobnost izgradnje kolektiva ter sposobnost načrtovanja in pravočasnega odločanja.

28. junija 1991 je devet pripadnikov samostojne bojne skupine 6. Pokrajinskega štaba Teritorialne obrambe Severnoprimske pokrajine pod poveljstvom majorja Srečka Lisjaka izvedla napad na mednarodni mejni prehod Rožna dolina pri Novi Gorici. Mejni prehod je branilo 117 pripadnikov JLA. Napad teritorialcev je krilo 8 pripadnikov posebne enote milice iz Nove Gorice. Med napadom so padli trije sovražnikovi vojaki, 16 je bilo ranjenih. Ostali so bili zajeti. Skupina je uničila dva in zaplenila 3 tanke, samovozni lansirni most, 25 raznih motornih vozil ter vso orožje in opremo. Izgub ni imela. Za uspešnost napada so bili ključnega pomena čas napada, odločno poveljevanje, medsebojno zupanje med vojaki in poveljnikom ter odlična razporeditev vojakov, ki so bili razporejeni tako, da so mejni prehod zasuli z navzkrižnim ognjem in tako prisilili enoto JLA, da se je vdala. Na motiviranost vojakov je pomembno vplival poveljnik skupine, ki je enoto vodil preudarno, s pogum, znanjem in osebnim zgledom.

Poveljniki na podlagi vrednot krepijo medsebojno zaupanje, spoštovanje in razumevanje. Osebno skrbijo za ohranjanje bojne morale. Poznajo podrejene in ti poznajo svojega poveljnika. Naloge enoti posredujejo skladno z njenim poslanstvom in sposobnostmi in pri tem ohranjajo sposobnost doseganja rezultatov. Pripadniki enote vedo, kakšna je njihova vloga pri uresničevanju poslanstva enote.

Voditeljstvo se prične s samodisciplino in se udejanja z usposabljanjem in vsakodnevnim življenjem. Uresničuje se z odločnostjo, lastnim zgledom, s svetovanjem, z motiviranjem, informiranjem, osebnim pogumom, disciplino, zaupanjem, s skrbjo za pripadnike enote in z ustvarjanjem možnosti, da se ti izkažejo pri doseganju ciljev enote. Dobrega poveljnika - voditelja odlikujejo strokovnost, intelekt, energija, kreativnost in iniciativa, dobra presoja, pogum, odločnost, samozavest, nesebičnost in humanost, sposobnost komuniciranja in prevzemanje tveganja.

3.2.4. Menedžment

Menedžment je sistematična, analitična miselna dejavnost poveljujočih, ki vsebuje usklajevanje kadrovskih, materialnih in finančnih virov s cilji organizacije, povezovanje vojske z zunanjim okoljem in odzivanje na potrebe družbe, razvijanje organizacijskega razpoloženja ter opredeljevanje ciljev, načrtovanje, pridobivanje virov, organiziranje, izvajanje, spremljanje in kontroliranje. Je pomemben dejavnik zagotavljanja bojne morale, vendar ne more nadomestiti voditeljstva.

Menedžment je podlaga za doseganje učinkovitosti enote ter uresničevanja predvsem dveh načel bojevanja: gospodarnosti in ohranjanja bojne morale. Dobre bojne morale ni brez dobrega menedžmenta oziroma kvalitetnega upravljanja z viri. Merilo dobrega menedžmenta je sposobnost doseganja uravnoteženja uporabe virov. Oboje lahko ogrozi osredotočenje naporov na težišču delovanja enote.

3.3. Bojna moč

Bojna moč so vse sile in sredstva za vojskovanje oziroma količinski in kakovostni kazalec celotne fizične moči in učinkovitosti enote. Je celotna uničujoča sila, ki jo enota uporabi proti sovražniku v določenem času. Elementi bojne moči so kadri, vojaška oborožitev in oprema, pripravljenost za delovanje, vzdržljivost in kolektivno delovanje.

3.3.1. Kadri

Kadri vplivajo na vojskovalno moč s kakovostjo, moralno in številčnostjo, pri čemer ima morala odločilno vlogo. V ožjem pomenu so to pripadniki stalne in rezervne sestave Slovenske vojske, v širšem pa vsi državljani Republike Slovenije, za katere je obramba države obvezna v mejah in na način, ki ga določa zakon. Slovenska vojska se popolnjuje s poklicnimi pripadniki Slovenske vojske ter s pogodbeno in obvezno rezervo. Pomemben vir kadrovske popolnitve je vojaška strateška rezerva Republike Slovenije, ki se aktivira z odločitvijo Državnega zbora Republike Slovenije.

Kakovost kadrov temelji na vrednotah in se izraža v bojni morali, usposobljenosti, psihomotorični sposobnosti, razumevanju in volji vsakega pripadnika enote za uresničitev ciljev Slovenske vojske, v poznavanju in razumevanju doktrine ter ustrezni razporeditvi na dolžnost v poveljstva in enote Slovenske vojske. Izkušnje mnogih pripadnikov Slovenske vojske, ki so sodelovali v vojni za Slovenijo in v operacijah kriznega odzivanja, so pomemben prispevek h kakovosti kadrov .

3.3.2. Oborožitev in vojaška oprema

Oborožitev in vojaška oprema sta materialni del bojne moči in pomembno vplivata na razmerje sil v boju. Vplivata na zagotavljanje sposobnosti Slovenske vojske pri samostojnem delovanju ali v sestavi zavezniških sil. Sodobnost in povezljivost oborožitve ter vojaške opreme z oborožitvijo in vojaško opremo sil zavezništva imata poseben pomen.

Poseben pomen pri zagotavljanju sposobnosti za delovanje imata izbor ter nabava takšne oborožitve in opreme, ki omogočata najboljši izkoristek v zemljiščnih in vremenskih značilnostih slovenskega vojskovališča in območja delovanja v tujini. Oborožitev in oprema morata usposobljenemu pripadniku Slovenske vojske zagotoviti možnost preživetja na vojskovališču in učinkovito delovanje v najtežjih okoliščinah. Po možnosti morata biti tehnološko boljša od sovražnikove oborožitve in opreme, kar zagotavlja prednost v boju.

3.3.3. Pripravljenost za delovanje

Pripravljenost za delovanje je raven sposobnosti enote za izvedbo bistvenih nalog, ki izhajajo iz njenega poslanstva. To je sposobnost enote, da v določenem času doseže učinek, za katerega je namenjena in je bila formirana. V ožjem pomenu je pripravljenost za delovanje čas, v katerem je enota pripravljena za izvedbo svojega poslanstva.

Glede na načrtovano uporabo sil in obveznosti, ki izhajajo iz zavezništva ali drugih mednarodnih pogodb, so enote razvrščene v različne skupine in kategorije pripravljenosti za delovanje. Pripravljenost, predpisana za določeno enoto ali poveljstvo, je obdobje od začetnega ukaza za angažiranje enote do začetka premeščanja ali delovanja po načrtih uporabe, ko je enota v celoti kadrovsko popolnena, opremljena in usposobljena. Čas vzdrževanja pripravljenosti za delovanje je določen z operativnim ciklusom enote.

3.3.4. Vzdržljivost sil

Vzdržljivost je sposobnost sil Slovenske vojske ohraniti potrebno raven bojne moči toliko časa, kolikor je treba za doseganje ciljev delovanja oziroma uresničitev poslanstva. Zagotovljena mora biti pred začetkom delovanja. Pri tem je pomembno zagotoviti kadrovsko in materialno zamenljivost in dopolnitev sil ter neprekinjenost logistične podpore.

V fazi načrtovanja delovanj poveljnik ocenjuje možnost ohranjanja sposobnosti sil oziroma zagotovitev njihove vzdržljivosti, ker ta neposredno vpliva na svobodo delovanja. Ocenjuje, ali ima v enoti potrebno kadrovsko popolnitev, opremo, oborožitev in zaloge, ter sposobnost,

da bo v teku delovanj zagotovljena potrebna raven oskrbe in okrepitev sil. Vzdržljivost enote je neposredno odvisna od učinkovitosti sistema logistike ter povezljivosti in enotnosti opreme, oborožitve in streliva.

3.3.5. Kolektivno delovanje

Kolektivno delovanje dosegamo z razumevanjem in upoštevanjem vojaške doktrine ter s skupinskim usposabljanjem in vojaškimi vajami, na katerih se uri in krepi. Zato poveljniki enot uporabljajo različne metode s katerimi zagotavljajo, da so njihove enote v čim večji meri pripravljene za najtežje razmere vojskovanja. Skupinska usposobljenost je poleg bojne morale osnova kolektivnega delovanja in pomemben element vojskovalne moči. S skupinskim usposabljanjem se izpolnijo pogoji za usklajeno in usmerjeno kolektivno delovanje, s katerim dosežemo enotnost naporov in največje učinke na določenem prostoru in ob določenem času.

4. Poslanstvo in naloge Slovenske vojske

Poslanstvo in naloge Slovenske vojske so določene z zakonom o obrambi. Poslanstvo Slovenske vojske je v sodelovanju z zavezniki odvrniti vojaško agresijo na Republiko Slovenijo in prispevati k mednarodnemu miru in stabilnosti v mejah in zunaj meja zavezništva. V primeru vojaške agresije Slovenska vojska samostojno in v sodelovanju z zavezniki izvaja vojaško obrambo Republike Slovenije s ciljem pregona sovražnika in vzpostavitve suverenosti na celotnem ozemlju države.

Bistvene naloge Slovenske vojske, ki izhajajo iz njenega poslanstva, so vzdrževanje pripravljenosti, aktiviranje in mobiliziranje sil, premestitev sil v območje delovanja, izvajanje defenzivnih in ofenzivnih delovanj ter ohranjanje vzdržljivosti sil. Na podlagi poslanstva in bistvenih nalog Slovenske vojske ter načrtov uporabe poveljniki na vseh ravneh poveljevanja določajo poslanstva podrejenih enot in jim odobravajo iz poslanstev izhajajoče bistvene naloge.

Z ostalimi nalogami Slovenska vojska prispeva k mednarodnemu miru, varnosti in stabilnosti ter podpira državne organe in javne institucije pri zagotavljanju varnosti in blaginje državljanov Slovenije. Prispevek Slovenske vojske k mednarodnemu miru, varnosti in stabilnosti obsega podporo diplomaciji, sodelovanje pri vzpostavitvi varnosti in zaupanja, izvajanje določenih nalog na področju nadzora oboroževanja in preprečevanju širjenja orožja za množično uničevanje, sodelovanje v operacijah kriznega odzivanja in sodelovanje v boju proti mednarodnemu terorizmu ter drugim grožnjam miru.

Podpora državnim organom in institucijam ter zagotavljanje varnosti in blaginje državljanov Republike Slovenije obsegata sodelovanje v zaščiti, reševanju in pomoči ob naravnih ter drugih nesrečah, sodelovanje pri izvajanju določenih nalog Policije, sodelovanje v boju proti terorizmu, sodelovanje pri iskanju in reševanju, podporo diplomatskim aktivnostim ter sodelovanje s civilnimi organizacijami.

5. Vrste in organiziranost sil Slovenske vojske

5.1. Vrste sil

5.1.1. Delitev glede na vlogo v bojnem delovanju

Glede na vlogo v bojnem delovanju se sile Slovenske vojske delijo na sile za bojevanje, sile za bojno podporo, sile za zagotovitev delovanja in sile za podporo poveljevanja.

Osnovni namen sil za bojevanje je, da z ognjeno močjo in manevrom v neposrednem spopadu porazijo sovražnika. V sile za bojevanje sodijo oklepne enote, pehotne enote in enote za specialno delovanje.

Sile za bojno podporo so namenjene zagotavljanju ognjene podpore in operativne podpore silam za bojevanje. V sile za bojno podporo sodijo inženirske enote, artilerijske enote, obveščevalne in izvidniške enote, enote radiološke, kemične in biološke obrambe, enote zračne obrambe, enote za elektronsko bojevanje, mornariške enote, enote vojaške policije in letalske enote.

Sile za zagotovitev delovanja so namenjene zagotavljanju možnosti za delovanje in ohranjanju vzdržljivosti sil. V sile za zagotovitev delovanja sodijo logistične enote, enote za zračni transport, letalske in mornariške baze ter zdravstvene enote.

Sile za podporo poveljevanja so namenjene podpori funkcij poveljevanja in zagotovitvi možnosti za neprekinjeno poveljevanje. V te sile sodijo poveljniške enote, enote za zveze in enote za nadzor zračnega prostora.

5.1.2. Delitev glede na sposobnost premeščanja

Glede na sposobnost premeščanja se sile Slovenske vojske delijo na premestljive in nepremestljive. Premestljive sile so organizirane, opremljene in usposobljene za uresničevanje svojega poslanstva samostojno ali v sestavi sil zavezništva na slovenskem vojskovališču in na kriznih območjih znotraj in zunaj meja zavezništva. Nepremestljive sile so organizirane, opremljene in usposobljene za uresničevanje poslanstva na nacionalnem ozemlju in v njegovi neposredni bližini.

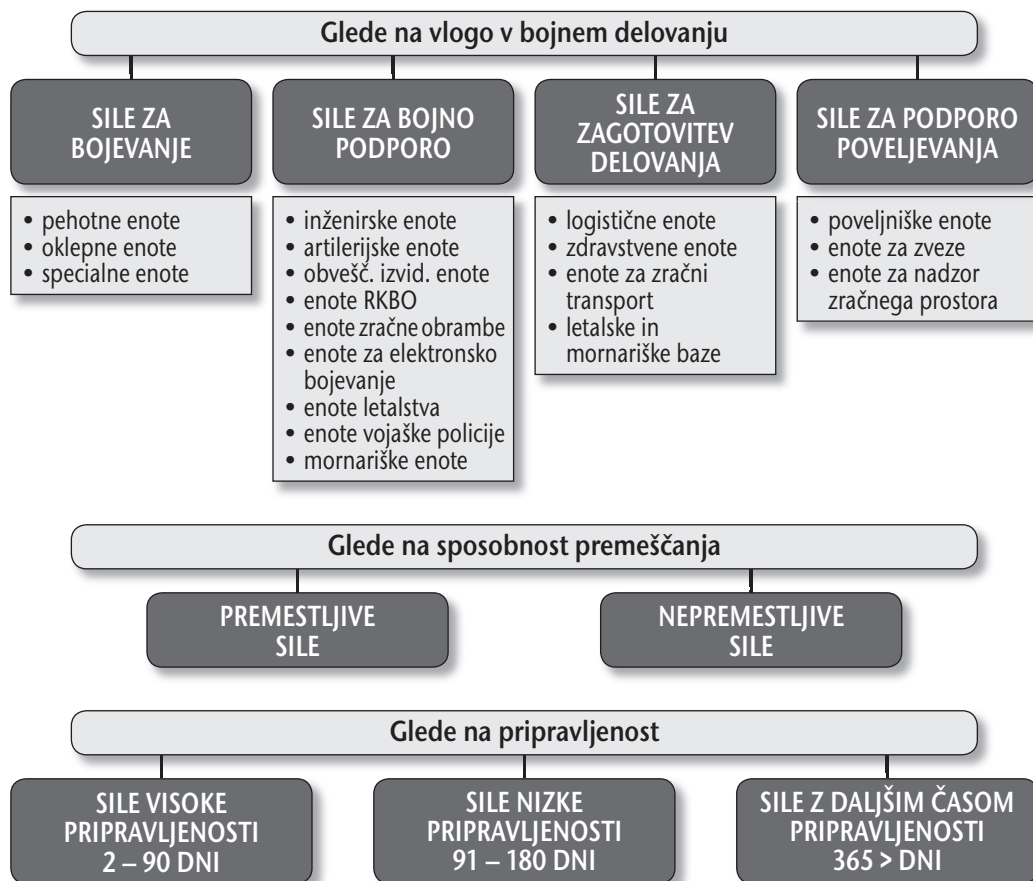
5.1.3. Delitev glede na pripravljenost za delovanje

Glede na stopnjo pripravljenosti so sile Slovenske vojske razvrščene v tri skupine: sile visoke stopnje pripravljenosti, sile nizke stopnje pripravljenosti in sile z daljšim časom vzpostavitve pripravljenosti za delovanje.

Sile visoke stopnje pripravljenosti za delovanje, ki dosegajo polno pripravljenost v roku od dveh do 90 dni, so namenjene posredovanju ob vojaških in nevojaških grožnjah varnosti Republike Slovenije, podpori varnostnemu sistemu in sistemu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami ter delovanju v operacijah kriznega odzivanja. Opremljene in usposobljene so za delovanje na celotnem območju države in zunaj nje. Med te sile sodijo vse premestljive sile in sile za nadzor zračnega prostora.

Sile nizke stopnje pripravljenosti za delovanje, ki dosegajo polno pripravljenost v 91 do 180 dneh, so namenjene predvsem podpori delovanja sil visoke stopnje pripravljenosti in njihovi dopolnitvi pri izvajanju vojaške obrambe Republike Slovenije.

Vrste sil Slovenske vojske

Sile z daljšim časom pripravljenosti za delovanje, ki dosežejo polno pripravljenost v več kot 365 dneh, so namenjene vojaški obrambi in regeneraciji drugih sil. Sile z daljšim časom pripravljenosti so jedro oblikovanja vojaške strateške rezerve Republike Slovenije.

5.2. Namensko organiziranje

Namensko organiziranje je temeljno načelo oblikovanja sil za vse načine in vrste delovanja Slovenske vojske. Sile se organizirajo glede na svoje poslanstvo, prostor in koncept skupnih združenih namenskih sil.

5.2.1. Bojne skupine

Združevanje enot rodov v četne, bataljonske in brigadne bojne skupine glede na poslanstvo je osnovni pristop organiziranja za bojno delovanje. Združevanje povzroča učinke, ki se medsebojno dopolnjujejo ali krepijo. Bistvo uveljavljanja tega načina organiziranja sil je učinkovitost usklajenost vseh bojnih funkcij. Vsak del ima sicer različen namen, vendar je namera oblikovati usklajen učinek proti sovražniku.

Zaradi zagotovitve učinkovitosti poveljevanja in usklajenosti bojnih delovanj se bojne skupine oblikujejo tudi glede na prevladujoče načine in vrste delovanj v prostoru. V ta namen se predvsem na operativni ravni organizirajo bojne skupine zračne in kopenske komponente sil Slovenske vojske.

5.2.2. Prostorske sile

Na podlagi prostorskega pristopa pri organiziranju sil je del Slovenske vojske na taktični ravni oblikovan v sestave, ki jim poveljujejo vojaška teritorialna poveljstva. Namenjeni so predvsem delovanju v zaledju in na zasedenem ozemlju. Prostorske sile izvajajo nadzor in varovanje zaledja ter pomembne infrastrukture, upravljajo z vojaško infrastrukturo, opravljajo naloge teritorialne logistike, izvajajo omejeno inženirsko podporo, izvajajo defenzivno delovanje ter delno logistično podporo zavezniškim silam v okviru podpore državi gostiteljici. Prostorske sile so nosilke razvoja vojaške strateške rezerve Republike Slovenije.

5.2.3. Odzivne sile

Namensko združevanje enot visoke stopnje pripravljenosti v odzivne sile je namenjeno ustvarjanju razmer za učinkovito poveljevanje ter pravočasen in učinkovit odziv na različne oblike ogrožanja varnosti Republike Slovenije ali zavezništva. Odzivne sile se oblikujejo glede na poslanstvo in so namenjene obrambi pomembnih območij in infrastrukture, zagotavljanju razmer za mobiliziranje in razvoj sil, boju proti terorizmu in delovanju proti drugim oblikam nevojaških groženj ter sodelovanju v zaščiti in reševanju. V sestavi teh sil so tudi enote, ki so del zavezniških odzivnih sil.

Organiziranost sil Slovenske vojske

Odzivne sile so pod neposrednim poveljstvom operativnega poveljstva sil Slovenske vojske ali pod namensko oblikovanim poveljstvom brigadne ravni. Enote v sestavi zavezniških odzivnih sil so pod operativno kontrolo poveljnika teh sil.

5.2.4. Skupne združene namenske sile⁵

Koncept skupnih združenih namenskih sil je osnovni način delovanja enot Slovenske vojske v sestavi sil zavezništva pri izvajanju vojaške obrambe Republike Slovenije ali delovanju v operacijah kriznega odzivanja. Koncept zagotavlja prilagodljivo in učinkovito sredstvo za večjo odzivnost, hitrejšo oblikovanje in razmestitev ter za učinkovito poveljevanje večnacionalnim silam različnih zvrsti, rodov in služb vojska v zavezništvu.

Sile se organizirajo namensko glede na svoje poslanstvo, združeno območje delovanja⁶ ter prevladujoči način delovanja. Na operativni ravni silam poveljuje poveljnik združenih sil⁷, na nižji ravni pa poveljstva zračne, mornariške in kopenske komponente⁸ ter poveljstvo specialnih sil. Skladno z načeli organiziranja skupnih združenih namenskih sil se enote Slovenske vojske integrirajo v sestavo posameznih komponent sil in so pod operativno kontrolo poveljnika teh sil. Za uveljavljanje nacionalnih pristojnosti poveljevanja tem enotam na slovenskem vojskovališču poveljuje operativni poveljnik sil Slovenske vojske, na kriznih območjih pa poveljnik slovenskega kontingenta.

⁵ Combined Joint Task Forces - CJTF

⁶ Joint Area of Operations - JAO

⁷ Joint Force Commander - JFC

⁸ Component Command - CC

6. Zagotovitev možnosti za delovanje

Zagotovitev možnosti za delovanje Slovenske vojske obsega dejavnosti, ki so potrebne, da se sile Slovenske vojske pravočasno, načrtno in organizirano pripravijo za uresničevanje svojega poslanstva. Vključuje zagotovitev kadrovskih, materialnih in finančnih virov, vojaško obveščevalno dejavnost, razvoj in opremljanje, načrtovanje uporabe, mobilizacijske priprave in načrtovanje operativnega razvoja, vojaško izobraževanje in usposabljanje, pripravljenost Slovenske vojske, načrtovanje konsolidacije, podporo države gostiteljice, ureditev prostora in ohranjanje vzdržljivosti sil.

6.1. Zagotovitev kadrovskih virov

Ravnanje s kadri kot virom za delovanje Slovenske vojske temelji na štirih temeljnih izhodiščih. Kadrovski vir je najpomembnejši kapital Slovenske vojske, učinkovito ravnanje s kadri je ključ do uspeha. Uspeh vojske je zagotovljen, če so cilji posameznikov ter skupni cilji vojske usklajeni, oziroma če se spremembe in dejavnosti peljejo tako, da je možno zagotavljanje obeh ravni ciljev. Odlični dosežki so v največji meri odvisni od organizacijske kulture in vrednot, vzdušja v vojski ter mesta, vloge in načina ravnanja vodilnih.

Kadrovski viri Slovenske vojske so njeni poklicni pripadniki in pripadniki obvezne in pogodbene rezerve. Za primer neugodnega spleta okoliščin pri zagotavljanju varnosti in obrambe Republike Slovenije Ministrstvo za obrambo razvija koncept vojaške strateške rezerve Republike Slovenije. Koncept vojaške strateške rezerve omogoča dopolnitev in povečanje zmogljivosti Slovenske vojske ter prevzemanje določenih nalog pri izvajanju vojaške obrambe.

Kadrovsko popolnjevanje Slovenske vojske obsega sistem planiranja, ukrepov, aktivnosti in pogojev, ki zagotavljajo kadrovske vire za poklicno vojsko, dopolnjeno z rezervno sestavo. Sistem zajema promocijo vojaškega poklica in novačenje, kadrovske postopke zaposlitve ter selekcijo kadra.

Temeljni princip, na katerem sloni razvoj kadrovskega vira v vojski, je karierni razvoj in napredovanje posameznika. Posameznik ima ob izpolnjevanju nekaterih temeljnih pogojev, predvsem z odnosom do dela ter doseženimi rezultati, vpliv na lastni karierni razvoj in napredovanje. Karierni razvoj posameznika podpirajo službeno ocenjevanje, delovne izkušnje ter vključevanje v vojaško izobraževanje in usposabljanje.

Za učinkovito upravljanje s kadri sta potrebna centralizacija kadrovske politike, normativne ureditve kadrovskih zadev in načrtovanja razvoja kadrov ter decentralizirano upravljanje s kadri na operativni in taktični ravni. Z vodenjem kadrovske politike na strateški ravni je potrebno zagotoviti socialno in materialno varnost pripadnikov Slovenske vojske. Prav tako je za zagotavljanje popolnjevanja Slovenske vojske potrebno razviti in izvajati materialne in nematerialne spodbude za vstopanje v vojsko ter vztrajanje v stalni oziroma rezervni sestavi Slovenske vojske.

Skrb za dobro počutje in dobrobit pripadnikov Slovenske vojske in njihovih družinskih članov se uresničuje z uveljavljanjem koncepta celostne skrbi in je temelj razvoja učinkovitosti dela, profesionalizacije in voditeljstva. Z ukrepi celostne skrbi se zagotavljajo dobre bivalne razmere, dobre, varne in zdrave delovne razmere, kvalitetno izobraževanje, motiviranje, zdravstvena oskrba ter psihološka in duhovna oskrba.

6.2. Zagotovitev materialnih in finančnih virov

Materialni viri Slovenske vojske obsegajo oborožitev, opremo, vojaško infrastrukturo in druga materialna in tehnična sredstva, ki zagotavljajo pripravljenost enot in ohranjajo njihovo vzdržljivost pri izvajanju delovanj v miru in vojni. Temeljijo na materialnih in finančnih zmogljivostih države, zagotavlja pa jih sistem logistične podpore Slovenske vojske, ki ga v primeru delovanja na območju Republike Slovenije v posameznih segmentih dopolnjujejo civilne zmogljivosti, v operacijah kriznega odzivanja zunaj države pa podpora države gostiteljice, večnacionalna logistika ali država, s katero je sklenjena pogodba.

Temeljne naloge sistema logistične podpore v miru so zagotovitev optimalnih razmer za delo in usposabljanje enot Slovenske vojske, zagotovitev sposobnosti za delovanje enot v operacijah kriznega odzivanja, podpora odzivnih sil, zagotovitev pripravljenost za izvedbo mobilizacije, zagotovitev podpore silam po načrtih uporabe in podpora zavezniškim silam v sklopu nalog države gostiteljice. Organi za logistično podporo Slovenske vojske v miru načrtujejo, organizirajo in izvajajo materialne priprave Slovenske vojske samostojno in v sodelovanju s pristojnimi organizacijskimi enotami Ministrstva za obrambo.

Učinkovitost delovanja enot izhaja neposredno iz razmerja med logistično samozadostnostjo in naslanjanjem na zmogljivosti zavezniških in civilnih virov. Logistična samozadostnost se načrtuje do ravni bataljonske bojne skupine. Pri tem se upoštevajo lastni in kriteriji zavezništva.

Zagotavljanje in ešaloniranje materialnih sredstev in rezerv se izvajata po enotnih načelih in kriterijih. Strateške rezerve Republike Slovenije so njene blagovne rezerve in rezerve Ministrstva za obrambo. Strateške rezerve za delovanje Slovenske vojske določa in razporeja Generalštab Slovenske vojske. Materialne strateške rezerve upoštevajo tudi naraščanje številčnega stanja v posebnih okoliščinah oziroma razvoj vojaške strateške rezerve Republike Slovenije. Obseg in strukturo operativnih in taktičnih rezerv Slovenske vojske ter njihov razpored določa operativno poveljstvo sil Slovenske vojske.

Vojaška infrastruktura so vadišča, strelišča, vojašnice, skladišča, letališča, pristanišča, telekomunikacijski objekti, radarski objekti, položaji za bojne sisteme, poveljniška mesta, nastanitveni objekti, delavnice ter drugi objekti in okoliši, s katerimi upravlja Ministrstvo za obrambo ali jih v skladu z zakonom minister določa kot posebnega pomena za obrambo. Vzdrževanje in razvoj vojaške infrastrukture sta prednostno usmerjena v prilagajanje potrebam profesionalizacije Slovenske vojske, prilagajanje spremembam strukture in obsega Slovenske vojske ter v potrebe izvajanja vojaške obrambe, kar vključuje tudi potrebe zavezništva.

Obrambni proračun zagotavlja finančne vire za delovanje in razvoj Slovenske vojske. S preudarnim uravnavanjem razmerja obrambnih izdatkov med izdatki za plače, operativnimi stroški in nabavami se zagotavljajo možnosti za učinkovito in motivirano delo pripadnikov Slovenske vojske in možnosti za uresničevanje poslanstva Slovenske vojske v miru in vojni ter za doseganje razvojnih ciljev.

6.3. Vojaška obveščevalna dejavnost

Vojaška obveščevalna dejavnost Slovenske vojske v sodelovanju z Obveščevalno varnostno službo Ministrstva za obrambo s svojimi organizacijskimi in tehnološkimi rešitvami zadovoljuje nacionalne obrambne potrebe in delovanje Slovenske vojske ter zavezništva. To se zagotavlja z angažiranjem vseh razpoložljivih virov, predvsem pa z državno obveščevalno varnostno agencijo, obrambno obveščevalno varnostno službo, z vojaško obveščevalno dejavnostjo Slovenske vojske ter preko izmenjave informacij z drugimi pristojnimi resornimi organi države ter tujimi partnerskimi obveščevalno varnostnimi službami. V sodelovanju z zavezniki preprečuje strateška presenečenja in omogoča pravočasno povišanje pripravljenosti ter načrtovanje uporabe Slovenske vojske. V sodelovanju z zavezniki tudi preprečuje operativna in taktična presenečenja ter omogoča pravočasno povišanje pripravljenosti in učinkovito odzivanje Slovenske vojske.

Vojaško obveščevalno dejavnost na strateški ravni izvajajo Obveščevalno varnostna služba Ministrstva za obrambo in obveščevalni organi Generalštaba Slovenske vojske. Na operativni rav-

ni izvajajo vojaško obveščevalno dejavnost obveščevalni organi in enote operativnega poveljstva sil, na taktični ravni pa obveščevalni organi poveljstev brigad in bataljonov ter izvidniške enote. Ravni obveščevalne dejavnosti se medsebojno prepletajo in dopolnjujejo.

Vojaška obveščevalna dejavnost Slovenske vojske je celota funkcij, procesov, postopkov in ukrepov posameznikov, enot in poveljstev, s katerimi neprekinjeno in celovito spremljajo, analizirajo in predvidevajo vojaško, vojaško-politično in varnostno situacijo ter delovanje sovražnika, potencialnega sovražnika in druge vojaške ter varnostne grožnje, s ciljem omogočiti poveljnikom in drugim, ki odločajo o uporabi Slovenske vojske, sprejem kvalitetnih in pravočasnih odločitev na vseh ravneh poveljevanja. Del vojaške obveščevalne dejavnosti je elektronsko izvidovanje, ki se v Slovenski vojski izvaja centralizirano.

Vojaška obveščevalna dejavnost Slovenske vojske obsega naslednje temeljne funkcije: zagotavljanje indikatorjev in opozoril, izvajanje obveščevalne priprave bojišča, podpora poznavanju situacije, podpora načrtovanju in delovanju po ciljeh, ocenjevanje bojnega delovanja, podpora zaščiti sil in priprava sil za delovanje.

Posamezni organi, ki izvajajo obveščevalno dejavnost Slovenske vojske, jo lahko izvajajo za več ali celo vse ravni. Med njimi velja načelo sodelovanja in dopolnjevanja. Pretok obveščevalnih informacij in izdelkov med vsemi ravni mora biti jasen in preprost in omogoča neposredne, direktne povezave med uporabnikom in izvajalcem, ob hkratni možnosti nadzora. Vsa poveljstva in enote Slovenske vojske spremljajo situacijo, sodelujejo v medsebojnem obveščanju, izvajajo ukrepe samozaščite in krepijo varnostno kulturo.

6.6. Mobilizacijske priprave in operativni razvoj

Mobilizacijske priprave potekajo za načrtno in učinkovito mobilizacijo sil Slovenske vojske za vojaško obrambo in druge naloge. Temeljijo na načrtovanem operativnem razvoju in organizacijsko-formacijski strukturi Slovenske vojske. Z mobilizacijskimi načrti so določeni nosilci načrtovanja, lokacije, mirnodobna zbirališča, kategorije pripravljenosti ter ukrepi in aktivnosti za izvedbo mobilizacije poveljstev in enot Slovenske vojske. Na podlagi mobilizacijskega razvoja vse sile ali posamezna poveljstva in enote opravijo dejavnosti in postopke zbiranja ter organiziranja moštva, priprave materialnih sredstev in oskrbe ter druge postopke za prehod v polno pripravljenost za delovanje za izvajanje vojaške obrambe ali drugih nalog.

Mobilizacijski načrti zagotavljajo enotnost priprav in izvajanje mobilizacije Slovenske vojske. Razpored mobilizacijskih zbirališč Slovenske vojske ustreza operativnemu razvoju Slovenske vojske in virom popolnitve.

Enote, ki so v celoti popolnjene s poklicnimi pripadniki Slovenske vojske, se ne mobilizirajo, temveč preidejo v polno pripravljenost za delovanje po načrtih uporabe ali načrtih delovanja na podlagi ukazov za izvedbo priprav za delovanje ali alarmiranja v okviru ukrepov pripravljenosti. Alarmiranje enot, ki so del odzivnih sil Nata, poteka tudi na podlagi pripravljanih ukazov za aktiviranje teh sil, ki jih izdajajo pristojni poveljniki sil Nata.

Operativni razvoj poteka za načrtno dovajanje in razmeščanje sil Slovenske vojske ali njenih delov na območje delovanja za izvajanje vojaške obrambe in za druge naloge na ozemlju Republike Slovenije ali v tujini. Pri tem sledi načrtom dovajanja in razmestitve zavezniških sil, ki izhajajo iz načrtov delovanja skupnih združenih namenskih sil za izvajanje kolektivne obrambe ali delovanje v operacijah kriznega odzivanja.

6.7. Vojaško izobraževanje in usposabljanje

Vojaško izobraževanje in usposabljanje sta proces pridobivanja in razvijanja posebnih in funkcionalnih vojaških znanj, sposobnosti, veščin in navad za izvajanje nalog za potrebe vojaške obrambe in drugih nalog Slovenske vojske. Slovenska vojska razvija sodobno organiziran, celovit in enovit sistem vojaškega izobraževanja in usposabljanja, ki je ob kvalitetnem vodenju sposoben izvesti naloge na področju vojaškega izobraževanja in usposabljanja in je primerljiv s sistemi vojska v zavezništvu ter povezljiv z javnim izobraževalnim sistemom. Sistem vojaškega izobraževanja in usposabljanja Slovenske vojske ni samozadosten, temveč je dopolnjen s programi javnega šolstva in tujih izobraževalnih ustanov. V primerih, ko sta izobraževanje ali usposabljanje doma neracionalni ali za to ni možnosti, se posamezniki napotijo v tuje vojaške izobraževalne ustanove.

Raziskovanje in razvoj na področju vojaškega izobraževanja in usposabljanja v Slovenski vojski zagotavljata razvoj na področju vojaške stroke in vojaških ved, programov vojaškega izobraževanja in usposabljanja, uspešnih metod, razvoj vojaško strokovne literature, raziskovanje in razvoj na področju izbora oborožitve in opreme, tehničnih in drugih sredstev, ki podpirajo izvedbo programov in omogočajo ter podpirajo učinkovit razvoj posameznikovih veščin in izurjenost enot.

6.7.1. Vojaško izobraževanje in usposabljanje posameznika

Izobraževanje in usposabljanje posameznikov v institucijah vojaškega izobraževanja in usposabljanja doma in v tujini ter v tujih javnih izobraževalnih in drugih institucijah zagotavlja pridobivanje vojaške izobrazbe, vojaških in drugih strokovnih znanj ter vojaške in druge strokovne usposobljenosti, pridobivanje vojaških poklicnih kvalifikacij, kontinuirano dopolnjevanje znanj ter oblikovanje posameznika v smislu razvijanja njegovih sposobnosti, iniciativnosti, samostojnosti ter profesionalnega odnosa do opravljanja vojaškega poklica.

Javni izobraževalni sistem in sistem vojaškega izobraževanja sta programsko povezana tako, da je možno vzporedno z vojaškim obiskovati javne izobraževalne programe in pridobiti javno priznane stopnje izobrazbe, oziroma je sistem vojaškega izobraževanja in usposabljanja nadgradnja javnega izobraževalnega sistema.

Vojaško izobraževanje in usposabljanje omogočata preoblikovanje civilistov v taktično in tehnično kompetentne vojaške osebe, ki bodo uveljavljale vojaške vrednote, razumele pomen kolektivnega delovanja in bodo pripravljene, da prevzamejo svoje mesto v strukturi vojske, ter pridobivanje znanj, veščin, navad in sposobnosti, da pripomorejo k uresničevanju poslanstva Slovenske vojske ter preživijo in delujejo v stresnem in negotovem okolju. Pri častnikih in podčastnikih razvijata željo po doseganju najvišjih standardov, skrb za vojaške vrednote, samoizpopolnjevanje, kompetentnost, profesionalni ponos, dostojanstvo, patriotizem ter skrb za tradicije Slovenske vojske.

V procesih izobraževanja in usposabljanja se zagotavljajo razvijanje splošnih družbenih in vojaških vrednot, skrb za okolje ter razvoj in uveljavljanje spoštovanja kodeksa ravnanja pripadnika Slovenske vojske.

Slovenska vojska preko sistema usposabljanja zagotavlja možnosti prostovoljnega služenja vojaškega roka in druge oblike vojaškega usposabljanja državljanov Republike Slovenije, ki na ta način spoznajo in pridobijo znanja na vojaškem in obrambnem področju.

6.8. Pripravljenost Slovenske vojske

Najpomembnejša aktivnost Slovenske vojske v miru, ki izhaja iz njenega poslanstva, je priprava za delovanje v vojni. Zato se vse mirnodobne aktivnosti usmerjajo v doseganje in vzdrževanje načrtovane ravni pripravljenosti. To vključuje visoko raven izobraževanja in usposabljanja, organiziranost in opremljenost sil, kvalitetno poveljevanje ter uveljavljanje vojaške doktrine.

Pripravljenost Slovenske vojske v širšem pomenu je stanje, ki odraža njeno sposobnost za uresničitev poslanstva v vojni. Pripravljenost je sposobnost za vojskovanje in zmago v vojni ali udejanjanje obrambne strategije Republike Slovenije na druge načine. Pripravljenost Slovenske vojske določajo njena sposobnost za alarmiranje in izvedbo mobilizacije, izvajanje ukrepov pripravljenosti, pripravljenost za delovanje in vojaška infrastruktura. Slovenska vojska izvaja organizacijske, kadrovske, materialne in druge priprave, ki omogočajo načrtno, pravočasno in organizirano izvajanje delovanj v skladu z načrti uporabe.

Pripravljenost za delovanje je raven sposobnosti enote za izvedbo bistvenih nalog, ki izhajajo iz njenega poslanstva. Pripravljenost za delovanje določajo zmogljivost, sposobnost, premestljivost, premičnost in vzdržljivost enote ter sistem poveljevanja in kontrole. Z vzdrževanjem pripravljenosti za delovanje Slovenska vojska zagotavlja zmogljivosti za bojna delovanja pri izvajanju vojaške obrambe, podporno delovanje v Republiki Sloveniji ali stabilizacijsko delovanje v operacijah kriznega odzivanja.

Zmogljivost enote so njena kadrovska sestava, oborožitev in oprema, usposobljenost in kvaliteta načrtov delovanj. Sposobnost je njena zmožnost izvedbe bistvenih nalog, ki izhajajo iz njenega poslanstva, in možnosti zaščite ter preživetja. Vzdržljivost enote določajo organiziranost in zmogljivosti kadrovske in logistične podpore.

Premičnost je sposobnost enote za izvedbo premika v območje načrtovanega delovanja in izvajanje nalog v vseh vremenskih in zemljiščnih razmerah. Premestljivost je sposobnost enote, da je premeščena znotraj ali zunaj območja zavezništva v določenem času z lastnimi, zavezniškimi ali drugimi transportnimi sredstvi po kopnem, morju ali zraku.

Izvajanje procesa poveljevanja ter učinkovitost podpore poveljevanja omogočata Slovenski vojski omrežno bojevanje, povezljivost s silami zavezništva, vzpostavitev sodelovanja z nosilci civilnih zmogljivosti ter vzpostavitev povezav s sistemom varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami ter varnostnim sistemom v Republiki Sloveniji.

Pripravljenost za delovanje je stalna, povišana ali polna. Stalna pripravljenost za delovanje je vsakodnevno stanje Slovenske vojske, ki izraža njeno sposobnost za izvajanje ukrepov pripravljenosti in mirnodobnih nalog. Povišana pripravljenost je stanje, ki zagotavlja večjo razpoložljivost in sposobnost dela ali celotne Slovenske vojske za izvajanje načrtov uporabe, polna pripravljenost pa omogoča njeno takojšnjo uporabo pri vojaški obrambi ali za izvajanje drugih nalog.

Enote zagotavljajo pripravljenost za delovanje glede na njihov operativni cikel. Operativni cikel je proces prehoda enote v različna stanja in je sestavljen iz treh faz: konsolidacije, usposabljanja in uporabe. Konsolidacija je namenjena zagotovitvi možnosti za skupinsko usposab-

ljanje in vključuje kadrovske in materialne popolnitev, usposabljanje posameznika, vzdrževanje opreme in oborožitve in premoru oziroma dopustom. Usposabljanje je namenjeno doseganju usposobljenosti za izvedbo bistvenih nalog, ki izhajajo iz poslanstva enote, in vključuje razne oblike skupinskega usposabljanja in vaj. Faza uporabe je namenjena vzdrževanju pripravljenosti za delovanje in izvajanje delovanj doma ali v operacijah kriznega odzivanja.

Določene enote in sistemi so v miru vsakodnevno v višjem stanju pripravljenosti za delovanje od drugih. To so predvsem enote, ki so del sil Slovenske vojske za posredovanje ali del zavezniških odzivnih sil, ter elementi obveščevalnega sistema, sistema poveljevanja in kontrole ter sistema zračne obrambe. Slovenska vojska s temi silami zagotavlja pripravljenost za soočanje z vojaškimi in nevojaškimi grožnjami Republiki Sloveniji ali zavezništvu. Posebne zahteve pripravljenosti za delovanje se lahko določijo tudi za enote, ki so namenjene podpori zašiti, reševanju in pomoči ob naravnih in drugih nesrečah.

Del sil sistema zračne obrambe neprekinjeno nadzira in ščiti suverenost zračnega prostora in integriteto zavezniškega zračnega prostora v miru pred vojaškimi in terorističnimi grožnjami. Pri tem lahko v slovenskem zračnem prostoru sodelujejo tudi zrakoplovi zaveznikov.

Od 22. do 24. marca 1991 je potekala vaja TO imenovana Premik – 91. V vaji so sodelovale enote 2. Pokrajinskega štaba TO Dolenjske pokrajine in 6. Pokrajinskega štaba TO Severnoprimorske pokrajine ter specialna brigada MORIS. Vaja se je začela z mobilizacijo v kraju Vogrsko pri Novi Gorici. Nato je bil izveden premik enot v smeri Postojna – Sodražica – Kočevje – Trebnje. Končala se je v kraju Šmarjeta na Dolenjskem. Vaja je bila preizkus dela obrambnih sposobnosti Republike Slovenije s poudarkom na premičnosti sil. Izvedenih je bilo več bojnih aktivnosti vključujoč protiletalski boj, izvedbo napada in zasedo. Vaja Premik 91 je pokazala, da je TO Republike Slovenije pripravljena, da v primeru napada na Slovenijo prevzame svojo vlogo pri njeni obrambi. Vaja je bila izvedena v ključnih trenutkih, tri mesece pred vojno za Slovenijo, in je pomembno vplivala na samozavest in motiviranost pripadnikov Teritorialne obrambe.

6.9. Ureditev prostora

Ureditev državnega ozemlja za potrebe vojaške obrambe se načrtuje in izvaja v miru ter nadaljuje v vojni. Z ureditvijo se zagotavljajo čim boljše razmere za delovanje in uspešno uresničevanje poslanstva Slovenske vojske. Usmerjeno je v zagotovitev možnosti za bivanje, delo in usposabljanje enot, za izvedbo mobilizacije, razmestitev sil, bojno delovanje in ohranjanje vzdržljivosti sil.

Ureditev prostora temelji na uporabi vojaške in nevojaške infrastrukture ter na naravnih danostih v prostoru. Obsega določanje geografskega območja odgovornosti, dodelitev infrastrukture za delo poveljstev in enot ter prilagajanje naravnih in umetnih objektov in gradnjo posebnih objektov za podporo delovanju. Prostor se ureja predvsem za poveljevanje, zveze, delovanje vojaškega letalstva, zračno obrambo, nadzor zračnega prostora, za podporo preživetju, podporo premiku, oviranje ter logistično podporo Slovenski vojski in silam zavezništva.

Ureditev zračnega prostora je vojaški del upravljanja zračnega prostora in omogoča njegovo usklajeno uporabo ter preprečevanje ali zmanjševanje možnosti bojnega delovanja na lastne ali zavezniške zrakoplove. Za načrtovanje in izvajanje ukrepov ureditve zračnega prostora je v sistemu kolektivne obrambe odgovoren področni pooblaščen organ za nadzor zračnega prostora zavezništva, na prostoru Republike Slovenije pa najvišji operativni poveljnik. Načrt ureditve zračnega prostora se usklajuje z dejavnostmi civilnega zračnega prometa.

Podlage za ureditev prostora so načrti uporabe Slovenske vojske in načrti delovanja zavezniških sil pri izvajanju kolektivne obrambe ter programi vojaškega izobraževanja in usposabljanja. Nosilci načrtovanja urejanja prostora za potrebe Slovenske vojske so poveljstva na posameznih ravneh poveljevanja v okviru svojih pristojnosti, ki naloge urejanja prostora usklajujejo s pristojnimi organizacijskimi enotami Ministrstva za obrambo, te pa z drugimi organi in organizacijami.

6.10. Podpora države gostiteljice

V zavezniški operaciji na ozemlju Republike Slovenije izvaja Slovenska vojska del nalog podpore države gostiteljice. Slovenska vojska pripravlja možnosti za prihod in namestitev sil ter sodeluje pri logistični podpori zavezniških sil in organizacij, ki so razmeščene na ozemlju Republike Slovenije, na njem delujejo ali ga prečkajo. Zagotavlja jim podporo v okviru svojih sposobnosti, če pa so potrebe večje, Ministrstvo za obrambo pripravi in uskladi načrte o aktiviranju civilnih zmogljivosti.

Generalštab Slovenske vojske je odgovoren za usklajevanje podpore države gostiteljice s poveljstvom skupnih združenih namenskih sil in poveljstvi sil držav, ki prispevajo sile. Sprejema vse izražene potrebe držav in na podlagi razpoložljivih vojaških zmogljivosti razporeja nosilce podpore v Slovenski vojski. Ob večjih in kompleksnejših zahtevah zagotavlja možnosti za oblikovanje usklajevalne skupine, v katero se skladno s potrebami poleg predstavnikov Slovenske vojske vključujejo tudi predstavniki Ministrstva za obrambo, drugih ministrstev, vladnih služb in drugih državnih organov, če je nujno pa tudi predstavniki gospodarskih družb, zavodov in drugih organizacij, ki so po sklepu Vlade Republike Slovenije posebnega pomena za obrambo države.

Vojaško teritorialno poveljstvo zagotavlja sprejem, nastanitev in omejeno logistično podporo zavezniškim silam v svojem območju odgovornosti. Z upravami za obrambo sodeluje pri

zagotavljanju civilnih zmogljivosti. V primeru oblikovanja regionalne usklajevalne skupine za podporo zagotavlja materialne možnosti za njeno oblikovanje. V skupino se poleg predstavnikov Slovenske vojske vključujejo tudi predstavniki organov državne uprave, lokalne samouprave ter gospodarskih subjektov, zavodov in drugih organizacij. Vojaški del skupine vodi predstavnik vojaškega teritorialnega poveljstva, civilni del pa se usklajuje s predstavniki pristojnih uprav za obrambo. Vojaško teritorialno poveljstvo zagotavlja možnosti za namestitev častnikov za povezovalno in nacionalnih podpornih elementov držav pošiljateljic.

6.11. Načrtovanje konsolidacije

Konsolidacija je aktivnost Slovenske vojske, ki se izvaja v območju delovanja in v enotah Slovenske vojske po zaključku delovanj in uresnitvi poslanstva. Konsolidacija območja delovanja obsega aktivnosti, ki so namenjene zavarovanju doseženih ciljev, odpravi posledic bojnega delovanja in vzpostavitvi reda ter možnosti za normalno življenje po zaključku bojnih delovanj, podpori vzpostavitve javnih služb in infrastrukture, prenosu vojaškega na civilni nadzor ter zagotovitvi varnosti prebivalcev in oblasti. Konsolidacija enot obsega psihološke, zdravstvene, duhovne, varnostne in druge ukrepe, s katerimi se zagotavljajo možnosti za vključitev pripadnikov Slovenske vojske v redno vsakodnevno delo in vrnitev k svojim družinam.

Načrtovanje konsolidacije je sestavni del načrtovanja delovanj Slovenske vojske. Aktivnosti po zaključku delovanj se načrtujejo še pred začetkom izvajanja načrta. V fazi načrtovanja je treba predvideti končno stanje in rezultate vojaškega delovanja v območju odgovornosti ter posledice stresnega okolja za pripadnike enot. V mnogih primerih konsolidacija v območju delovanja pomeni prehod iz defenzivnega ali ofenzivnega načina delovanja na stabilizacijsko ali podporno delovanje.

S kvalitetnim načrtovanjem se preprečuje kolateralna škoda, ki lahko ovira vzpostavitev normalnega življenja prebivalcev v območju delovanja. Poleg tega omogoča pravočasno zamejnjo sil, ki so bile udeležene v boju. Delovanje po konfliktu prevzamejo sveže, neobremenjene sile. Sestavni del načrtovanja konsolidacije je tudi predvidevanje obsega humanitarnih in drugih aktivnosti, ki jih bodo enote izvajale v podporo lokalnim oblastem in vladnim ter nevladnim organizacijam.

6.12. Zagotovitev vzdržljivosti sil

Načrtovanje vzdržljivosti sil je sestavni del načrtovanja delovanj in je odvisno od štirih dejavnikov: območja delovanja, razdalje, zahtev in trajanja delovanj. Območje delovanja določa zahteve, ki izhajajo iz značilnosti okolja in se nanašajo na sredstva, ki so potrebna za delovanje in zagotovitev fizioloških potreb pripadnikov Slovenske vojske. Razdalja do območja delovanja določa oskrbovalne poti ter organiziranje oskrbe in evakuacijo sil in sredstev. Zahteve po vzdržljivosti izhajajo iz ocenjene porabe v določenem času in so neposredno povezane z načinom in vrsto delovanj. Trajanje delovanj vpliva na oceno potrebnih dopolnitev in zamenjav kadrovske in materialnih virov za ohranjanje vzdržljivosti ves čas izvajanja delovanj. Temelj učinkovitega načrtovanja vzdržljivosti sil sta logistična analiza in poveljnikova izjava o vzdržljivosti sil.

Vzdržljivost Slovenske vojske se zagotavlja na strateški, operativni in taktični ravni ter na ravni posameznika. Na strateški ravni Vlada Republike Slovenije zagotavlja ekonomsko osnovo za zagotovitev virov za razvoj in delovanje Slovenske vojske. Vire na operativni ravni načrtuje poveljstvo sil, zagotavljajo pa jih Generalštab Slovenske vojske in ostali organi ter organizacijske enote Ministrstva za obrambo. Vzdržljivost sil na taktični ravni zagotavlja sistem kadrovske in logistične podpore Slovenske vojske.

Na taktični ravni se izpolnjujejo tudi potrebe vzdržljivosti posameznika, ki so namenjene zagotovitvi fizioloških potreb, morale, zdravja in dobrega počutja pripadnikov Slovenske vojske, zagotavljajo pa se tudi usposobljeni kadri za popolnitev, dopolnitev ali zamenjavo moštva.

Poveljniki na taktičnih ravneh si kar najbolj prizadevajo za ohranjanje bojne učinkovitosti svojih sil in poskušajo doseči cilj s čim manjšimi izgubami. Dolgotrajno bojevanje v zahtevnih zemljiščnih in vremenskih razmerah hitro zmanjšuje bojno učinkovitost sil. Sile, ki so v stiku ali v rezervi, so lahko odrezane ali začasno izolirane, zagotovitev delovanja pa je začasno prekinjena. Zamenjava oslabilih sil, moštva in opreme ter zagotovitev oskrbe sta pomembni za ponovno vzpostavitev bojne sposobnosti sil.

Načrta bojnega delovanja ni mogoče uspešno uresničiti, če ni namenjene dovolj velike pozornosti ohranjanju vzdržljivosti sil. To mora biti prilagodljivo in oblikovano tako, da poveljniku omogoča svobodno odločanje pri bojnem delovanju. Uspešna zagotovitev delovanja pomeni sposobnost pravočasno in na najboljši način uporabiti razpoložljive vire. Je nepogrešljiv dejavnik bojnih delovanj in je pogosto odločujoč pri ocenjevanju njihove izvedljivosti. Poveljnik mora imeti čim bolj popoln nadzor nad potekom zagotovitve delovanja, da lahko deluje skladno s svojimi odgovornostmi.

7

Organiziranost poveljevanja

7.1. Strateška raven

Vlada Republike Slovenije usklajuje organizacijo in priprave na vojaško in civilno obrambo ter vodi njihovo izvajanje. Prostorske, tehnične, informacijske in komunikacijske pogoje za delovanje Vlade zagotavlja Nacionalni center za krizno upravljanje. Možnosti za delovanje centra zagotavlja Ministrstvo za obrambo.

Vrhovni poveljnik Slovenske vojske je predsednik Republike Slovenije. Poveljevanje s poveljstvi in enotami Slovenske vojske je v pristojnosti načelnika Generalštaba Slovenske vojske in podrejenih poveljnikov. Podporo poveljevanja na strateški in operativni ravni zagotavlja Poveljniški center Slovenske vojske.

Vlada Republike Slovenije usklajuje uporabo sil zavezništva pri vojaški obrambi Republike Slovenije s Severnoatlantskim svetom⁹. Ta na predlog vojaškega odbora¹⁰ odloča o uporabi skupnih združenih namenskih sil¹¹. Poveljnika združenih sil¹² in poveljstvo, ki ju oblikuje, določa vrhovni poveljnik zavezniških sil v Evropi¹³. Skupne združene namenske sile izvajajo delovanja v združenem območju delovanja¹⁴, ki obsega del ali celotno ozemlje Republike Slovenije.

Delovanja potekajo v skladu z načrtom delovanja, ki ga odobrava vrhovni poveljnik zavezniških sil v Evropi, ter pravili delovanja, ki jih odobrava Severnoatlantski svet. Na podlagi prenosa pooblastil Vlade Republike Slovenije ima poveljnik združenih sil omejene pristojnosti za poveljevanje s silami Slovenske vojske ter pristojnosti za vodenje vojaške obrambe Republike Slovenije. Del sistema zračne obrambe Republike Slovenije je že v miru integriran v Natov integrirani sistem zračne obrambe¹⁵ in je pod operativnim poveljevanjem vrhovnega poveljnika zavezniških sil v Evropi.

Usklajevanje prihoda in razmestitve zaveznikov, integracijo sil Slovenske vojske v sestavo skupnih združenih sil in podporo države gostiteljice usklajuje Generalštab Slovenske vojske. V ta namen preko vojaških predstavnikov vzdržuje povezavo z vojaškim odborom in zavezniškim poveljstvom za operacije¹⁶.

⁹ North Atlantic Council - NAC

¹⁰ Military Committee - MC

¹¹ Combined Joint Task Force - CJTF

¹² Joint Force Commander - JFC

¹³ Supreme Allied Commander in Europe - SACEUR

¹⁴ Joint Area of Operations - JAO

¹⁵ NATO Integrated Air Defence System - NATINADS

¹⁶ Allied Command for Operations - ACO

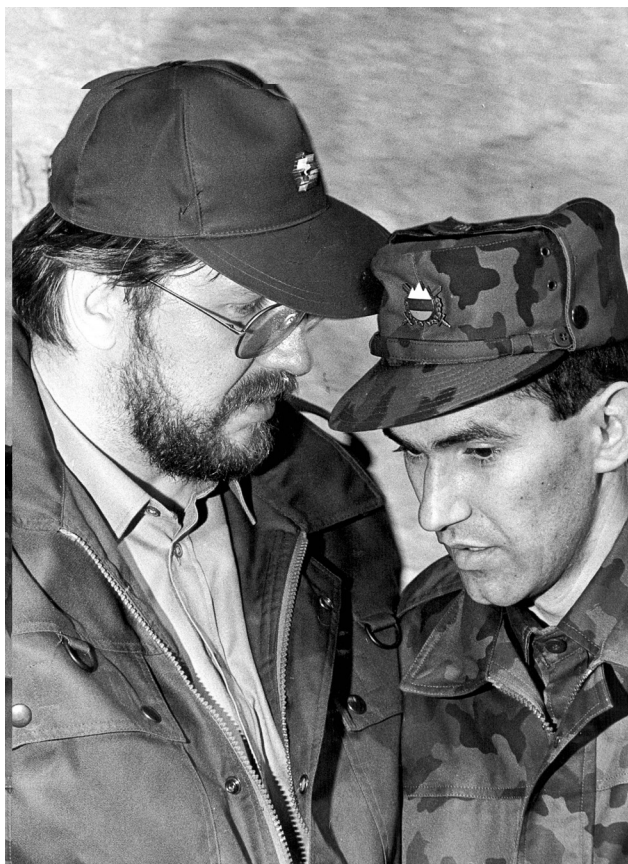

Za usklajevanje vojaških in civilnih aktivnosti na strateški ravni Generalštab Slovenske vojske vzdržuje povezave z nosilci načrtovanja in organiziranja civilne obrambe, Generalno policijsko upravo in s Štabom Civilne zaščite Republike Slovenije.

7.2. Operativna raven

Poveljevanje silam Slovenske vojske na operativni ravni pri izvajanju vojaške obrambe Republike Slovenije do uporabe zavezniških sil izvaja operativno poveljstvo sil Slovenske vojske. Delovanje poteka v skladu z načrti uporabe Slovenske vojske.

V vojni operativno kontrolo nad morskim akvatorijem in navigacijskimi službami zračnega prometa Republike Slovenije na podlagi odločitve Vlade Republike Slovenije prevzame pristojno operativno poveljstvo Slovenske vojske, ki v sodelovanju z izvajalci civilne obrambe, izvajalci upravljanja zračnega prometa, varnostnega sistema in sistema varstva pred naravnimi in drugi-

Predsedstvo Republike Slovenije je 18. marca 1991 ustanovilo operativno koordinacijsko telo za primer izrednih razmer oziroma t.i. Republiško koordinacijo. S tem je bil ustanovljen organ, ki je usklajeval vse obrambne priprave na slovensko osamosvojitve in je v vojni vodil delovanje teritorialne obrambe, policije in civilne obrambe. Neposredno sta jo vodila republiški sekretar za obrambo Janez Janša in republiški sekretar za notranje zadeve Igor Bavčar. V najpomembnejših trenutkih sta svoje odločitve sporočala neposredno poveljnikom enot TO in policije. V oceni delovanja je Janez Janša izpostavil: "Če vse aktivnosti ne bi bile kar najbolj koordinirane, naše prednosti ne bi mogle priti do izraza in nasprotnik bi zaradi premoči v številu in tehniki prej ali slej dosegel boljše rezultate, vojna pa bi terjala neprimerno več žrtev".

mi nesrečami načrtuje in vodi aktivnosti vojaških in nevojaških sil v funkciji nadzora in obrambe akvatorija in obale, nadzora letalskih informacij in kontrole zračnega prometa.

V skladu z obrambnimi načrti zaveznitva in na podlagi prenosa pooblastil Vlade Republike Slovenije izvedbo operacije na ozemlju Republike Slovenije vodi poveljnik skupnih združenih sil. Poveljnik skupnih združenih sil ima pristojnosti, da v skladu s poslanstvom sil organizira sile ter vodi operacijo na kopnem, morju in v zraku.

Operativno poveljstvo sil Slovenske vojske usklajuje s poveljstvom skupnih združenih namenskih sil vojaške aktivnosti, ki izhajajo iz obveznosti podpore države gostiteljice, in vključevanje enot Slovenske vojske v sestavo združenih sil. V ta namen vzdržuje z njim povezavo ter mu dodeljuje častnike in podčastnike za delo v štabu združenega poveljstva in štabih poveljstev komponent sil¹⁷.

Operativni poveljnik sil Slovenske vojske deluje v sestavi združenega poveljstva v vlogi svetovalca poveljniku združenih sil in je istočasno v vlogi nacionalnega poveljnika sil v sestavi združenih sil. Pristojen je za izvajanje funkcij, ki so v nacionalni pristojnosti, za ohranjanje vzdržljivosti sil, vzpostavitev povezav na operativni ravni, usklajevanje načrtovanja in delovanja na cilje, usklajevanje podpore države gostiteljice ter za poročanje načelniku Generalštaba Slovenske.

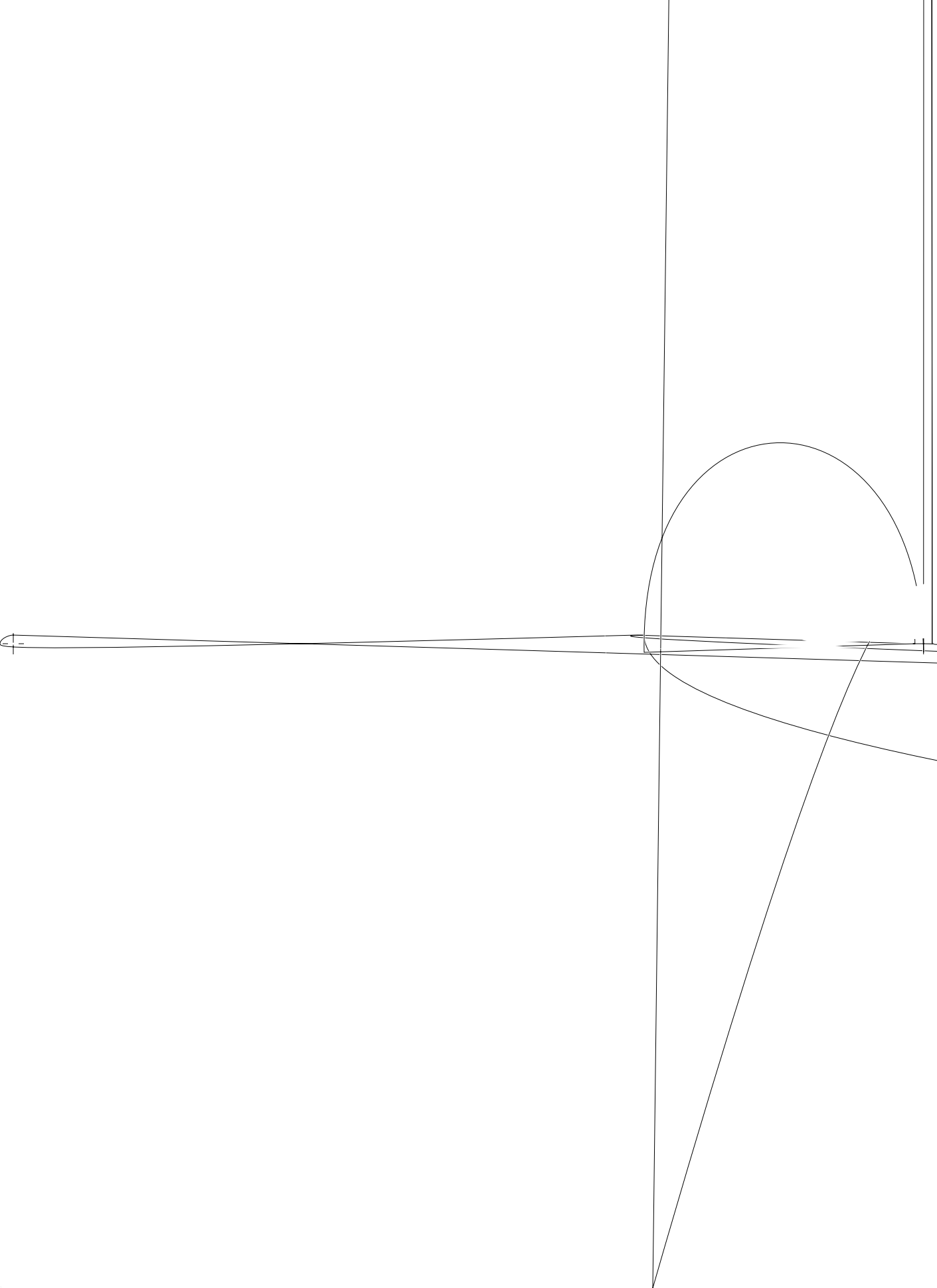
7.3. Taktična raven

Na taktični ravni vodijo delovanja v okviru bitk in bojov poveljniki brigadnih in bataljonskih bojnih skupin ter poveljniki vojaških teritorialnih poveljstev. V skladu z načrti uporabe imajo v dodeljenem območju odgovornosti pristojnosti za kontrolo vseh vojaških in civilnih aktivnosti. V ta namen pri poveljstvih organizirajo centre za civilno-vojaško sodelovanje.

Po razmestitvi skupnih združenih namenskih sil poveljevanje na taktični ravni v dodeljenih območjih delovanja prevzamejo poveljniki kopenske, zračne in mornariške komponente združenih sil, poveljnik specialnih sil ter poveljniki brigadnih in bataljonskih bojnih skupin. V nekaterih primerih so enote pod neposrednim poveljstvom poveljnika združenih sil.

V skladu z organiziranostjo združenih sil se brigadne in bataljonske bojne skupine ter posamezne enote Slovenske vojske vključijo v sestavo združenih sil. Sile vojaških teritorialnih poveljstev, enote za zagotovitev delovanja ter del sil za podporo poveljevanja se ne vključijo v sestavo združenih sil in ostajajo pod operativnim poveljstvom sil Slovenske vojske. To so sile, ki so namenjene izvajanju nacionalnih pristojnosti glede ohranjanja vzdržljivosti sil, izvajanju funkcij podpore države gostiteljice ali določenih nalog podpore delovanju Generalštaba Slovenske vojske in operativnega poveljstva sil Slovenske vojske.

¹⁷ Component Commander

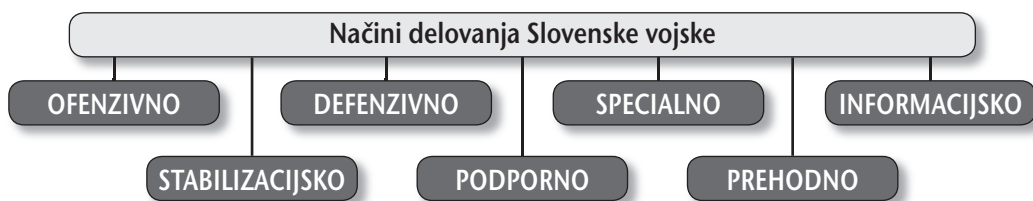

8.2. Načini in vrste delovanj

Načini delovanja Slovenske vojske so ofenzivno, defenzivno, specialno, stabilizacijsko, podporno, informacijsko in prehodno delovanje. Način delovanja sil določa tisto, ki prevladuje po obsegu, intenzivnosti in trajanju. Ofenzivno, defenzivno in specialno delovanje ponavadi prevladujejo v vojni, stabilizacijsko, podporno in informacijsko pa v miru.

8.2.1. Ofenzivno delovanje

Ofenzivno delovanje je odločilen način bojnega delovanja. Njegov cilj je poraziti sovražnika z vsiljevanjem poveljnikove volje in uporabo osredotočene bojne moči. Slovenska vojska izvaja naslednje vrste ofenzivnih delovanj: napad, nasilno izvidovanje, naskok, demonstracijo sile, zasedo, preboj, izkoriščanje uspeha in pregon. Za doseg cilja ofenzivnega delovanja lahko poveljniki kombinirajo tudi posamezne vrste defenzivnega delovanja. Za ofenzivno delovanje so značilni presenečenje, osredotočenost, tempo in drznost delovanja.

Napad je odločilna vrsta ofenzivnega delovanja, ki ima najpogosteje cilj poraziti sovražnika. Pri tem sile z ognjem in premikom delujejo po prednjih delih njegove bojne razporeditve in po globini. Namen napada je še zavzetje prostora, pridobivanje informacij, onemogočanje dostopa do virov oskrbe, preusmerjanje sovražnika od težišča delovanja, zavajanje, zadrževanje sovražnika na določenem območju in preprečevanje premestitve ali pregrupiranja sovražnikovih sil, prevzemanje pobude in razbitje sovražnikovega napada.

Vrste napadov so hitri napad, pripravljeni napad, protinapad, lažni napad in motilni napad. Oblike manevra pri napadu so obhod, globoki obhod, vrinjenje, prodor in čelni napad. Na izbor oblike manevra pri napadu vplivajo cilj, naloga, čas, razpoložljive sile in informacije o sovražniku, vremenu in prostoru.

8.2.2. Defenzivno delovanje

Defenzivno delovanje je začasen način bojnega delovanja in se izvaja, ko ima sovražnik iniciativo. Osnovni namen defenzivnega delovanja je onemogočiti sovražniku napad in uničiti njegove ofenzivne zmogljivosti, odvrniti grožnjo in zagotoviti možnosti za ofenzivno delovanje. Namen defenzivnega delovanja je tudi preprečiti zavzetje prostora ali prodor v branjeno območje, pridobiti na času, omogočiti koncentracijo sil v drugem območju, uničiti njegove sile in ga ustaviti v njegovi nameri. Pri defenzivnem delovanju poveljnik namenja posebno pozornost

delovanju v sovražnikovem razporedu, onemogočanju njegovega vrinjenja, obkolitve in vdora, varnosti sil, nevarnosti pred orožjem za množično uničevanje in izkoriščanju vsake možnosti za protinapad.

Slovenska vojska izvaja tri vrste defenzivnega delovanja: premična obramba, obramba območja in zadrževanje. Premična obramba je vrsta defenzivnega delovanja, ki se izvaja z namenom uničenja sil v napadu na način, da se jim dovoljuje napredovanje do položajev, kjer so izpostavljene protinapadu in obkolitvi. Poudarek je na porazu sovražnika in ne na ohranjanju ali prevzemanju prostora.

Obramba območja je vrsta defenzivnega delovanja, ki je usmerjena v ohranjanje prostora. Pri tem gre za spopad s sovražnikom na zaporedno povezanih položajih, s katerih ga uničimo, v glavnem s pomočjo ognjenega delovanja. Poudarek je na ohranjanju prostora ali onemogočanju njegove uporabe s strani sovražnika.

27. junija 1991 so enote Teritorialne obrambe Dolenjske pokrajine pri Velikem gabru, na klanecu Medvedjek, med Trebnjem in Ivančno gorico, uspešno blokirale premik kolone oklepljene baterije zračne obrambe, ki se je premikala od Karlovca preko Novega mesta v smeri Ljubljane. Gibanje kolone je bilo od Novega mesta naprej ves čas usmerjeno in nadzorovano. Blokada je bila postavljena s tovornimi vozili in eksplozivom ter zavarovana z enotami TO. Kolona ni mogla ne naprej ne nazaj, ker je bila tudi za njo postavljena blokada s strani enot, ki so jo spremljale. Po noči, preživeti v blokadi in neuspelih pogajanjih o predaji, je naslednji dan prišlo do silovitega ognjenega spopada, v katerem so sodelovala tudi letala JLA. Letala so napadala blokado in kolono civilnih vozil, ki je bila zaustavljena iz smeri Ljubljane, na drugi strani klanca. Kljub žrtvam, tako med civilisti kot med pripadniki TO, koloni ni uspel preboj v smeri Ljubljane. Po odstranitvi blokade v smeri Novega mesta, se je kolona umaknila do Krakovskega gozda, kjer je bila dokončno zaustavljena, vozila pa zaplenjena.

Zadrževanje je vrsta defenzivnega delovanja, pri katerem s prepuščanjem prostora ohranjamo prožnost in svobodo delovanja s ciljem povzročiti sovražniku čim večjo škodo. Izvaja se z namenom upočasniti sovražnikovo napredovanje, pridobiti čas, usmeriti sovražnikov manever v zeleno smer ter izogniti se boju v neželenih okoliščinah.

8.2.3. Stabilizacijsko delovanje

Stabilizacijsko delovanje je nebojni način delovanja Slovenske vojske, pri čemer ta s svojo prisotnostjo in aktivnostmi zagotavlja ali sodeluje pri zagotavljanju varnega okolja, v katerem diplomatski, ekonomski, izobraževalni, razvojni in drugi programi uspešno odstranjujejo vzroke nastale krize. Stabilizacijsko delovanje umirja spor ali preprečuje njegovo naraščanje, med sovražnostmi pa preprečuje razširitev spopadov in spodbuja sprte strani, da ustavijo sovražnosti, ter jim pri tem pomaga.

Stabilizacijsko delovanje je tudi dopolnilo ali okrepitev ofenzivnega in defenzivnega delovanja ter se izvaja pred, med ali po njunem zaključku. Lahko je razvojno, v katerem se spodbuja in pomaga oblasti, ki gosti sile za odpravo notranje krize, ali prisilno, ko se z uporabo preudarno določene omejene sile ali z grožnjo sile spremenijo razmere v območju delovanja.

Slovenska vojska stabilizacijsko deluje v operacijah kriznega odzivanja ali v okviru mednarodnih pogodb. Prevladujoča oblika operacij kriznega odzivanja so operacije v podporo miru. V operacijah v podporo miru Slovenska vojska izvaja naslednje vrste stabilizacijskega delovanja: preprečevanje konfliktov, vzpostavljanje miru, izgradnja miru, ohranjanje miru, vsiljenje miru in humanitarna pomoč.

8.2.4. Podporno delovanje

Podporno delovanje je način nebojnega delovanja Slovenske vojske in se v glavnem izvaja na območju Republike Slovenije z namenom podpore državnim organom in institucijam ter podpore varnostnim silam in silam zaščite in reševanja. Enote Slovenske vojske zagotavljajo sredstva in storitve kot pomoč civilnim oblastem ali organizacijam ob obvladovanju razmer v miru in vojni.

Slovenska vojska izvaja naslednje vrste podpornega delovanja: zaščita, reševanje in pomoč ob naravnih in drugih nesrečah, zagotovitev varnosti, boj proti terorizmu, iskanje in reševanje, evakuacije nevojaškega osebja, sodelovanje s civilnimi organizacijami in zaščita kritične infrastrukture ter virov oskrbe.

8.2.5. Specialno delovanje

Specialno delovanje je način bojnega delovanja, ki ga izvajajo posebej izbrane, opremljene, organizirane in usposobljene enote Slovenske vojske z namenom podpore doseganju vojaških, političnih ali psiholoških ciljev, ki imajo operativni ali strateški pomen. Obsega nekonvencionalne vrste bojnega delovanja, direktne akcije, specialno izvidovanje, obveščevalno dejavnost, protiteroristično delovanje, psihološko delovanje ter bojno iskanje in reševanje. Usmerjeno je v vojaške cilje.

Značilnosti uporabe specialnih enot Slovenske vojske so delovanje v manjših skupinah, samostojno, na večjih globinah in v daljšem časovnem obdobju ter prikritost delovanja. Svoje naloge izvajajo pri ofenzivnem, defenzivnem, informacijskem in stabilizacijskem delovanju Slovenske vojske.

V okoliščinah, ko sovražnik zasede in nadzira del ozemlja Republike Slovenije, specialne in druge enote Slovenske vojske izvajajo nekonvencionalne vrste bojnega delovanja s poudarkom na gverilski taktiki. Enote se preoblikujejo v manjše skupine, katerih cilj je nenehno motenje,

uničevanje, nevtraliziranje in zmanjšanje morale sovražnika. Bojno delovanje je samostojno, agresivno, prikrito, inovativno, neprekinjeno in sili sovražnika v vzdrževanje statične razporeditve, pri čemer se povečuje manevrski prostor Slovenske vojske. Enote se izogibajo frontalnemu bojevanju. Napadalnost in presenečenje sta temeljni načeli, po katerih enote izvajajo bojna delovanja na zasedenem ozemlju.

8.2.6. Informacijsko delovanje

Informacijsko delovanje je način bojnega in nebojnega delovanja, ki se izvaja v miru in vojni v podporo političnim ali vojaškim ciljem, z namenom vplivanja na osebe, ki sprejemajo odločitve. Deluje se na njihove informacije, procese obdelave informacij, sisteme poveljevanja in kontrole ter komunikacijske in informacijske sisteme, pri čemer se ščitijo lastne informacije in komunikacijski ter informacijski sistem. Informacijsko delovanje vključuje celotni spekter defenzivnih in ofenzivnih aktivnosti, ki se uresničujejo z načrtovanjem in izvajanjem ukrepov varnosti delovanja, z zavajanjem, psihološkim delovanjem, elektronskim bojevanjem, informiranjem javnosti, fizičnim uničenjem elementov sistemov poveljevanja in kontrole ter drugimi ukrepi ob istočasni obrambi lastnih sistemov poveljevanja in kontrole.

8.2.7. Prehodno delovanje

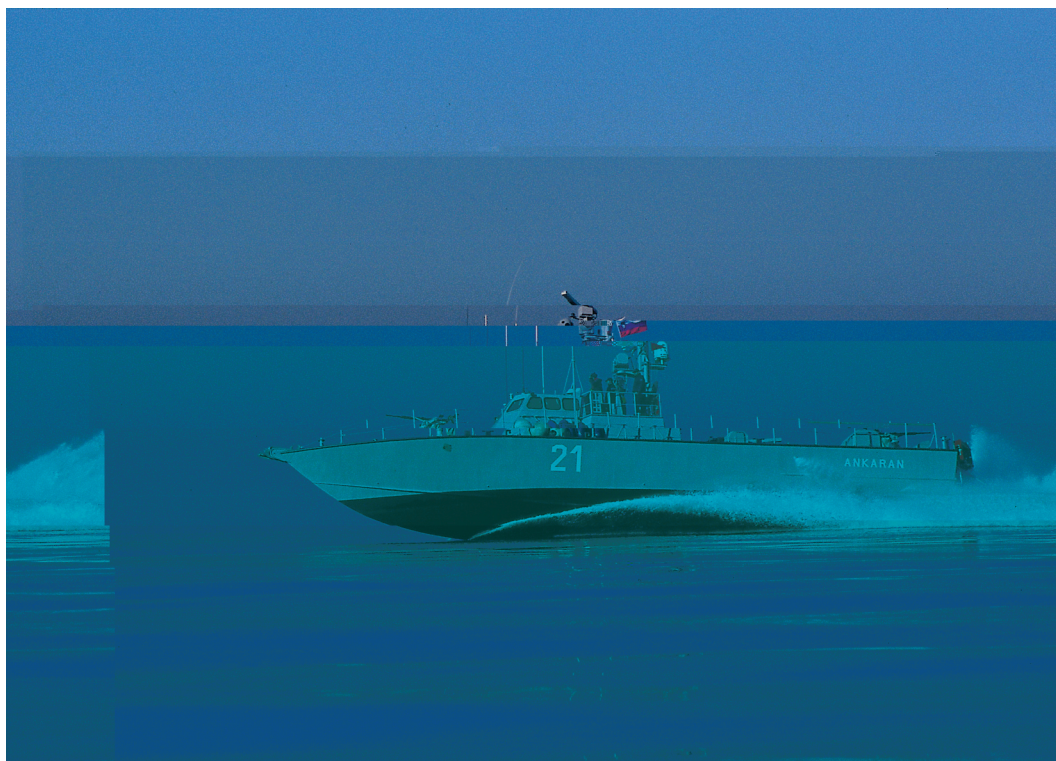
Prehodno delovanje omogoča prehod iz ene v drugo vrsto delovanja in ju medsebojno povezuje. Vključuje tiste aktivnosti, ki so namenjene vzpostavitvi ali prekinitvi stika s sovražnikom ali pa se izvajajo zunaj bojnega stika. Prehodno delovanje so izvidovanje, varovanje, premik v stik, boj v srečanju, povezovanje enot, osvoboditev enote v okolitvi, zamenjava enote v boju, umik, pohod ter prečkanje in prehod skozi ovire.

8.3. Ravni delovanja

Slovenska vojska izvaja bojna in nebojna delovanja samostojno ali v sestavi zavezniških ali koalicijskih sil na treh ravneh: strateški, operativni in taktični. Med temi ravni ni razločnih mej in so pogojno povezane z ravno poveljevanja, vrsto in velikostjo enote ter uporabljenimi sredstvi. Delovanja so opredeljena kot strateška, operativna ali taktična na podlagi svojega učinka ali prispevka v doseganju strateških, operativnih ali taktičnih ciljev. Razumevanje medsebojne odvisnosti ravni delovanja je pogoj za predvidevanje poteka delovanj ter dodeljevanje virov in nalog.

Strateško raven določajo jasno opredeljeni nacionalni cilji in interesi ter cilji zavezništva ali koalicije, podkrepjeni z vojaškimi zmogljivostmi, ki so jih države pripravljene nameniti za doseganje teh ciljev. Uporaba sil na strateški ravni je usklajena z drugimi elementi nacionalne moči: ekonomskimi, psihološkimi, diplomatskimi in drugimi.

Operativna raven zagotavlja usklajenost taktičnega delovanja za doseganje strateških ciljev. Slovenska vojska na tej ravni dosega strateške cilje s pripravo, organiziranjem in izvajanjem vojaških operacij v sodelovanju s silami zavezništva. Na taktični ravni je težišče na bojevanju in zmagah v bitkah. Uspehi in neuspehi na taktični ravni določajo razmere za operativno raven delovanja.

9. Bojno delovanje

ZEMLJIŠČE	SOVRAŽNIK		NAŠE SILE	
izvidovati	blokirati	določiti lokacijo	evakuirati	kriti
kontrolirati	izolirati	izključiti (iz boja)	izmakniti se	napredovati v stik
obdržati	izvesti obhod	izrabiti	izvesti lažni napad	osvoboditi obkoljene sile
očistiti	kanalizirati	demonstrirati silo	izvesti motilni napad	podpreti z ognjem
nadzirati	ne dopustiti	obvladovati	izvesti napad	povezati
zasesti	nevtralizirati	omejiti	izvesti naskok	prekiniti stik
zavarovati	obiti	poraziti	izvesti ognjeni napad	ščititi
zavzeti	preusmeriti	preganjati	izvesti pohod	slediti in podpreti
	odvzeti prostost	razbiti	izvesti preboj/prebiti	slediti in prevzeti
	vezati	uničiti	izvesti prehod naprej/nazaj	spremljati
	zajeti	onemogočiti	izvesti prosti umik/umakniti se	varovati
	zavajati	zadrževati	izvesti protinapad	vriniti se
			izvesti umik/umakniti se	zamenjati na položaju
			izvleči	postaviti zasedo
			prodreti	

Bojne naloge

Bojno delovanje je skupni naziv za vse vrste ofenzivnih, defenzivnih in specialnih delovanj, ki jih Slovenska vojska izvaja z namenom doseganja vojaškega ali političnega cilja. Vključuje tudi nekatere vrste informacijskega delovanja. Bojno delovanje obsega postopke in ukrepe, ki s svojimi učinki povzročajo spremembe bojne moči in taktičnega položaja sovražnika. Izvaja se s ciljem zavzetja prostora ali objekta, uničenja, nevtraliziranja ali onemogočanja sovražnika, zadrževanja njegovega napredovanja, obrambe območja ali objekta in drugega.

9.1. Načela vojskovanja

Poveljniki enot Slovenske vojske pri načrtovanju in vodenju bojnih delovanj svojih enot upoštevajo naslednja načela: ohranjanje morale, izbira cilja, osredotočenost, napadalnost, svoboda delovanja, gospodarnost, presenečenje, varnost ter enostavnost in prilagodljivost.

Spopadi na Koroškem so se začeli 27. junija 1991, ko je JLA iz stražnice Holmec zahtevala predajo mejnega prehoda. Po zavrnitvi je prišla patrulja JLA za hrbet branilcem in začela streljati. Enote Teritorialne obrambe Zahodnoštajerske pokrajine in milice Slovenj Gradec, ki so imele do takrat prepoved odpiranja ognja, so odgovorile na napad ter preprečile zavzetje mejnega prehoda. 28. junija zgodaj zjutraj so se enote TO reorganizirale v mešane skupine, glede na poznavanje terena. Kmalu zatem se je začel napad na stražnico JLA Holmec. To je bil eden hujših spopadov v vojni za Slovenijo. Pri tem so prišli do izraza odločenost, pogum in visoka morala pripadnikov enot TO in milice, saj so ves čas vedeli proti komu in zakaj se borijo. Do 13.30 so se vdali vsi sovražni vojaki, ob 19.00 je na stražnici že plapolala slovenska zastava. Zavzete so bile tudi sosednje stražnice Sonjak, Strojna in Reht.

9.1.1. Ohranjanje bojne morale

Uspeh v boju s sovražnikom pogosto temelji bolj na moralnih kot fizičnih lastnostih enote. Število, vrste in učinki oborožitve ne morejo nadomestiti poguma, energije, odločenosti in motiviranosti. Zato sta razvijanje in ohranjanje bojne morale ključnega pomena za zmago. V širšem pomenu je bojna morala zavest o potrebi in nujnosti vojskovanja, v ožjem pa sposobnost in moralna ter psihološka pripravljenost enot in vsakega posameznika, da v razmerah, ko jim grozi smrtna nevarnost, motivirano izvedejo naloge.

Visoka morala ohranja napadalni duh. Želja po zmagi mora biti prisotna pri vsakem posamezniku, od poveljnika do vojaka. Visoka morala je kvaliteta, ki vzpodbuja moštvo k vztrajanju v najtežjih razmerah, da pokažejo izreden pogum v času utrujenosti in nevarnosti. To je možno doseči z zahtevnim in domiselnim urjenjem ter z vztrajanjem pri inteligentnem in zdravem voditeljstvu.

9.1.2. Izbira cilja

Za bojno delovanje so bistveni izbira, opredelitev in ohranitev cilja. Izbira cilja omogoča, da se dejavnosti sil usmerijo v točko osredotočenja oziroma najboljčutljivejšo točko sovražnika, kar zagotavlja premišljeno in gospodarno bojevanje. Na strateški ravni so cilji skladni s političnimi cilji, na operativni s strateškimi in na taktični ravni z operativnimi cilji. Hierarhična usklajenost ciljev zagotavlja, da vsi udeleženci bojevanja delujejo medsebojno povezano.

Izbira cilja zahteva logično razmišljanje in upoštevanje dejavnikov delovanja, sovražnika in namer nadrejenega poveljnika. Cilj mora biti jasno opredeljen, razumljiv, nedvoumen in uresničljiv s silami, ki so poveljniku na voljo. Ko je enkrat določen, se ohranja skozi ves potek delovanja do uresnitve poveljnikove namere. Cilj morajo poznati podrejeni in ga upoštevati pri načrtovanju in izvedbi delovanj. Lahko je določen natančno ali na splošno, vendar ne sme biti nobenega dvoma, kaj in do kdaj mora enota doseči.

9.1.3. Osredotočenost

Doseganje cilja delovanja se zagotavlja z izbiro težišča delovanja in osredotočenostjo naporov. Težišče se določi glede na razmerje sil, možnost grupiranja sil in intenzivnost njihove uporabe glede na čas, prostor in sposobnosti sil. Osredotočenost naporov se kaže pri usmerjanju miselnih procesov, sil in sredstev, ognjene moči, manevra in drugih vojaških dejavnosti na točko osredotočenja. Uspeh je rezultat osredotočenja prevladujoče bojne moči ob pravem času in na pravem kraju.

Premičnost je nujna za doseganje osredotočenja bojne moči in ima neposreden vpliv na sposobnost doseganja cilja. Enote morajo biti sposobne premika v spreminjajočih se vremenskih in zemljiščnih razmerah. Z večjo premičnostjo od sovražnikove lahko nadomestijo morebitno številčno podrejenost.

9.1.4. Napadalnost

Napadalnost je načelo, ki se upošteva pri vseh načinih in vrstah bojnega delovanja, tudi ko ima na začetku pobudo sovražnik. Izvaja se na strateški, operativni in taktični ravni. Poveljniki

na vseh ravneh poveljevanja iščejo vsako priložnost, da pridobijo ali prevzamejo pobudo in napadejo sovražnika. Samo z napadalnostjo se vsili sovražniku lastna volja.

Uspeh v boju je neposredno odvisen od osebne in skupinske odločenosti za spopad s sovražnikom in težnje po uničenju njegove volje do boja. Pogosto je uspeh v boju posledica izrabe priložnosti, ki jih zna poveljnik prepoznati in izkoristiti. Napadalnost se uveljavlja s hitrimi manevri, z napadi in izkoriščanjem uspehov. Uveljavlja se v vseh okoliščinah in tudi v primeru sovražnikove premoči, ko je treba ugotoviti njegove slabosti in ga napasti.

9.1.5. Svoboda delovanja

Poveljnik z uresničevanjem svoje volje oblikuje situacijo na bojišču tako, da zagotovi možnosti za lastni uspeh. Pri tem vsiljuje sovražniku svoje pogoje in s tem izraža pobudo ter ohranja prosto izbiro v svojem delovanju. Poveljniku je treba zato dati pooblastila in mu omogočiti, da lahko izkoristi priložnost ali ugodne razmere na bojišču. Imeti mora vsa pooblastila za delovanje svoje enote v okviru njenega poslanstva in namere nadrejenega poveljnika. To vključuje tudi nujnost ukrepov za preprečevanje presenečenja, ki bi ga pripravil sovražnik, in mu s tem onemogočal njegovo sposobnost, da deluje svobodno in ohranja pobudo.

Svoboda delovanja je posebej pomembna, kadar so komunikacije pri bojnem delovanju omejene ali celo prekinjene zaradi okoliščin ali sovražnikovega delovanja. Čeprav je vsako delovanje potrjeno političnim in vojaškim omejitvam, mora imeti poveljnik možnost jasnega oblikovanja svoje namere in koncepta uresničitve poslanstva svoje enote ter pristojnost za usklajevanje vseh aktivnosti v svojem območju odgovornosti.

9.1.6. Gospodarnost

Gospodarnost pomeni preudarno razdelitev in uporabo virov za doseganje cilja. Načelo gospodarnosti narekuje uporabo zadostnih sil na določenih smereh delovanja tako, da se preveč ne ogrozi bojne moči in varnosti lastnih sil na drugih smereh. Poveljnik mora razporediti svoje sile glede na bistvene naloge in prioritete cilje, vendar jih ne sme uporabljati preko meja njihovih sposobnosti. Ker ni možno povsod zagotoviti potrebnega osredotočenja bojne moči, načelo gospodarnosti zahteva tudi sprejemanje tveganja za sile, ki niso na težišču delovanja.

Merilo gospodarnosti je razmerje med uresničenim ciljem in lastnimi izgubami. Gospodarnost ni samo kakovostna premoč manjših sil nad večjimi, temveč tudi spretnost in znanje premišljene razporeditve, učinkovite uporabe bojnih sistemov, uporabe zalog in rezerv in drugo. Udejanjanje načela gospodarnosti je povezano z iskanjem ravnotežja med načeloma varnosti in osredotočenja.

9.1.7. Presenečenje

Presenečenje je pri uporabi sil zelo učinkovit in močan dejavnik, ki vpliva predvsem na moralo sovražnika in zmanjšuje lastne izgube. Opira se na temeljito poznavanje sovražnikovih šibkih točk, njegovega načina razmišljanja ter njegovih pričakovanj. Kadar so neugodne okoliščine, na uspeh v boju pomembno vpliva doseganje presenečenja.

Presenečenje dosežemo na strateški, operativni in taktični ravni. Dosežemo ga z uporabo nove opreme ali oborožitve in z nepričakovano izbira načina delovanja, časa, vremenskih razmer, prostora in ciljev. Elementi presenečenja so tajnost, prikritost, izvirnost, drznost, zvičajnost, iznajdljivost in hitrost.

9.1.8. Varnost

Poveljnik mora za uresničitev poslanstva enote izvesti vse potrebne ukrepe za zagotovitev varnosti in zaščite lastnih sil. Varnostni ukrepi morajo onemogočiti sovražniku poznavanje načrtov, razporeditve, zmogljivosti in namer. Obsegajo zaščito sil in območij pred nenadnimi delo-

vanji sovražnika in drugimi nepredvidenimi dogodki, zagotavljanje rezerve, oviranje ter odpornost sistema poveljevanja in kontrole. Skrb za varnost moštva, ključnih sredstev in informacij je pomembna in omejuje svobodo delovanja pri doseganju cilja. Vendar ne sme po nepotrebem voditi v izogibanje vsakemu tveganju, brez katerega ni odločne akcije.

9.1.9. Enostavnost in prilagodljivost

Hitrost odvijanja dogodkov in zapletenost sodobnega bojevanja lahko povzročita precejšnjo zmedo. Zato morajo biti načrti enostavni in jasni. Zapleteni in nepregledni načrti škodujejo poteku delovanj in zmanjšujejo možnosti za uspeh. Enostavni in jasni koncepti delovanja zagotavljajo, da jih vsi izvajalci razumejo na enak način, in omogočajo, da se v primeru nepredvidljivih okoliščin vsak orientira in deluje v pravi smeri ter v duhu namere poveljnika in poslanstva enote.

Načrti delovanja morajo biti prilagodljivi zaradi omogočanja bojnih delovanj ob nepredvidljivih okoliščinah in izkoriščanja prednosti ob vsaki spremembi dogajanja na bojišču. Poveljniki in enote morajo biti sposobni odzivanja na spremembe načrtov ter prehod iz ene v drugo varianto delovanja. Prilagodljivost izhaja iz usposobljenosti, organiziranosti, zvez, učinkovitih štabnih procesov in vzdrževanja rezerv. Na strateški ravni se doseže s predvidevanji novih varnostnih tveganj in načrtovanjem sil, ki so potrebne za soočenje z njimi, na operativni in taktični ravni pa z analizo možnih odgovorov sovražnika in načrtovanjem protiukrepov.

9.2. Bojne funkcije

Bojne funkcije so analitično orodje, ki pomaga pri razumevanju osnovnih bojiščnih sistemov. Z obravnavo bojnih funkcij poveljnik upošteva vse dejavnike bojevanja, ki so pomembni pri načrtovanju in izvedbi delovanj. Čeprav je relativni pomen posamezne funkcije odvisen od načina in vrste delovanj, skupno tvorijo povezano celoto in so osnova uravnavanja zmogljivosti sil.

Bojne funkcije Slovenske vojske so manever, ognjena podpora, obveščevalna zagotovitev, premičnost, oviranje in preživetje, zračna obramba, zagotovitev delovanja in poveljevanje. Z njihovo integracijo si Slovenska vojska prizadeva doseči bojno premoč za doseganje zmage v bitkah in operacijah.

9.2.1. Manever

Manever je uporaba sil s premikom v kombinaciji s hitrostjo in ognjeno močjo. Z manevrom Slovenska vojska preide v prednostni položaj glede na sovražnika. Manever je osnovni dejavnik osredotočenja bojne moči na odločilni točki in dejavnik gospodarne uporabe sil in doseganja presenečenja. Uporablja se za globinsko delovanje, bližinski boj in delovanje v zaledju.

Z manevrom se dosežeta ugoden položaj na bojišču in prenos težišča bojnega delovanja, spreminjata se način in vrsta bojnega delovanja, ohranja ali prevzema se pobuda, zagotavlja svoboda delovanja in zmanjšuje ranljivost sil. Manever se zagotavlja z izkoriščanjem ognja in s premičnostjo enot ter posameznih bojnih sistemov.

1. julija 1991 se je kolona oklepnih vozil JLA, ki je bila blokirana pri Medvedjeku, umaknila v smeri proti Novemu mestu. Enote TO Dolenjske pokrajine so jo preusmerile v Krakovski gozd, kjer so pod vodstvom stotnika Mitje Teropšiča postavile blokado in izvedle manever obkolitve. Kolona je 2. julija poskusila prebiti blokado. Poveljnik sovražnikovih sil, major Boško Prodanovič, je ves čas blokade zahteval pomoč za odstranitev blokade. Enote TO so izvedle napad na kolono, jo razbile in se takoj umaknile. Sovražnikovo letalstvo je raketiralo prazne položaje. V brezizhodni situaciji je sovražnik zapustil oklepnna in druga vozila ter se v treh kolonah poskušal prebiti preko Gorjancev na Hrvaško. Eno so zajeli pripadniki posebne enote milice iz Krškega. Uspeh enot TO je temeljil na hitrem manevru, učinkoviti blokadi in usklajenem napadu ter premeščanju enot.

9.2.2. Ognjena podpora

Ognjena podpora je skupna in usklajena uporaba ognjenega delovanja kopenskih, mornariških in zračnih bojnih sistemov in delovanja ofenzivnih sistemov elektronskega bojevanja ter neubojskih sredstev na cilje na kopnem ali morju. Njen cilj je motenje, onemogočanje, zadrževanje, nevtraliziranje ali uničenje sovražnikovih sil ter bojnih funkcij in sredstev za doseganje operativnih in taktičnih ciljev.

Ognjena podpora je usklajena z manevrom sil. Služi kot bojna podpora silam na operativni in taktični ravni. Slovenska vojska izvaja naslednje vrste ognjene podpore: artilerijska podpora, minometna podpora, onemogočanje iz zraka in neposredna zračna podpora.

9.2.3. Obveščevalna zagotovitev

Obveščevalna zagotovitev je temelj učinkovitega uresničevanja poslanstva Slovenske vojske, ker zagotavlja ključne informacije za načrtovanje, odločanje in delovanje. Obsega ukrepe, postopke in aktivnosti, ki se izvajajo z namenom poznavanja in razumevanja sovražnikovih dejavnosti, zmogljivosti in namer ter zemljišča in vremena. V okviru obveščevalne zagotovitve potekajo izvidovanje, obveščevalna dejavnost ter sistematično opazovanje in pridobivanje podatkov o cilju. Izvaja se v miru in vojni.

Viri obveščevalne dejavnosti so človeški viri, slikovna in pisna gradiva, tehnična sredstva, sredstva zvez, radarji, javni viri in zaplenjena tehnična sredstva ter oprema. Hrbtenica učinkovite obveščevalne zagotovitve je obveščevalni cikel, ki obsega opredelitev obveščevalnih zahtev in načrtovanje, zbiranje in obdelavo obveščevalnih informacij ter njihovo širjenje oziroma posredovanje uporabnikom.

9.2.4. Premičnost, oviranje in preživetje

Premičnost, oviranje in sposobnost preživetja so elementi zaščite sil Slovenske vojske. Cilj zaščite je ohranjanje bojne moči. Zaščita sil so aktivnosti, ki se izvajajo z namenom zmanjšanja ranljivosti moštva, opreme, objektov in delovanj pred vsemi grožnjami v vseh situacijah. Zaščita sil obsega aktivnosti zračne obrambe, nuklearne, radiološke, biološke in kemične obrambe, protiteroristične ukrepe, zaščito komunikacijskega in informacijskega sistema ter taktične ukrepe, kot so premik, maskiranje, utrjevanje in varovanje.

Inženirska podpora vsebuje dejavnosti za ustvarjanje čim boljših razmer za delovanje in zaščito lastnih sil ter oviranje sovražnikovega delovanja. Obsega oviranje, podporo premiku in podporo preživetju. Oviranje otežuje manever sovražnikovih sil. Zmanjšuje njegove manevrske sposobnosti in posredno dviguje učinkovitost ognjenega delovanja lastnih sil. Podpora premiku zagotavlja svobodo manevra lastnim silam. Obsega prečkanje naravnih in umetnih ovir, odstranjevanje min, odstranjevanje ovir ter izdelavo ali popravilo prometnih komunikacij. Podpora preživetju izboljšuje zaščito sil pred učinki sovražnikovih bojnih sistemov ter naravnih dejavnikov. Obsega inženirsko pomoč pri pripravi in utrjevanju položajev, maskiranju ter čiščenju ognjenih con in izvajanje ukrepov zavajanja.

Nuklearna, radiološka, kemična in biološka obramba zmanjšuje učinke orožja za množično uničevanje in nevarnih snovi. Enote Slovenske vojske izvajajo splošne in posebne ukrepe nuklearne, radiološke, kemične in biološke obrambe za zagotovitev preživetja in omejeno delovanje v primeru uporabe nuklearnega, kemičnega in biološkega orožja in v okolju, kontaminiranem z nevarnimi snovmi. Splošni ukrepi so osebna in skupinska zaščita, detekcija, dozimetrija, alarmiranje in poročanje, analiza tveganj in nevarnosti ter osebna in skupinska dekontaminacija. Posebni ukrepi so nuklearno, radiološko, kemično in biološko izvidovanje in alarmiranje ter odpravljanje posledic delovanja radiološkega, kemičnega in biološkega orožja ter nevarnih snovi.

Varovanje je namenjeno zaščiti moštva, objektov, naprav in območij pred sovražnikom in vključuje nadzor območja, da se ohrani svoboda delovanja. Varovanje omogoča zaščito pred delovanjem sovražnih obveščevalnih sil, diverzantskih ali terorističnih skupin ali večjih bojnih enot.

9.2.5. Zračna obramba

Zračna obramba je zbir ukrepov, postopkov in dejavnosti za preprečevanje in zmanjševanje učinka bojnega delovanja sovražnika iz zračnega prostora. Elementi sistema zračne obrambe Republike Slovenije so nadzor zračnega prostora, sistem zračnega poveljevanja in kontrole, aktivna zračna obramba in pasivna zračna obramba.

Aktivna zračna obramba se izvaja z bojnim delovanjem na sovražnikova sredstva za napad iz zračnega prostora, da bi odvrnili in nevtralizirali njegovo moč ali ga uničili, še preden bi opravil svojo nalogo. Vključuje uporabo letal, kopenskih oborožitvenih sistemov zračne obrambe in drugo oborožitev ter sredstva za elektronsko bojevanje. Pasivna zračna obramba vsebuje postopke, ukrepe in aktivnosti, s katerimi se zmanjšujejo učinki sovražnikovega delovanja iz zračnega prostora, hkrati pa se lastnim enotam ustvarjajo ugodne razmere za izvedbo naloge.

Nadzor zračnega prostora je stalno in sistematično opazovanje zračnega prostora z elektronskimi, optičnimi in drugimi sredstvi za pravočasno odkrivanje, identifikacijo in ugotavljanja preletov vseh objektov v zračnem prostoru Republike Slovenije in dostopnih smeri. Glavna naloga je zagotavljanje izčrpane in podrobne informacije za podporo poznavanja situacije, podporo poveljnikom pri odločanju, posredovanje opozoril o zračni nevarnosti v realnem času vsem uporabnikom, vključno s sistemom za obveščanje in alarmiranje civilnega prebivalstva, ter vodenje delovanja oborožitvenih sistemov.

9.2.6. Zagotovitev delovanja

Namen zagotovitve delovanj je zagotovitev sposobnosti za delovanje in ohranjanje vzdržljivosti sil Slovenske vojske za ves čas, potreben za doseganje ciljev, oziroma uresničitev njenega poslanstva. Osnovi sestavini zagotovitve delovanja sta kadrovska in logistična podpora.

Kadrovska podpora je dejavnost, ki se izvaja z namenom zagotavljanja kakovosti kadrovske virov in ohranjanja vzdržljivosti sil. Obsega kadrovske poplnevanje, nadomeščanje izgub, dopolnitev in zamenjavo moštva, disciplinske zadeve, pripravo moštva za bojevanje, postopke z vojaškimi ujetniki ter celostno skrb za pripadnike Slovenske vojske.

Celostna skrb za pripadnike Slovenske vojske je dejavnost, ki je namenjena zagotovitvi dobrega počutja in dobrobiti pripadnikov Slovenske vojske in njihovih družinskih članov. Obsega skrb za dušeno zdravje in osebno rast, duhovno oskrbo, zdravstveno oskrbo, zagotovitev bivalnih možnosti, podporo družinam, varnost pri delu, športno in kulturno udejstvovanje, interesno dejavnost in stanovsko organiziranost.

Logistična podpora je dejavnost, ki se izvaja z namenom zagotovitve sposobnosti za delovanje in ohranjanja vzdržljivosti sil za vse načine in vrste delovanj. Obsega aktivnosti, ki se nanašajo na pridobivanje, skladiščenje, razdelitev, vzdrževanje in evakuacijo materialnih sredstev, premik moštva in sredstev, pridobivanje, vzdrževanje in upravljanje vojaške infrastrukture, zagotavljanje storitev in zdravstveno oskrbo. Izvaja se v okviru šestih, medsebojno povezljivih in soodvisnih funkcionalnih področij: oskrbovanje, premiki in transport, vzdrževanje, zdravstvena oskrba, vojaška infrastruktura in finančna zagotovitev.

Posebna pozornost zagotovitve delovanja je namenjena zdravstveni oskrbi, saj poleg sposobnosti za delovanje vpliva tudi na moralo in je zato eden od najpomembnejših dejavnikov bojne učinkovitosti enot. Slovenska vojska samostojno na prvi ravni zagotavlja prvo pomoč, splošno in nujno medicinsko pomoč, triažo in evakuacijo, na drugi pa nujno kirurško pomoč in

evakuacijo. Tretja in četrta raven se zagotavljata preko sistema javnega zdravstva ali zdravstvenih sistemov drugih držav in vojska. Zdravstvena služba Slovenske vojske v okviru primarne zdravstvene oskrbe izvaja postopke in ukrepe varovanja zdravja pripadnikov Slovenske vojske, omejevanja nastanka poškodb ter preprečevanja pojava in širjenja bolezni.

9.2.7. Poveljevanje

Poveljevanje se uresničuje z dejavnostmi poveljnika ter sistema poveljevanja in kontrole. Poveljevanje je pristojnost, predpisana z zakonom, ki jo potrebuje poveljujoči za načrtovanje, organiziranje, vodenje in kontrolo dodeljenih sil. Je proces, v katerem uveljavlja svojo voljo in namen ter ju prenaša na podrejene. Temelji na vrednotah Slovenske vojske, strokovnosti in voditeljskih sposobnostih poveljnika, na normativnih aktih, ki poveljniku dajejo formalno avtoriteto in odgovornost, ter na učinkovitem in zanesljivem sistemu poveljevanja in kontrole.

Sistem poveljevanja in kontrole obsega postopke, organizacijo, kadre, sredstva, objekte in komunikacije za podporo izvajanja funkcije poveljevanja. Hrbtenica sistema so obveščevalni sistem, komunikacijski sistem in informacijski sistem. Sistem poveljevanja in kontrole omogoča poveljniku pravočasno in pravilno odločanje, dodeljevanje virov in nalog, usklajevanje bojnih funkcij ter vodenje in kontrolo delovanja s katere koli točke na bojišču.

V okviru poveljevanja se izvaja tudi menedžment. Za razliko od civilne sfere, kjer je proces menedžmenta osnova dodeljevanja in kontrole kadrovskih, materialnih in finančnih virov, je osnovna funkcija vodenja vojaške organizacije poveljevanje, ki temelji na zakonskih pristojnostih in odgovornostih za uporabo enote.

Temeljno načelo poveljevanja je načelo enotnosti poveljevanja. Enotnost poveljevanja pomeni, da je samo en poveljnik tisti, ki odgovarja in poveljuje podrejenim silam v dodeljenem območju odgovornosti pri doseganju skupnega cilja na strateški, operativni ali taktični ravni.

Poveljevanje v Slovenski vojski temelji na pravočasnem odločanju, jasnem razumevanju namere nadrejenega, sposobnosti podrejenih, da namere uresničijo, ter na poveljnikovi sposobnosti, da si predstavlja izvedbo načrta od začetka do konca. Pristop k poveljevanju na podlagi poslanstva vzpodbuja decentralizirano poveljevanje, svobodo in hitrost delovanja ter iniciativo, vendar tudi dosledno upoštevanje usmeritev in navodil nadrejenega poveljnika. Za takšen pristop je pomembno, da poveljnik zagotovi, da podrejeni razumejo njegovo namero ter svoje poslanstvo in vlogo v strateškem, operativnem in taktičnem smislu. Razumeti morajo, kakšen učinek je treba doseči, in razloge, zakaj je to potrebno. Podrejeni morajo imeti jasno določeno poslanstvo, čas in prostor ter dovolj sil in sredstev za uresničitev poslanstva. V izvedbi poveljnik v čim manjši meri uporablja kontrolo in po nepotrebem ne ovira svobode delovanja podrejenih poveljnikov. Ti sami odločajo, kako na najboljši način uresničiti poslanstvo enot, ki jim poveljujejo.

Glede na dodeljena pooblastila poveljnik izvaja popolno ali omejeno poveljevanje. Popolno poveljevanje je pristojnost in odgovornost poveljnika za stanje in uporabo podrejene enote v celoti. Omejeno poveljevanje obsega naslednje oblike omejene pristojnosti: operativno poveljevanje, operativna kontrola, taktično poveljevanje, taktična kontrola, administrativna kontrola in usklajevalna pooblastila. Poveljnik zavezniških ali koalicijskih sil, v katerih delujejo enote Slovenske vojske, uveljavlja le omejena pooblastila poveljevanja, in sicer operativno ali taktično kontrolo.

NAČELA VOJSKOVANJA

1. izbira cilja
2. osredotočenost
3. napadalnost
4. svoboda delovanja
5. gospodarnost
6. enostavnost in prilagodljivost
7. presenečenje
8. varnost
9. ohranjanje bojne morale

BOJNE FUNKCIJE

1. manever
2. ognjena podpora
3. obveščevalna zagotovitev
4. premičnost, oviranje, preživetje
5. zračna obramba
6. zagotovitev delovanja
7. poveljevanje

OPERATIVNI OKVIR

1. odločilno delovanje
2. delovanje za oblikovanje razmer
3. delovanje za vzdrževanje sil

OBLIKE DELOVANJA

1. boj
2. bitka
3. operacija

RAVNI DELOVANJA

1. strateška
2. operativna
3. taktična

Bojno delovanje

9.3. Oblike bojnega delovanja

Oblike bojnega delovanja Slovenske vojske so operacije, bitke in boji. Operacija je zaporedje bitk in/ali bojev, ki poteka po enotni zamisli na določenem prostoru in v določenem času. Združuje in usmerja bitke, boje in druge dejavnosti enot za doseg operativnega in strateškega cilja. Operacija prinaša odločilne rezultate v vojni.

Vrsto in območje operacije, ki sta potrebni za doseganje strateškega cilja, določa strateška raven poveljevanja. Pri tem določa kriterije za uspeh oziroma končno stanje. Strateška raven poveljevanja tudi ugotavlja, ali obstajajo politične, finančne, pravne ali druge omejitve delovanja Slovenske vojske v operacijah. Slovenska vojska izvaja operacije v okviru zavezništva v sestavi skupnih združenih namenskih sil.

Boj in bitka sta obliki taktičnega delovanja sil in neposredni obliki spopada s sovražnikom. Bitke izvaja Slovenska vojska samostojno ali v sestavi sil zavezništva. Potekajo v okviru operacije ali kot samostojne bitke na kopnem, morju ali v zraku z namenom doseganja taktičnega cilja. Taktične cilje in zaporedje njihovega doseganja v operaciji določa poveljstvo na operativni ravni. To tudi dodeljuje potrebne vire, da se ti cilji lahko dosežejo. Bitke izvajajo brigadne bojne skupine.

Boj je osnovna, najštevilčnejša, najbolj neposredna in najintenzivnejša oblika bojnega delovanja ter drugih dejavnosti, ki jih izvajajo posamezniki, skupine, taktične enote ter četne in bataljonske bojne skupine. Boj je neposredni organizirani spopad med pripadniki enot, zrakov, ladjami in drugimi bojnimi sistemi. Izvaja se kot sestavni del bitke ali operacije na kopnem, morju ali v zraku.

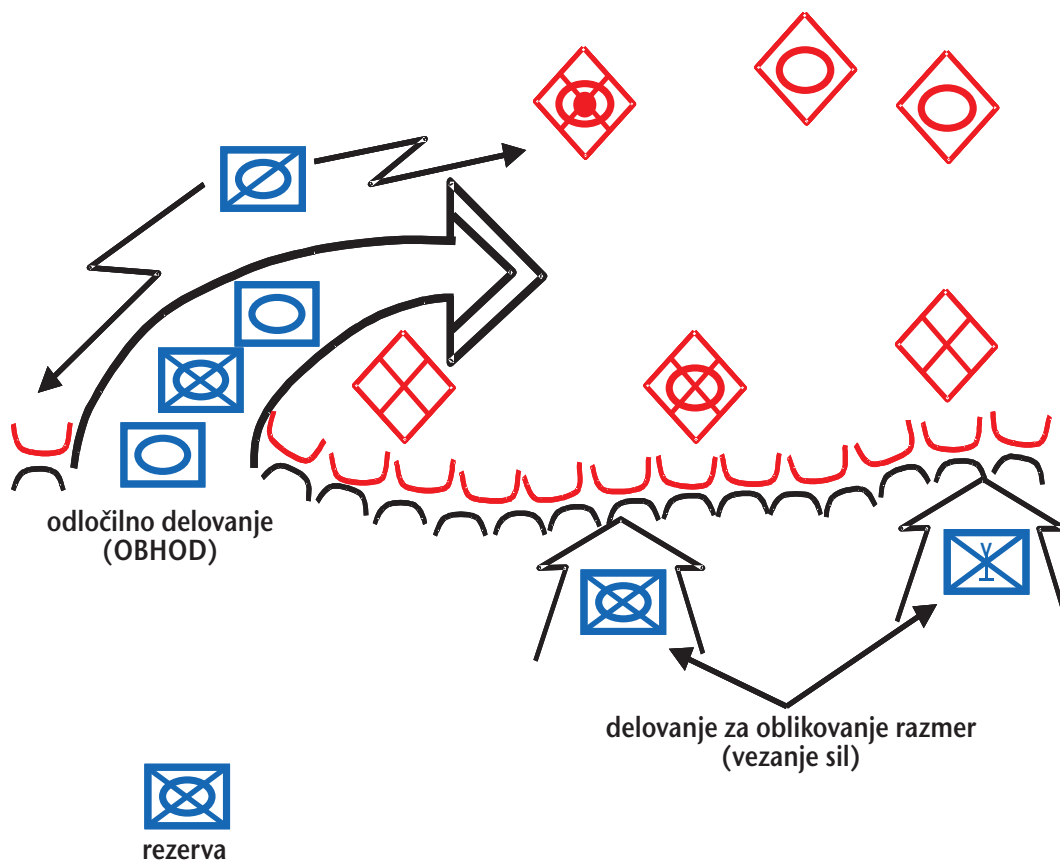

9.4. Operativni okvir

Operativni okvir je orodje za miselno predstavo o bojišču in pomoč pri usklajevanju delovanj. Ponavadi se uporablja pri oblikovanju in opisovanju variante delovanja ter koncepta delovanja, ki iz nje izhaja. Namenjen je opisu medsebojne odvisnosti nalog podrejenih enot v času in prostoru, glede na namen in glede na funkcijo.

Osnovni namen operativnega okvirja je razumevanje medsebojne povezanosti nalog enot glede na njihov namen. Poveljnik določi nalogo, ki je odločilna za uresničitev poslanstva. Nato določi naloge, ki jo podpirajo. Tako so glede na namen lahko tri vrste delovanj: odločilna delovanja, delovanja za oblikovanje razmer in delovanja za vzdrževanje sil.

Odločilna delovanja vključujejo tiste aktivnosti, ki vodijo k uresnitvi poslanstva enote. Delovanja za oblikovanje razmer so namenjena vzpostavitvi ali ohranitvi okoliščin, ki so potrebne za izvedbo odločilnih delovanj. Delovanja za vzdrževanje sil so namenjena ohranjanju možnosti za življenje, premik in bojevanje sil pri izvedbi odločilnih delovanj ali delovanj za pripravo razmer.

9.5. Sinhronizacija bojišča

Sinhronizacija je sposobnost usmerjanja virov in aktivnosti v času in prostoru z namenom doseganja prevladujoče relativne bojne moči na odločilni točki v odločilnem trenutku. Sinhronizacija zahteva vertikalno in horizontalno usklajevanje sodelovanja med različnimi enotami in aktivnostmi pri vsakem načinu, vrsti in obliki delovanj. Samo po sebi takšno usklajevanje ni porok sinhroniziranosti bojišča, če si poveljnik prej ne ustvari podobe o zaporedju aktivnosti in rezultatih delovanj, ki jih proizvaja. Zato se sinhronizacija začne najprej pri poveljniku, ki posreduje svojo vizijo o izvedbi delovanj svojim podrejenim poveljnikom.

Sinhronizacija se izvaja v vseh dimenzijah v geografskem območju delovanja in obsega usklajevanje bojnih funkcij, sodelovanja enot in delovanja bojnih sistemov. Poveljniki usklajuje in istočasno vodi bojna delovanja v sovražnikovi globini, v neposrednem stiku ter v zaledju, ter s tem ustvarja vtis pri sovražniku o enem, neprekinjenem delovanju. Sile si prizadevajo za istočasn napad na sovražnika skozi celotno globino bojišča ter osredotočajo učinke delovanj povsod, kjer je potrebno za izvedbo naloge. Sinhronizacija je ključna za doseganje cilja, vendar težnja po usklajenosti vseh naporov v območju odgovornosti ne sme dušiti iniciative in izkoriščanja ugodnih priložnosti.

Učinkovita sinhronizacija temelji na kvalitetnem načrtovanju pred in v teku izvedbe delovanj, na učinkovitih operativnih postopkih, pravočasnem posredovanju povelj, doslednem upoštevanju kontrolnih ukrepov in izvedbenih načrtov ter učinkovitem vodenju in kontroli delovanj. Da bi bila sinhroniziranost učinkovitejša od sovražnikove, mora biti učinkovitejši sistem poveljevanja in kontrole lastnih sil.

Za uresničitev cilja bojnega delovanja sil Slovenske vojske pri izvajanju vojaške obrambe Republike Slovenije je vzpostavljeno učinkovito sodelovanje sosednjih enot, enot različnih rodov in služb, enot zaveznitva in nosilcev civilnih zmogljivosti. Sodelovanje je vzpostavljeno v fazi načrtovanja ter priprav in pri izvedbi delovanj na vseh ravneh poveljevanja. Učinkovitost sodelovanja se doseže z usklajevanjem in s skupnimi urjenji.

10. Informacijsko delovanje

Informacijsko delovanje se izvaja na vseh ravneh poveljevanja in je sestavni del načrtovanja delovanj. Cilji informacijskega delovanja se uresničujejo s pomočjo vojaških in nevojaških ukrepov in aktivnosti. Nevojaški ukrepi in aktivnosti obsegajo politične in diplomatske aktivnosti, informiranje javnosti in civilno-vojaško sodelovanje. Vojaški ukrepi in aktivnosti obsegajo napad z namenom fizičnega uničenja elementov sistema poveljevanja in kontrole, psihološko delovanje, elektronsko bojevanje, omrežno bojevanje, varnostno delovanje, zavajanje in obveščevalno dejavnost.

Informacijsko delovanje je ofenzivno in defenzivno. Defenzivno informacijsko delovanje je namenjeno vzdrževanju pristopa do informacij in ohranjanju učinkovitosti izrabe informacij, delovanja sistema poveljevanja in kontrole ter komunikacijskega in informacijskega sistema ter zaščiti ključnih informacij za doseganje določenega cilja. Ofenzivno informacijsko delovanje je namenjeno vplivanju na sovražnikove informacije, sistem poveljevanja in kontrole ter na komunikacijski in informacijski sistem pri prizadevanju za doseg nekega cilja ali soočanju z vojaško grožnjo.

10.1. Psihološko delovanje

Psihološko delovanje je načrtovana psihološka dejavnost v miru in vojni, usmerjena v sovražne, lastne ali nevtralne ciljne skupine z namenom vplivanja na njihovo stališče in vedenje v podporo doseganju političnih ali vojaških ciljev. Cilj psihološkega delovanja je slabiti sovražnikovo voljo do bojevanja, krepiti podporo in lojalnost lastnih in prijateljskih ciljnih skupin ter pridobiti podporo neodločenih ali nevtralnih. Obsega strateške psihološke aktivnosti, psihološko konsolidacijo in psihološke aktivnosti na bojišču.

Ciljne skupine so pripadniki Slovenske vojske, pripadniki sil zavezništva, pripadniki sovražnih ali nasprotnih sil ter državljani Republike Slovenije in drugih držav v območju delovanja sil Slovenske vojske. Ofenzivna psihološka delovanja so usmerjena v sovražnika, defenzivna pa so usmerjena predvsem h krepitvi morale pripadnikov Slovenske vojske in lastnega prebivalstva in k pridobivanju ter vzdrževanju podpore neopredeljenih in prijateljskih skupin.

10.2. Elektronsko bojevanje

Elektronsko bojevanje je dejavnost Slovenske vojske, ki uporablja elektromagnetno energijo, vključujoč usmerjeno energijo, z namenom izrabe in prevlade v elektromagnetnem spektru ali za napad na sovražnika. Obsega prestrezanje in razpoznavanje elektromagnetnega oddajanja, uporabo elektromagnetne energije za zmanjšanje ali preprečevanje sovražne uporabe elektromagnetnega spektra ter aktivnosti za zagotovitev učinkovitosti njegove izrabe s strani lastnih sil. Elektronsko bojevanje je neposredno povezano z obveščevalno dejavnostjo in je eden od stebrov informacijskega delovanja.

Slovenska vojska izvaja tri skupine ukrepov elektronskega bojevanja: podporne ukrepe elektronskega bojevanja, elektronske protiukrepe in elektronske zaščitne ukrepe. Podporni ukrepi so aktivnosti, ki se izvajajo z namenom odkrivanja, prestrezanja, razpoznavanja in določanja lokacij virov oddajanja v elektromagnetnem spektru s ciljem odkrivanja groženj. Elektronski protiukrepi so aktivnosti, ki s pomočjo elektromagnetne energije preprečujejo ali zmanjšujejo sovražnikove zmogljivosti uporabe elektromagnetnega spektra. Elektronski zaščitni ukrepi ščitijo lastne elektronske sisteme pred delovanjem sovražnih sredstev elektronskega bojevanja ali pred motenjem elektronskih sredstev drugih enot lastnih sil. Zagotavljajo učinkovito uporabo elektromagnetnega spektra navkljub sovražnikovi uporabi elektromagnetne energije.

10.3. Omrežno bojevanje

Omrežno bojevanje je način delovanja, s katerim se izkorišča moč informacijske tehnologije za doseganje vojaškega cilja. Omrežno bojevanje pomeni prevajanje informacijske prevlade v bojno moč s pomočjo učinkovitega mrežnega povezovanja senzorjev, odločevalcev in izvajalcev, ki so geografsko in hierarhično razpršeni po bojišču.

Mrežno povezovanje omogoča skupno in celovito poznavanje situacije, višjo hitrost in kvaliteto poveljevanja, decentraliziranost poveljevanja, višji tempo delovanja, smrtonosnejše učinke, povečane možnosti preživetja in samodejno usklajenost aktivnosti. Omrežno bojevanje daje poveljnikom možnost odločanja v dinamičnem omrežju po načelu poveži-izmenjaj-sodeluj.

10.4. Varnostno delovanje

Varnostno delovanje je dejavnost Slovenske vojske, ki s pomočjo aktivnih in pasivnih ukrepov zagotavlja varnost sil tako, da onemogoča sovražniku poznavanje razporeditve, zmogljivosti in namer lastnih sil. Ukrepi so osredotočeni v tiste vsebine, ki odkrivajo ključne aktivnosti ali slabosti oziroma ščitijo bistvene podatke o lastnih silah.

Aktivni varnostni ukrepi vključujejo motenje ali uničenje sovražnikovih zmogljivosti za izvidovanje, obveščevalno dejavnost in pridobivanje podatkov o ciljih, napad na poveljniška mesta in druge elemente sistema poveljevanja in kontrole, zavajanje in psihološko delovanje. Pasivni varnostni ukrepi obsegajo varovanje oseb, fizično in tehnično varovanje območij in objektov, varovanje dokumentov, maskiranje ter prikrievanje položajev in aktivnosti, varnost informacij ter varnost komunikacijskega in informacijskega sistema.

10.5. Zavajanje

Zavajanje obsega aktivnosti manipulacije, zvijače in ponarejanja podatkov, s katerimi navedemo sovražnika, da deluje na želeni način. Slovenska vojska izvaja zavajanje s ciljem doseganja presenečenja, zagotovitve varnosti in zaščite sil, izboljšanja poveljnikovih možnosti svobode delovanja, zmanjšanja izgub ter zmanjšanja porabe časa in virov. Zavajanje se izvaja na strateški, operativni in taktični ravni.

Ofenzivni ukrepi zavajanja se uporabljajo za aktivno posredovanje lažnih ali zavajajočih informacij sovražniku z namenom prikrivanja prihodnjih namer ali doseganja prednosti. Osnovni namen je doseganje presenečenja in ohranjanje iniciative. Defenzivni ukrepi posredujejo napačne ali zavajajoče informacije sovražniku, ki ima iniciativo. Namenjeni so odvrčanju pozornosti in naporov od dejanske razporeditve sil in ciljev. Osnovni namen je izboljšanje varnosti lastnih sil in vzpostavitev možnosti za prihodnja delovanja.

10.6. Informiranje javnosti

Informiranje javnosti obsega aktivnosti, ki jih izvaja Slovenska vojska z namenom seznanjanja notranje in zunanje javnosti o svojih nalogah, s ciljem doseganja razumevanja in podpore pri njihovi izvedbi. Z informiranjem javnosti se vzpostavijo takšne razmere, ki vodijo k zaupanju v Slovensko vojsko in zavezništvo. Usmerjeno je v vse vrste javnih medijev, pripadnike Slovenske vojske, pripadnike sil zavezništva ter državljane Republike Slovenije ali držav, v katerih delujejo enote Slovenske vojske, pri čemer so na prvem mestu pripadniki Slovenske vojske in njihove družine.

Slovenska vojska uveljavlja aktivno politiko informiranja javnosti in si prizadeva za medijsko pokrivanje raznih dogodkov in aktivnosti, pasivno pa uporablja le, kadar za to obstajajo razlogi, ki izhajajo iz varnosti delovanja pripadnikov in enot Slovenske vojske ali zavezniških sil.

Slovenska vojska obravnava vse predstavnike javnosti enakovredno in ne proizvaja ekskluzivnih zgodb. Vsem je omogočen odprt dostop do informacij, ki niso tajne ali se z njihovo objavo ne ogroža varnost pripadnikov Slovenske vojske. Posredovanje resnice je temeljno načelo odnosa med poveljniki in predstavniki javnosti.

10.7. Civilno-vojaško sodelovanje

Civilno-vojaško sodelovanje so viri in aktivnosti, ki podpirajo odnose med poveljniki in civilnimi ter vojaškimi organi oblasti in civilnim prebivalstvom v območju, kjer delujejo ali bodo delovale enote Slovenske vojske. Vključuje tudi sodelovanje z nevladnimi in mednarodnimi organizacijami. Uspešno civilno-vojaško sodelovanje krepi bojno moralo ter prinaša taktične prednosti.

Temeljni cilj civilno-vojaškega sodelovanja je vzpostavitev in ohranjanje popolnega sodelovanja civilnega prebivalstva in institucij v območju delovanja z namenom oblikovanja takšnih civilno-vojaških razmer, ki v čim večji meri podpirajo uresničevanje poslanstva enot Slovenske vojske. Dolgoročni cilj civilno-vojaškega sodelovanja je oblikovanje takšnih razmer, ki podpirajo doseganje dolgoročne rešitve krize.

Civilno-vojaško sodelovanje se izvaja v skladu s pravili delovanja, ki se nanašajo na stabilizacijsko delovanje Slovenske vojske. Pri izvajanju civilno-vojaških aktivnosti se ne sme pozabiti, da je poslanstvo enote vedno prva prioriteta. Zato je vodenje civilno-vojaškega sodelovanja poveljnikova prioriteta. Pri uporabi vojaških virov sta pomembni načeli gospodarnosti in osredotočenosti. Uporaba vojaških virov ne sme ogroziti uresničevanje poslanstva enote. Viri se zato osredotočijo tja, kjer je največja korist za civilno prebivalstvo ali kjer se doseže največja podpora delovanja enot.

11. Stabilizacijsko delovanje

O uporabi Slovenske vojske za stabilizacijsko delovanje odloča Vlada Republike Slovenije v skladu z zakonom in mednarodnimi pogodbami. Politični in varnostni interes Republike Slovenije je varno in stabilno varnostno okolje, saj je tako zagotovljena tudi visoka stopnja varnosti države. Takšno izhodišče zahteva od Slovenske vojske aktivno vlogo pri krepitvi mednarodnega miru, varnosti in stabilnosti. Slovenska vojska izvaja stabilizacijska delovanja v operacijah kriznega odzivanja ter v okviru mednarodnih pogodb.

11.1. Operacije kriznega odzivanja

Operacije kriznega odzivanja obsegajo politično, vojaško in civilno delovanje, ki poteka v skladu z mednarodnim pravom in je namenjeno preprečevanju kriz in kriznemu upravljanju pri doseganju ciljev zavezništva. Obsegajo različne načine in vrste delovanj, od podpore civilnim organizacijam do bojnega delovanja. Za razliko od operacij, ki se izvajajo v okviru 5. člena in s katerimi se udejanja kolektivna obramba zavezništva, sodelovanje članic zavezništva ni obvezujoče in vključuje tudi države zunaj zavezništva. Slovenska vojska sodeluje v operacijah kriznega odzivanja pod okriljem mednarodnih varnostnih organizacij in v okviru mednarodnih pogodb, pod vodstvom zveze Nato ali Evropske unije.

Za operacije kriznega odzivanja je značilno, da jih izvajajo skupne združene namenske sile v sodelovanju z vladnimi in nevladnimi organizacijami ter pod mednarodnim političnim vodstvom in kontrolo. Operacije so praviloma dolgotrajne in potekajo v več mandatih, doseganje končnega stanja pa je težje kot v vojni. Zaradi nepredvidljivega okolja, v katerem potekajo, se zgodi, da usmeritve, končno stanje in merila za uspeh ter druge dejavnosti, niso dovolj jasno opredeljeni oziroma jih je treba prilagajati spremenjenim razmeram na območju operacije.

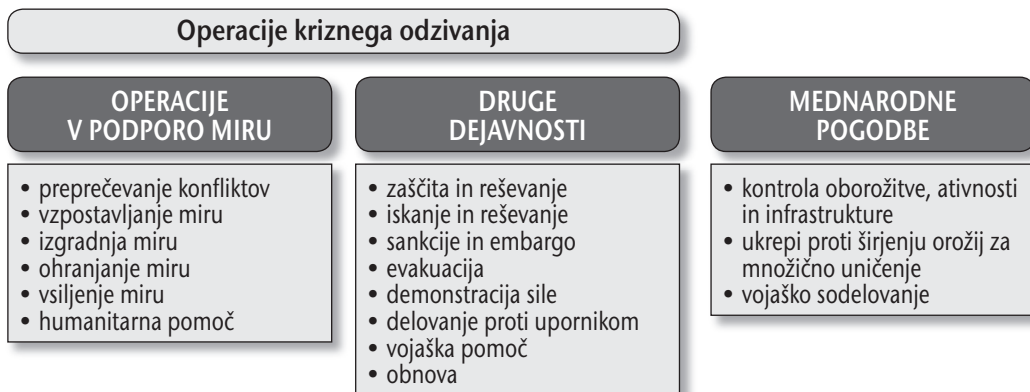
Značilno je veliko število sodelujočih. V območju delovanja so poleg nacionalnih in mednarodnih vojaških in diplomatskih subjektov prisotne tudi številne vladne in nevladne organizacije. Zato je posebna pozornost dana civilno-vojaškemu sodelovanju. Za uspeh sta nujna pridobitev in vzdrževanje naklonjenosti javnosti v območju delovanja in doma. Zaradi narave operacij je prisoten vpliv politike tudi na taktični in operativni ravni, ne le na strateški.

Namesto s sovražnikom se sile soočajo z nasprotnimi ali nekdanjimi sprtimi stranmi. Pri posameznih delovanjih nasprotnika ni mogoče jasno določiti, pojavlja pa se tudi več točk osre-

dotočenja. Lahko se zgodi, da je treba pripadnike nasprotne strani zaščititi namesto nevtralizirati ali uničiti, kot je predvideno v načelih bojevanja.

Delovanja so zelo zapletena, kar zahteva disciplino in dobro pripravljenost za odzivanje na spremenjene razmere, ki vključujejo spreminjanje stanja od miru k vojni. Večinoma potekajo v urbanih okoljih in so poseben izziv poveljevanju, ker lahko delovanje razmeroma majhnih enot vpliva na doseganje operativnega ali celo strateškega cilja. Pravila delovanja sil so bolj omejevalna kot pri bojnih delovanjih.

Stabilizacijsko delovanje

11.2. Operacije v podporo miru

Operacije v podporo miru so nepristranska, večfunkcijska delovanja, ki se ponavadi izvajajo v podporo mednarodnim organizacijam. Vključujejo aktivnosti vojaških sil, diplomacije in humanitarnih ter drugih organizacij. V operacijah v podporo miru Slovenska vojska izvaja naslednje vrste delovanj: preprečevanje konfliktov, ohranjanje miru, vzpostavljanje miru, izgradnja miru, vsiljenje miru in humanitarna pomoč.

11.2.1. Preprečevanje konfliktov

Preprečevanje konfliktov se izvaja z namenom pravočasnega prepoznavanja in odprave možnih razlogov za konflikte z uporabo diplomatskih, vojaških in drugih metod v zgodnji fazi konflikta. Obsega vrsto aktivnosti, od diplomatskih pobud do preventivne razmestitve sil. Preprečevanje konfliktov je bistveni element vzdrževanja mednarodne stabilnosti in varnosti, vendar ni primarna vojaška naloga. Slovenska vojska podpira diplomatske in druge napore s sodelovanjem v vojaških inšpekcijah, z vojaškimi opazovalci in s preventivno razporeditvijo sil.

11.2.2. Ohranjanje miru

Ohranjanje miru se izvaja v okviru šestega poglavja ustanovne listine Organizacije združenih narodov in na podlagi dogovora vseh udeleženih strani v konfliktu z namenom spremljanja in zagotavljanja možnosti za uveljavljanje mirovnega sporazuma. Ohranjanje miru je usmerjeno v obvladovanje ostanka konflikta med sprtima stranema, medtem ko potekajo diplomatski, gospodarski in drugi ukrepi za njegovo trajno rešitev. V okolju številnih udeležencev je uporabljena vojaška sila namenjena zagotavljanju stabilnega varnega okolja, v katerem ti lahko delujejo.

Slovenska vojska s svojo prisotnostjo odvrta nasprotno stran od nasilnih dejanj, nadzira hrambo ali uničenje oborožitve in streliva, izvaja posredniške naloge med pogajanci, raziskuje kršitve mirovnega sporazuma, nadzira umik, razoroževanje in demobilizacijo sil, zbira informacije, podpira volitve, podpira delovanje vladnih in nevladnih organizacij in posreduje z uporabo sile ob kršitvah sporazumov ali v primeru ogrožanja pripadnikov mirovnih sil v skladu s pravili delovanja.

11.2.3. Vzpostavljanje miru

Vzpostavljanje miru je diplomatska aktivnost, ki se izvaja po začetku konflikta z namenom prekinitev ognja ali doseganja hitrega mirnega dogovora. Vključuje posredovanje med stranmi v konfliktu, pomiritev ter aktivnosti diplomatskega pritiska, npr. izolacijo ali sankcije. Namen uporabe vojaških sil je nadzor nad prekinitvijo ognja ter podpora diplomaciji pri posredovanju, pogajanju ali drugih oblikah mirnega reševanja konflikta.

Slovenska vojska podpira diplomatske in druge napore z vzdrževanjem stikov med vojskami sprtih strani, s sodelovanjem na skupnih vajah in usposabljanjih, z razmestitvijo sil, s podporo delovanju varnostnih sil, z vojaškimi opazovalci in s sodelovanjem pri uveljavljanju sankcij.

11.2.4. Izgradnja miru

Izgradnja miru obsega politične, ekonomske, socialne, vojaške in druge ukrepe z namenom krepitve in reševanja politične situacije, da bi odpravili razloge za konflikt. Vključuje razne mehanizme za razpoznavanje in podporo strukturam, ki si prizadevajo za konsolidacijo miru, izboljšanje zaupanja ter blaginjo in podpirajo ekonomsko obnovo. Cilj je okrepitev političnega reševanja konflikta in preprečevanje njegovega ponovnega pojava.

Enote Slovenske vojske prispevajo k izgradnji miru s sodelovanjem pri vzpostavljanju oblasti, rekonstrukciji javne infrastrukture, zagotavljanju možnosti za delo šol in bolnišnic ter z opravljanjem drugih nalog pri vzpostavljanju normalnega življenja.

11.2.5. Vsiljenje miru

Vsiljenje miru se izvaja v okviru sedmega poglavja ustanovne listine Organizacije združenih narodov. Po naravi vsebuje nasilna dejanja, ki se izvajajo, ko ni bil dosežen dogovor z udeleženi stranmi v konfliktu ali je ta vprašljiv. Namen vsiljenja miru je vzdrževanje ali vzpostavitev miru oziroma uveljavitev pogojev, ki so definirani v mandatu sil.

Vsiljenje miru je vojaška aktivnost, ki je po svoji naravi blizu vojni in je ponavadi posledica mandata Organizacije združenih narodov, ki dovoljuje uporabo bojnih delovanj za uresničitev cilja. Največkrat je njen cilj prisiliti različne strani v pogajanja za mirovni sporazum in odvrnitev od enostranskih ali podobnih akcij v prihodnosti. Naloge Slovenske vojske obsegajo razvojitve sprtih strani, vzpostavitev in nadzor zaščitenega območja, uveljavljanje sankcij, povrnitev zakonitosti in reda, zaščito humanitarnih aktivnosti in podporo vračanju beguncev.

11.2.6. Humanitarna pomoč

Humanitarna pomoč je namenjena zmanjšanju trpljenja ljudi, posebej v okoliščinah, ko odgovorne oblasti na območju ne morejo ali nočejo zagotoviti prebivalstvu potrebne pomoči. Poteka na podlagi zahteve in vključuje podporo civilnim organizacijam na območjih, na katerih te ne morejo zagotavljati podpore. Humanitarna pomoč je usmerjena v zagotavljanje prehrane, vode, bivališč in v druge dejavnosti za vzpostavitev normalnega življenja prebivalstva.

Enote Slovenske vojske sodelujejo pri vzpostavljanju prometnih komunikacij, zagotavljanju medicinske pomoči, odstranjevanju min in dostavljanju oskrbe. V sovražnem okolju varujejo konvoje in razdeljevanje pomoči. Sodelujejo tudi pri obnovi, ki sledi prvi pomoči.

11.3. Načela delovanja v operacijah v podporo miru

Temeljna načela delovanja vojaških sil v operacijah v podporo miru so nepristranskost, privolitev in omejena uporaba sile.

11.3.1. Nepristranskost

Nepristranskost narekuje enak odnos do vseh strani v konfliktu. Vsaka aktivnost mora biti izvedena tako, da je v skladu z mandatom mirovnih sil in ne daje prednosti kateri od strani. Če pride do uporabe sile, je pomembno, da je ta usmerjena v tisto, kar je kdo naredil, in ne v to, kdo je to naredil. Nepristranskosti ne gre zamenjevati z nevtralnostjo.

Nepristranskost je ključna za vzdrževanje zaupanja v mirovne sile in za ohranjanje privolitve med vpletenimi stranmi, s tem pa tudi neposredno podpira doseganje končnega rezultata

Pripadniki enote za specialno delovanje Slovenske vojske so leta 2005 v okviru delovanja v operaciji v podporo miru ISAF v Afganistanu sodelovali pri iskanju in reševanju posadke in potnikov letala B737 letalske družbe Kam air. Letalo je trčilo v 3071m visoko goro približno 30 km jugovzhodno od Kabula. Pri iskanju je sodelovalo deset slovenskih vojakov. Skupina, ki jo je vodil poročnik Anton Žbogar, je imela nalogo poiskati morebitne preživele in zavarovati kraj dogodka. 7. februarja so z zavezniškimi helikopterji Cougar prispeli na kraj nesreče. Našli so le ostanke letala, preživelih ni bilo. Pri izvedbi naloge so pripadniki enote prikazali visoko usposobljenost, moralo in pogum, saj so ležali ostanke letala na višini okoli 3000m, v visokem snegu in na strmih, prepadnih območjih.

operacije. Zagotavlja se z uspešnim civilno-vojaškim sodelovanjem, vzdrževanjem povezav s sprtimi stranmi, informiranjem, doslednim spoštovanjem pravil delovanja in s transparentnim delovanjem.

11.3.2. Privolitev

Načelo privolitve narekuje pridobivanje soglasja vseh strani v konfliktu pred prihodom in začetkom uveljavljanja mandata mirovnih sil, razen v operacijah vsiljenja miru. Je temelj zagotovitve podpore lokalnih oblasti in javnega mnenja v območju delovanja. V nekaterih situacijah je lahko dosežena privolitev na strateški ravni, na taktični ravni pa je določene skupine ne priznavajo. Zato morajo imeti mirovne sile potrebne zmogljivosti za uveljavljanje svojega mandata in prisilo v spoštovanje mirovnega sporazuma, ter s tem za zagotovitev svoje verodostojnosti.

Privolitev je bistvena za doseganje končnega stanja operacije. Brez aktivnega sodelovanja vseh strani in prebivalstva ne more biti dosežen trajni mir. Zato je treba veliko pozornosti nameniti usklajevanju interesov vseh strani ter nacionalnih interesov držav, ki sodelujejo v operaciji.

11.3.3. Omejena uporaba sile

Načelo omejene uporabe sile narekuje izbor odgovarjajoče in sorazmerne sile za doseganje določenega cilja. Okoliščine in način uporabe sile izhajajo iz mandata mirovnih sil, mednarodnega vojnega in humanitarnega prava ter iz nacionalne zakonodaje in so določeni s pravili delovanja.

Pri uporabi sile se je treba zavedati, da lahko posledice presegajo taktično raven in negativno vplivajo na privolitev, ter s tem ogrozijo vojaške in civilne napore pri doseganju ciljev operacije. Zato mora biti sila uporabljena natančno, sorazmerno glede na grožnjo in na tak način, da razreši problem in prepreči nadaljnjo širitev konflikta. Načelo omejene uporabe sile v nobenem primeru ne more preprečiti uporabe sile v primeru samoobrambe.

11.3.4. Ostala načela delovanja

Poleg temeljnih načel delovanja v operacijah v podporo miru se pri načrtovanju in izvedbi delovanj upoštevajo še naslednja načela: opredelitev cilja, vztrajnost in dolgoročnost, enotnost naporov, verodostojnost, transparentnost, varnost, prilagodljivost, medsebojno spoštovanje, svobodo gibanja, legitimnost in civilno-vojaško sodelovanje.

Cilj mora biti jasen, merljiv, izvedljiv in vnaprej določen ter usmerjen v doseganje zelenega končnega političnega stanja, pri čemer je določanje strateških vojaških ciljev bistven pogoj za uspešno medsebojno sodelovanje skupnih združenih sil, ki pri tem tesno sodelujejo s civilnimi vladnimi in nevladnimi organizacijami.

Vztrajnost in dolgoročni pogled pri doseganju zelenega končnega političnega stanja narekujeta potrpežljivo, odločno, postopno in vztrajno usmerjenost naporov k doseganju ciljev. Kratkoročni vojaški uspehi ne smejo ogroziti dolgoročne politične, socialne, ekonomske in druge pridobitve.

Enotnost naporov se izraža v skupnem pristopu k zastavljenim ciljem, tako med nacionalnimi vojaškimi kontingenti kot med vladnimi, mednarodnimi in nevladnimi organizacijami. Da bi to dosegli, je treba vzpostaviti povezave in medsebojno usklajevanje.

Verodostojnost sil, ki izvajajo operacijo, mora biti zagotovljena tako v območju delovanj kot na ravni političnih in vojaških struktur, ki vodijo operacijo. Sile, ki izvajajo operacijo, morajo biti usposobljene in opremljene ter imeti potrebne zmogljivosti, voljo, odločenost in pooblastila za uveljavljanje svojega mandata.

Transparentnost je nujna za razumevanje poslanstva mirovnih sil in koncepta delovanj ter načina doseganja zelenega končnega političnega in vojaškega stanja. Vpletene strani morajo vedeti, kaj zahteva mandat sil in kakšne bodo posledice, če se ne bodo spoštovala določila mirovnega sporazuma.

Varnost in zaščita sil na območju operacije sta poveljniški odgovornosti. V dokumentih poveljevanja mora biti jasno opredeljena odgovornost za lastne sile in za civilne sile, ki sodelujejo v operaciji. Pri tem je treba vedeti, da je pravica do samoobrambe neločljiva in je ne morejo omejevati nobena pravila delovanja.

Prilagodljivost je eden od pogojev za uspešno krizno upravljanje. Poveljniki morajo imeti dovolj pooblastil, da se znotraj mandata odločajo o potrebnih prilagoditvah pri uresničevanju poslanstva sil. Prilagodljivost narekuje takšno sposobnost sil, da hitro preidejo z ene v drugo vrsto delovanja in, če je potrebno, od stabilizacijskega na ofenzivni ali defenzivni način delovanja.

Medsebojno spoštovanje narekuje visoko stopnjo profesionalizma in spoštovanje nacionalnih, etničnih in kulturnih posebnosti vseh udeležencev v območju delovanj. Z mandatom Organizacije združenih narodov, sporazumom o statusu sil in drugimi dogovori imajo pripadniki mirovnih sil določeno imuniteto pri opravljanju svojih nalog. Kljub temu morajo spoštovati lokalne zakone in predpise.

Svoboda gibanja vojaških sil je bistvenega pomena za uresničitev poslanstva. Določila mandata in pravil delovanja morajo pri uresničevanju naloge na vsem območju operacije omogočiti neovirano gibanje vojaških sil, brez vmešavanja lokalnih. Težave je treba reševati s pogajalnji, ob neuspehu pa zagotoviti večji pritisk ali uporabiti silo, če ni možno drugače.

Legitimnost operacije je bistveni element, ki ga je treba doseči za zagotovitev podpore mednarodne skupnosti, sodelujočih držav in strani v sporu. Zelo pomembno je, da operacija poteka v okviru mednarodnega vojnega in humanitarnega prava in ob upoštevanju določil ustanovne listine Organizacije združenih narodov.

Civilno-vojaško sodelovanje obsega usklajevanje in sodelovanje med mirovnimi silami in organi nacionalne in lokalne oblasti ter mednarodnimi in nacionalnimi vladnimi in nevladnimi organizacijami pri doseganju cilja operacije. Usklajenost civilnih in vojaških naporov je možno doseči le z medsebojnim usklajevanjem in posvetovanjem, saj se mandati in vsebine delovanja mnogokrat prekrivajo. V podporo sodelovanju služijo skupne komisije, delovne skupine, vzpostavljene zveze in povezave na vseh ravneh sodelovanja ter dogovorjeni postopki usklajevanja in izmenjave informacij.

11.4. Priprave za delovanje v operacijah kriznega odzivanja

Sodelovanje Slovenske vojske v operacijah kriznega odzivanja zahteva načrtovanje razpoložljivih sil in njihovo pripravljenost za delovanje. Sile morajo biti sposobne delovati v sestavi skupnih združenih namenskih sil v operacijah znotraj in zunaj območja zavezništva. Vsaka operacija ima svoje značilnosti, ki določajo specifičen način priprav in izvajanja vojaških nalog.

Kadrovske priprave obsegajo izdajo aktov poveljevanja o napotitvah pripadnikov Sloven-

ske vojske na misijo, zdravstvene in varnostne preglede, psihološke in obveščevalno-varnostne priprave ter druge aktivnosti, ki se nanašajo na ureditev statusnih zadev po nacionalnih predpisih, in obveznosti, ki izhajajo iz pogodb o statusu sil in posebnih zahtev zavezništva. Kadrovske priprave obsegajo tudi skrb za družine pripadnikov Slovenske vojske ter psihološko in duhovno oskrbo pripadnikov Slovenske vojske v času sodelovanja v operaciji.

Pred vsako operacijo je treba posebej načrtovati in izvesti usposabljanje, ki temelji na poslanstvu enote, seznamu bistvenih nalog in pravih delovanja za posamezno operacijo. Usposabljanje obsega poleg splošnih in specialnih vojaških znanj tudi spoznavanje zemljepisnih, nacionalnih, etničnih, verskih in kulturnih značilnosti ter razmer na območju operacije.

Za potrebe sodelovanja v operaciji kriznega odzivanja je treba izvesti pripravljalne postopke, vezane na načrtovanje in zagotavljanje komunikacijske in informacijske podpore, kar omogoča zagotovitev komunikacijske in informacijske podpore v okviru enote, zvezo z nadrejenim poveljstvom v območju delovanja in zvezo s pristojnim poveljstvom Slovenske vojske v domovini.

Z logističnimi pripravami se zagotavljajo oborožitve in oprema za izvajanje namenskih nalog v območju delovanja in ohranjanje vzdržljivosti sil za čas sodelovanja v operaciji. Logistična podpora v času izvajanja naloge obsega premik, transport, oskrbo, vzdrževanje sredstev in zdravstveno oskrbo. Temelji na nacionalnem podpornem elementu, ki je sestavni del kontingenta Slovenske vojske v sestavi večnacionalnih sil, in na podpori drugih držav na podlagi dvo- ali večstranskih pogodb. V pripravah ob napotitvi enote Slovenske vojske na območje operacije se zagotovijo tudi možnosti za civilno-vojaško sodelovanje na območju njenega delovanja.

Posamezniki in enote Slovenske vojske delujejo v sestavi skupnih združenih sil na podlagi nacionalnih aktov poveljevanja in aktov poveljnika združenih sil, ki ima začasno pooblastilo za izvajanje omejenih funkcij poveljevanja nad pripadniki Slovenske vojske. Z nacionalnimi akti poveljevanja so definirani odnosi znotraj slovenskega kontingenta ter linija poveljevanja med kontingentom in pristojnim poveljstvom Slovenske vojske v Republiki Sloveniji.

Med pripravami se določijo konsolidacijski postopki po končani operaciji, ko je posebna pozornost namenjena vrnitvi pripadnikov Slovenske vojske v vsakdanje delovno okolje in pridobivanju izkušenj za načrtovanje, pripravo in izvedbo prihodnjih delovanj enot Slovenske vojske v operacijah kriznega odzivanja.

Sestavni del priprav je uskladitev ukrepanja med poveljstvi Slovenske vojske, organi in službami Ministrstva za obrambo in drugimi državnimi organi in institucijami v primeru izrednih dogodkov ali nepredvidljivih razmer na območju delovanja sil Slovenske vojske.

11.5. Delovanje na podlagi mednarodnih pogodb

Skladno s strategijo zagotavljanja nacionalne varnosti Republika Slovenija razvija prijateljske odnose med državami. Aktivno sodeluje v prizadevanjih mednarodne skupnosti za zagotovitev miru, varnosti in stabilnosti v svetu. Slovenska vojska izvaja nekatere od obveznosti, ki jih je sprejela Republika Slovenija v okviru mednarodnih pogodb in se nanašajo na graditev varnosti in zaupanja v regiji ali svetu. Naloge, ki izhajajo iz teh obveznosti, obsegajo sodelovanje pri nadzoru oborožitve, vojaške infrastrukture in vojaških aktivnosti ter podporo ukrepom preprečevanja širjenja orožja za množično uničenje.

Slovenska vojska na podlagi enakopravnosti in recipročnosti sodeluje in krepi odnose z vojskami v evroatlantskem območju ter na tak način prispeva k nacionalni in kolektivni varno-

sti. Na podlagi dvo- ali večstranskih pogodb Slovenska vojska sodeluje z vojskami drugih držav na področju usposabljanja in izobraževanja pripadnikov oboroženih sil, pri izmenjavi izkušenj, spoznavanju značilnosti usposabljanja in delovanja sil ter oblikuje skupne enote, ki so lahko na podlagi mednarodnih pogodb uporabljene za operacije kriznega odzivanja ali druge naloge.

Slovenska vojska izpolnjuje obveznosti, ki izhajajo iz sprejetih mednarodnih obveznosti na področju nadzora oborožitve in drugih ukrepov izgradnje varnosti in zaupanja. Usposablja se za izvedbo verifikacijskih dejavnosti, kot so sprejem tujih inšpekcij in evalvacijskih skupin v Republiki Sloveniji, saj je lahko predmet verifikacije s področja nadzora oborožitve. Strokovni organ na področju nadzora oborožitve je Verifikacijski center.

11.6. Značilnosti delovanja pod vodstvom Nata

11.6.1. Načrtovanje

Slovenska vojska sodeluje v skupnem načrtovanju operacij kriznega odzivanja. Sodelovanje enot Slovenske vojske v operacijah kriznega odzivanja poteka na podlagi odločitve Vlade Republike Slovenije, usmeritev ministra za obrambo ter obrambnih načrtov Nata, ki so podlaga za načrtovanje v Slovenski vojski. Načrtovanje operacij kriznega odzivanja sloni predvsem na

načrtovanju zavezništva, a hkrati poteka tudi znotraj Slovenske vojske oziroma Ministrstva za obrambo.

Temeljne oblike načrtovanja so stalni obrambni načrti in načrti za morebitna posamezna krizna območja. Na podlagi kriznega načrtovanja se pripravijo načrti za konkretno območje oziroma krizo, na podlagi odločitve Severnoatlantskega sveta pa se začne načrtovanje operacije in njena izvedba. Načrtovanje delovanja poteka v skladu z načeli operativnega načrtovanja zavezništva.

11.6.2. Delovanje

Enote Slovenske vojske delujejo v sestavi zavezniških sil v duhu skupnih doktrin in standardov. Z morebitnimi odstopanji in omejitvami delovanja, ki jih zaradi posebnosti nacionalne doktrine ali drugih, ustavnih in zakonskih določil upoštevajo enote pri uresničevanju svojega poslanstva, je Republika Slovenija dolžna seznaniti članice zavezništva že v fazi sprejemanja doktrin. Poleg tega z omejitvami seznanja poveljnika združenih sil v fazi načrtovanja delovanj in ob prenosu pristojnosti za poveljevanje.

Za delovanje pod vodstvom Nata je značilna enotnost poveljevanja, ki se kaže v uresničevanju odločitev zavezništva ter izvajanju dodeljenih pristojnosti za poveljevanje nacionalnim silam v obliki operativne kontrole. Za poveljevanje so značilne jasna hierarhična razmejenost pristojnosti ter integracija poveljevanja na združeni ravni in decentralizacija na nižjih ravneh, ki se izraža v prenosu pristojnosti za delovanje na nižje poveljnike, ki delujejo za skupne cilje,

postavljene s povelji za delovanje ter poveljnikovo namero, in upoštevajo doktrinarne rešitve za posamezne načine delovanj.

Sodelovanje in medsebojno razumevanje sta bistvenega pomena za učinkovitost delovanja združenih sil. Zato morata biti pristop do usposabljanja in uveljavljanje skupnih postopkov in standardov pri vseh enaka.

11.6.3. Logistična podpora

Logistična podpora temelji na nacionalni logistiki in večnacionalni podpori. Nacionalna logistična podpora je naloga nacionalnega podpornega elementa. Pri večnacionalni podpori so kot oblike podpore mogoče specializirana vloga, vodilna država ali večnacionalna združena enota za logistično podporo. Logistična podpora v sklopu večnacionalne podpore se zagotavlja s pogodbami o sodelovanju in tehničnimi dogovori. Nekatere logistične dejavnosti, kot je na primer strateški transport, zavezništvo neposredno načrtuje in usklajuje ali sklepa pogodbe.

Nacionalni podporni element se oblikuje namensko za posamezno operacijo v taki velikosti, da logistično podpira delovanje vseh enot Slovenske vojske v operaciji. Nacionalni podporni element za enote Slovenske vojske organizira in usklajuje sprejem in namestitev osebja, ki prihaja v območje delovanja ali se od tam vrača. Med operacijo zagotavlja neprekinjenost logistične podpore iz Republike Slovenije ter usklajuje logistično podporo države gostiteljice ali iz civilnih virov.

Značilnosti načrtovanja in izvajanja delovanja v operacijah pod vodstvom Nata se smiselno uporabljajo tudi pri operacijah, ki jih vodi Evropska unija.

12.

Podporno delovanje

Podporno delovanje Slovenske vojske je namenjeno uporabi njenih zmogljivosti na različnih področjih v miru in vojni, ko obseg aktivnosti presega obstoječe civilne zmogljivosti ali ko je potrebna njihova dopolnitev.

Podporno delovanje Slovenske vojske je usmerjeno v podporo sistemu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami ter podporo drugim državnim organom in organizacijam pri zagotavljanju varnosti in blaginje državljanov Republike Slovenije. Slovenska vojska izvaja naslednje vrste podpornega delovanja: zaščita, reševanje in pomoč ob naravnih in drugih nesrečah, zagotovitev varnosti, boj proti terorizmu, iskanje in reševanje, evakuacije nevojaškega osebja, sodelovanje s civilnimi organizacijami in zaščita kritične infrastrukture ter virov oskrbe.

Na podlagi dvo- ali večstranskih pogodb Slovenska vojska izvaja podpore naloge tudi na ozemlju drugih držav, pri čemer sledi značilnostim podpore civilnim organom in organizacijam v Republiki Sloveniji.

Izvajanje podpornih nalog ne sme ogroziti vzdrževanja pripravljenosti enot Slovenske vojske za izvajanje nalog vojaške obrambe in delovanja v operacijah kriznega odzivanja.

12.1. Zaščita, reševanje in pomoč

Temeljni cilj zaščite, reševanja in pomoči je obvarovati ljudi, živali, materialne in druge dobrine ter okolje pred nesrečami oziroma uničenjem, poškodbami in drugimi posledicami nesreč ter ublažiti njihove posledice. Temeljni cilj se uresničuje s preventivno dejavnostjo, z vzpostavitvijo in vzdrževanjem pripravljenosti za ukrepanje, z opazovanjem, obveščanjem in alarmiranjem, z zaščito reševanjem in pomočjo, ter z odpravljanjem posledic nesreč.

Zaščita, reševanje in pomoč ob nesrečah obsega gašenje in reševanje ob požarih in eksplozijah, reševanje iz ruševin in plazov, reševanje v gorah, v jamah, v rudnikih, na vodi in iz vode, reševanje ob neurjih, viharjih in drugih vremenskih ujmah, reševanje v prometnih nesrečah, prvo in nujno medicinsko ter veterinarsko pomoč, varstvo pred neeksploziranimi ubojnimi sredstvi, izvajanje radiološke, kemične in biološke zaščite, poizvedovanje za žrtvami in pogrešanimi, pomoč ogroženim, splošno humanitarno pomoč ter zagotavljanje osnovnih pogojev za življenje.

Odpravljanje posledic nesreč obsega nujne ukrepe in dejavnosti pri zagotavljanju osnovnih pogojev za življenje ter zagotovitev pogojev za trajno obnovo prizadetega območja. Dejavnosti

nosti za zagotovitev osnovnih življenjskih pogojev obsegajo oskrbo s pitno vodo, hrano, zdravili, električno energijo, ureditev nujnih prometnih povezav, komunalne storitve, oskrbo živali in nujno zavarovanje kulturne dediščine.

Nepredvidljivost in obseg naravnih ter drugih nesreč narekujeta vključevanje vseh razpoložljivih virov za zaščito življenja in premoženja ter čim hitreje odpravljanje posledic naravnih in drugih nesreč. Požari, poplave, potresi ali druge nesreče lahko zahtevajo kratkotrajno, vendar obsežno uporabo sil in sredstev za preprečevanje in odpravljanje posledic, zato je lahko sodelovanje Slovenske vojske nujno. Z naraščanjem mednarodnega terorizma se povečuje tudi nuklearna, radiološka, kemična in biološka ogroženost prebivalstva, zato so zmogljivosti Slovenske vojske učinkovita dopolnitev zmogljivosti sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.

Slovenska vojska sodeluje pri zaščiti, reševanju in pomoči skladno s svojo organizacijo in opremljenostjo. Določene enote Slovenske vojske se posebej opremljajo in usposabljaajo za dopolnitev sil zaščite in reševanja. Enote Slovenske vojske nudijo pomoč pri zaščiti premoženja in prebivalcev ob naravnih in drugih nesrečah, pri odpravljanju posledic naravnih in drugih nesreč, gašenju požarov v naravi, zračnem in cestnem transportu osebja in sredstev za reševanje, odpravljanju posledic radiološko-kemično-biološke kontaminacije in pri evakuaciji ter reševanju prebivalcev ob naravnih in drugih nesrečah.

12.2. Boj proti terorizmu

Slovenska vojska upošteva cilje, načela, politiko in strategijo delovanja Republike Slovenije v boju proti terorizmu. Slovenska vojska sodeluje v boju proti terorizmu v skladu z zakonodajo in usmeritvami Vlade Republike Slovenije. V boju proti terorizmu Slovenska vojska sodeluje pri izvajanju protiterorističnih ukrepov in protiterorističnem delovanju ter sodeluje pri odpravljanju posledic terorističnega napada. Z ukrepi sodeluje pri zmanjšanju ranljivosti države, s sodelovanjem pri protiterorističnem delovanju pa preprečuje in odvrta teroristične grožnje ali odgovarja nanje.

Protiteroristični ukrepi so uporaba zaščitnih ukrepov z namenom zmanjšanja ranljivosti sil, posameznikov in lastnine za terorizem, vključno z omejenimi reakcijami in onemogočanjem teroristov s strani vojske. Protiteroristični ukrepi obsegajo zbiranje in izmenjavo obveščevalnih podatkov, varnost pripadnikov in enot, varovanje infrastrukture, aktivno sodelovanje v načrtovanju kriznega upravljanja, taktične ukrepe za obvladovanje terorističnih incidentov in druge varnostne ukrepe.

Protiteroristično delovanje je ofenzivna aktivnost, ki vključuje napade na teroristične organizacije, objekte, morska in zračna plovila ter izoliranje in zajetje teroristov. Odpravljanje posledic terorističnega napada vključuje naloge, ki jih Slovenska vojska izvaja v podpori zaščiti, reševanju in pomoči ob naravnih in drugih nesrečah.

Za uresničevanje strategije Republike Slovenije v boju proti terorizmu se lahko v načrtih uporabe Slovenske vojske določijo pomembni energetski, transportni, proizvodni, telekomunikacijski in drugi podobni objekti ter sedeži organov oblasti na ravni države, kot objekti, pomembni za obrambo države. Njihovo varovanje, vključno z zračnim prostorom nad temi objekti, obalo in pripadajočim akvatorijem pred temi objekti, izvaja tudi Slovenska vojska v skladu z načrti in po predhodni odbitvi Vlade Republike Slovenije.

12.3. Zagotavljanje varnosti

Potreba po uporabi vojaških zmogljivosti v podporo varnostnemu sistemu izhaja iz pojava nesimetričnih groženj, kot so mednarodni terorizem, množične ilegalne migracije in podobno. Slovenska vojska lahko v skladu z usmeritvami Vlade Republike Slovenije sodeluje pri nalogah Policije pri varovanju državne meje, obvladovanju množičnih in ilegalnih migracij, protiterorističnem delovanju, varovanju oseb, kontroli prometa in pri zagotavljanju reda v skladu z zakonodajo. Poleg tega z logističnimi zmogljivostmi po potrebi podpira delovanje Policije.

12.4. Iskanje in reševanje

Iskanje in reševanje je naloga posebej določenih, opremljenih in izurjenih reševalnih sil. Namenjena je reševanju oseb v stiski, ki izhaja iz posledic naravnih in drugih nesreč ali lastnih dejanj. Slovenska vojska sodeluje s Civilno zaščito in organi lokalnih oblasti pri iskanju in reševanju na kopnem in morju. Naloge Slovenske vojske vključujejo prevoz reševalnih ekip ali sredstev, opazovanje in preiskavo območja ter nudenje zdravstvene pomoči.

12.5. Evakuacija nevojaškega osebja

Nepredvidljivo pojavljanje kriznih žarišč v regionalnem in širšem mednarodnem okolju, ob sočasni prisotnosti mednarodnega terorizma, pomeni resno ogrožanje varnosti in življenj državljanov Slovenije, ki bi se znašli v takšnih razmerah. Slovenska vojska sodeluje s svojimi silami in zagotavlja pomoč drugim državnim organom pri reševanju in evakuaciji državljanov Slovenije v tujini z vojaškim transportom in pomoč pri njihovem zbiranju in varovanju v zbirnih območjih.

12.6. Zaščita kritične infrastrukture in virov oskrbe

Slovenska vojska na podlagi izraženih potreb nosilcev priprav civilnih zmogljivosti in po odločitvi Vlade Republike Slovenije sodeluje pri zaščiti kritične infrastrukture in virov oskrbe nacionalnega pomena. Za izpolnitev te naloge se z nosilci priprav civilnih zmogljivosti uskladijo načrti uporabe in delovanja enot Slovenske vojske v primerih ogrožanja. Takšne naloge vključujejo preventivno razmestitev sil, obveščevalno-izvidniško dejavnost in fizično varovanje.

12.7. Sodelovanje s civilnimi organizacijami

Poveljstva in enote Slovenske vojske sodelujejo s civilnimi organizacijami pri zagotavljanju podpore dejavnostim Slovenske vojske, humanitarnih akcijah, prireditvah širšega družbenega pomena ter pri uresničevanju ciljev civilnih organizacij in društev, katerih dejavnost je tesno povezana s Slovensko vojsko. Temeljne oblike sodelovanja s civilnimi strukturami so usmerjene v usklajevanje obrambnega načrtovanja, usklajevanje načrtov zaščite, reševanja in pomoči, izmenjavo informacij in vzajemno seznanjanje s cilji in nalogami, v pomoč stanovskemu združenju, sodelovanje v aktivnostih, ki ohranjajo tradicijo narodnoosvobodilnega boja in vojne za samostojno Slovenijo, sodelovanje v programih športnih in kulturnih prireditev, sodelovanje v delovnih in ekoloških akcijah in v sodelovanje pri organizaciji promocijskih aktivnosti Slovenske vojske.

12.8. Organiziranost poveljevanja

O sodelovanju Slovenske vojske pri zaščiti, reševanju in pomoči odloča Vlada Republike Slovenije, v nujnih primerih pa minister na predlog poveljnika Civilne zaščite Republike Slovenije oziroma načelnika Generalštaba po pooblastilu ministra. Vlada odloča tudi o sodelovanju Slovenske vojske s Policijo.

Slovenska vojska preko Poveljniškega centra sodeluje v Nacionalnem centru za krizno upravljanje. Aktiviranje enot Slovenske vojske za izvajanje podpornih delovanja poteka preko Poveljniškega centra Slovenske vojske. Enote izvajajo naloge na podlagi povelja operativnega poveljnika sil, ki poleg nalog, načina izvedbe in zagotovitve delovanja opredeli tudi odnos med poveljniki in vodji aktivnosti iz sestave Civilne zaščite ali Policije.

Pri sodelovanju v zaščiti, reševanju in pomoči enotam Slovenske vojske poveljujejo njihovi poveljniki, aktivnosti pa vodijo vodje intervencij ali poveljniki Civilne zaščite, ki imajo pristojnosti za izdajo navodil za delovanje enot Slovenske vojske. Enak pristop je tudi pri izvajanju nalog, ki so v pristojnosti Policije. V teh primerih aktivnosti vodi generalni direktor ali njegov namestnik, direktorji policijskih uprav ali vodje operativnih štabov.

Na strateški ravni Generalštab Slovenske vojske vzpostavlja povezave z Generalno policijsko upravo in Štabom Civilne zaščite Republike Slovenije. Na operativni ravni se povezujejo Poveljniški center Slovenske vojske, Operativno-komunikacijski center Generalne policijske uprave, Območni center kontrole letenja in Center za obveščanje Republike Slovenije. Na taktični ravni se vzpostavljajo povezave med poveljstvi enot, vojaškimi teritorialnimi poveljstvi, štabi Civilne zaščite občin in operativno-komunikacijskimi centri policijskih uprav.

S sodelovanjem v nalogah sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami ter varnostnega sistema Slovenska vojska ne prevzema odgovornosti na teh področjih razen, ko se naloge izvajajo na vojaških območjih in v primeru ogrožanja varnosti ali zdravja pripadnikov Slovenske vojske.

13. Vojskovanje v prihodnosti

Ključni dejavnik, ki vpliva na bodoče vojskovanje, je komunikacijsko informacijska tehnologija, ki vzpostavlja nov odnos med človekom in tehnologijo. Komunikacijsko informacijska tehnologija ne bo nadomestila človeka in vloge ostalih tehnologij, pač pa bo postala podlaga bodočega vojskovanja. Prva značilnost bodočega vojskovanja bo sprememba orožja. Orožje ne bo več simbolizirano z vsebino eksploziva ampak z informacijo. Razvoj oborožitve bo šel v smer razvoja orožja, ki ne bo nujno tudi smrtonosno. Ubijanje ali uničenje ne bosta več cilj delovanja, temveč bo to napad na sovražnikovo točko osredotočenja z namenom paraliziranja ali izničenja njegovih zmogljivosti.

Skladno s spremembo orožij se bo neizogibno spremenilo tudi vojskovališče. Dosedanje razumevanje vojskovališča kot geografsko zaključenega in razpoznavnega prostora s prepoznavnimi dejavniki je zastarelo. Bodoče vojskovališče bo brez prepoznavnih meja in bo vsebovalo pet dimenzij: kopno, morje, zrak, vesolje in elektromagnetni spekter. Nahajalo se bo povsod. Dosedanje meje med vojaškim in nevojaškim območjem delovanja bodo izbrisane. Prostor ne bo več razdeljen na bližnje območje, globino in zaledje, vojno in nevojno območje ter ostale, do sedaj uveljavljene razmejitve. Vojskovališče ne bo samo naraven prostor ampak tudi družbeni prostor, kot so politika, ekonomija, kultura ipd. Oba prostora bo povezovala tehnologija.

Novе oblike vojskovanja, kjer je informacija dominantna, vojskovališče pa nedoločeno, bodo spremenile tudi dosedanje razumevanje nosilcev vojskovanja. Vojska ne bo več osnovni dejavnik zagotavljanja varnosti. Bodoči napadalci bodo za doseganje političnih ciljev uporabljali predvsem nevojaške oblike delovanja. Med njimi so posebej nevarni neodvisni, zunajinstitucionalni akterji, tisti, ki zaradi različnih motivov in osebnih ciljev napadajo posamezne države ali politične sisteme.

Za konvencionalno vojskovanje bo značilna visoka intenzivnost bojnega in drugih načinov delovanja v vsakem obdobju dneva, vseh vremenskih razmerah in z uporabo najsodobnejše tehnologije, oborožitve in vojaške opreme na obeh ali le na eni strani v spopadu. Povečane manevrske sposobnosti kopenskih in zračnih sil bodo povečale tempo delovanja, in s tem bo večje število dogodkov na enoto časa. Informacijska tehnologija, ki bo zagotavljala poveljnikom natančne informacije takrat, ko jih bodo potrebovali, jim bo omogočila videti celovito sliko bojišča in s tem nedosegljivo prednost pred sovražnikom. Izboljšane zmogljivosti orožij in sredstev za določanje ciljev bodo omogočile bojevanje na večjih razdaljah in z večjo preciznostjo kot kdaj koli prej. Enote bodo manjše in razpršene na večjem prostoru. Manjša gostota bojišča bo omogočila hitre manevre.

S stališča posameznika-bojevnika bodo spremembe vojskovanja prinesle velike zahteve. Soočen bo z visokim tempom delovanja in visoko intenzivnostjo. Nevarnosti, s katerimi se bo soočal, bodo včasih nepoznane ali nepričakovane. Oborožitev bo omogočila večjo preciznost, oprema pa delovanje ob zmanjšani vidljivosti in v radiološkem, kemičnem in biološkem okolju ter zaščito pred streli lahke pehotne oborožitve. Oborožitev, oprema in informacijska tehnologija mu bodo omogočili, da deluje bolj samostojno. Vendar pa bo to pomenilo še večji stres ter večje moralne in druge dileme, ker bo z večjo samostojnostjo moral tudi sprejemati posamezne odločitve, še posebej v situacijah, ko se civilisti pojavljajo kot napadalci oziroma sovražniki.

Bojevnik se bo soočal s težavo prepoznavanja, kdo sploh je sovražnik. Učinek njegovega delovanja bo včasih nejasen ali neotipljiv ali pa ne bo imel javne podpore. Globalizacija na področju informiranja bo tudi v prihodnje postavljala posameznika v situacijo, ko bodo njegove aktivnosti na očeh javnosti in bodo lahko imele strateške posledice. Zato bo bolj kot kdaj koli potrebna osebna iniciativa, inovativnost, humanost, moralni in fizični pogum, trezna presoja in prilagodljivost.

14. Zaključek

Vojaška doktrina daje usmeritve in načela za uresničevanje obrambne strategije Republike Slovenije in je kot usmerjevalni dokument izhodišče za načrtovanje razvoja, načrtovanje uporabe, organiziranje, izobraževanje in usposabljanje ter delovanje Slovenske vojske v naslednjem petletnem obdobju.

Za uveljavljanje doktrine lahko minister za obrambo predpiše področne doktrine s katerimi podrobneje opredeli načine in vrste delovanj ter dejavnosti Slovenske vojske.

Generalštab Slovenske vojske bo spremljal uresničevanje doktrine in po potrebi predlagal njene spremembe ali dopolnitve glede na spremembe obrambne strategije, poslanstva Slovenske vojske, doktrin zaveznitva, sprememb v zagotovitvi virov in novih izkušenj delovanja enot Slovenske vojske.

Z dnem sprejema doktrine preneha veljati dosedanja vojaška doktrina (Vlada RS, št. 801/95-25, 27. 7. 1995).

Uveljavljanje doktrine

15. Priloga: pojmovni slovar

Aktivna zračna obramba se izvaja z bojnim delovanjem na sovražnikova sredstva za napad iz zračnega prostora, da bi odvrnili in nevtralizirali njegovo moč ali ga uničili, še preden bi opravil svojo nalogo. Vključuje uporabo letal, kopenskih oborožitvenih sistemov zračne obrambe in drugo oborožitev ter sredstva za elektronsko bojevanje.

Bitka je oblika bojnega delovanja. Poteka v okviru operacije ali kot samostojna bitka na kopnem, morju ali v zraku, da bi dosegli taktični cilj.

Boj je osnovna, najštevilčnejša, najbolj neposredna in najintenzivnejša oblika bojnega delovanja ter drugih dejavnosti, ki jih izvajajo posamezniki, skupine, taktične enote ter četne in bataljonske bojne skupine. Boj je neposreden organiziran spopad med pripadniki enot, zrakovplov, ladjami in drugimi bojnimi sistemi. Izvaja se kot sestavni del bitke ali operacije na kopnem, morju ali v zraku.

Bojna moč je sestavina vojskovalne moči. Bojna moč so vse sile in sredstva za vojskovanje oziroma količinski in kakovostni kazalec celotne fizične moči in učinkovitosti enote. Je celotna uničujoča sila, ki jo enota uporabi proti sovražniku v določenem času. Elementi bojne moči so kadri, vojaška oborožitev in oprema, pripravljenost za delovanje, vzdržljivost in kolektivno delovanje.

Bojna morala je sestavina vojskovalne moči. Bojna morala je pripravljenost pripadnikov vojske soočiti se z največjimi napori v boju. Je izraz njihove zavzetosti, vztrajnosti in pripravljenosti za odrekanje ter sprejemanje žrtev in tveganja pri izpolnjevanju poslanstva enote. V širšem pomenu je bojna morala zavest o potrebi in nujnosti vojskovanja, v ožjem pa sposobnost in moralna ter psihološka pripravljenost enot in vsakega posameznika, da v razmerah, ko jim grozi smrtna nevarnost, motivirano izvedejo naloge.

Bojna skupina je namensko organiziran taktični sestav glede na skupno poslanstvo (četna, bataljonska, brigadna) ali prevladujoči način in vrsto delovanja (zračna, kopenska, mornariška). Združevanje enot v bojne skupine je osnovni pristop organiziranja za bojno delovanje. Bistvo uveljavljanja tega načina organiziranja sil je učinkovita usklajenost vseh bojnih funkcij.

Bojne funkcije so analitično orodje, ki pomaga pri razumevanju osnovnih bojiščnih sistemov. Z obravnavo bojnih funkcij poveljnik upošteva vse dejavnike bojevanja, ki so pomembni pri načrtovanju in izvedbi delovanj. Bojne funkcije so manever, ognjena podpora, obveščevalna zagotovitev, premičnost, oviranje in preživetje, zračna obramba, zagotovitev delovanja in poveljevanje.

Bojno delovanje je skupni naziv za vse vrste ofenzivnih, defenzivnih in specialnih delovanj, ki jih vojska izvaja, da bi dosegla vojaški ali politični cilj. Vključuje tudi nekatere vrste informacijskega delovanja. Bojno delovanje obsega postopke in ukrepe, ki s svojimi učinki povzročajo spremembe bojne moči in taktičnega položaja sovražnika. Izvaja se za zavzetje prostora ali objekta, uničenje, nevtraliziranje ali onemogočanje sovražnika, zadrževanje njegovega napredovanja, obrambo območja ali objekta in drugo.

Celostna skrb je dejavnost, ki je namenjena zagotovitvi dobrega počutja in dobrobiti pripadnikov vojske in njihovih družinskih članov. Obsega skrb za dušeno zdravje in osebnostno rast, duhovno oskrbo, zdravstveno oskrbo, zagotovitev bivalnih možnosti, podporo družinam, varnost pri delu, športno in kulturno udejstvovanje, interesno dejavnost in stanovsko organiziranost.

Civilno krizno načrtovanje je skupek aktivnosti za zaščito države pred učinki v nacionalnem in mednarodnem okolju, s katerimi se zagotavlja organizirano sodelovanje med obrambnim in varnostnim sistemom ter sistemom varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.

Civilno-vojaško sodelovanje so viri in aktivnosti, ki podpirajo odnose med poveljniki in civilnimi ter vojaškimi organi oblasti in civilnim prebivalstvom v območju, kjer delujejo ali bodo delovale vojaške enote. Temeljni cilj civilno-vojaškega sodelovanja je vzpostavitev in ohranjanje popolnega sodelovanja civilnega prebivalstva in institucij v območju delovanja za oblikovanje takšnih civilno-vojaških razmer, ki v čim večji meri podpirajo uresničevanje poslanstva vojaških sil.

Defenzivno delovanje je začasen način bojnega delovanja in se izvaja, ko ima sovražnik iniciativo. Osnovni namen defenzivnega delovanja je onemogočiti sovražniku napad in uničiti njegove ofenzivne zmogljivosti, odvrniti grožnjo in zagotoviti možnosti za ofenzivno delovanje. Obstajajo tri vrste defenzivnega delovanja: premična obramba, obramba območja in zadrževanje.

Defenzivno informacijsko delovanje je namenjeno vzdrževanju pristopa do informacij in ohranjanju učinkovitosti izrabe informacij, delovanja sistema poveljevanja in kontrole ter komunikacijskega in informacijskega sistema ter zaščiti ključnih informacij za doseganje določenega cilja.

Dejavnosti za zagotovitev osnovnih življenjskih razmer obsegajo oskrbo s pitno vodo, hrano, Z zdravili, električno energijo, ureditev nujnih prometnih povezav, komunalne storitve, oskrbo živali in nujno zavarovanje kulturne dediščine.

Delovanje proti uporniškim silam je vrsta stabilizacijskega delovanja. Obsega aktivnosti, usmerjene proti silam, ki poskušajo s svojim nasilnim delovanjem izsiliti politične spremembe. Namen uporabe vojske v aktivnostih proti uporniškim silam ni popolno uničenje upornikov, ampak zagotavljanje varnosti prebivalstva, zmanjševanje podpore upornikom in onemogočanje možnosti za njihovo delovanje.

Delovanje za oblikovanje razmer je vrsta bojnega delovanja glede na namen. Namenjeno je vzpostavitvi ali ohranitvi okoliščin, ki so potrebne za izvedbo odločilnih delovanj.

Delovanje za vzdrževanje sil je vrsta bojnega delovanja glede na namen. Namenjeno je ohranjanju možnosti za življenje, premik in bojevanje sil pri izvedbi odločilnih delovanj ali delovanj za pripravo razmer.

Demobilizacija obsega postopke in aktivnosti, s katerimi v predpisanem demobilizacijskem času poveljstva in enote Slovenske vojske in enote za upravne zveze načrtno preidejo v stanje osnovne, mirnodobne organiziranosti.

Demonstracija sile v operacijah kriznega odzivanja je vrsta stabilizacijskega delovanja oboroženih sil katere koli države ali skupine držav za izvajanje pritiska na drugo državo ali države, da bi jo (jih) prisilili v spoštovanje mednarodnega prava ali sprejemanje političnih, gospodarskih ali drugih pogojev.

Druga raven zdravstvene oskrbe zagotavlja nujno kirurško pomoč in evakuacijo.

Elektronski protiukrepi s pomočjo elektromagnetne energije preprečujejo ali zmanjšujejo sovražnikove zmogljivosti uporabe elektromagnetnega spektra.

Elektronski zaščitni ukrepi ščitijo lastne elektronske sisteme pred delovanjem sovražnih sredstev elektronskega bojevanja ali pred motenjem elektronskih sredstev drugih enot lastnih sil. Zagotavljajo učinkovito uporabo elektromagnetnega spektra navkljub sovražnikovi uporabi elektromagnetne energije.

Elektronsko bojevanje je vrsta informacijskega delovanja, ki uporablja elektromagnetno energijo, vključujoč usmerjeno energijo, za izrabo in prevlado v elektromagnetnem spektru ali za napad na sovražnika. Obsega prestrezanje in razpoznavanje elektromagnetnega oddajanja, uporabo elektromagnetne energije za zmanjšanje ali preprečevanje sovražne uporabe elektromagnetnega spektra ter aktivnosti za zagotovitev učinkovitosti njegove izrabe s strani lastnih sil. Obstajajo tri skupine ukrepov elektronskega bojevanja: podporni ukrepi elektronskega bojevanja, elektronski protiukrepi in elektronski zaščitni ukrepi.

Enotnost naporov je načelo delovanja vojaških sil v operacijah v podporo miru. Izraža v skupnem pristopu k zastavljenim ciljem, tako med nacionalnimi vojaškimi kontingenti kot med vladnimi, mednarodnimi in nevladnimi organizacijami. Da bi to dosegli, je treba vzpostaviti povezave in medsebojno usklajevanje.

Enotnost poveljevanja je temeljno načelo poveljevanja. Enotnost poveljevanja pomeni, da je samo en poveljnik tisti, ki odgovarja in poveljuje podrejenim silam v dodeljenem območju odgovornosti pri doseganju skupnega cilja na strateški, operativni ali taktični ravni.

Evakuacija je vrsta stabilizacijskega delovanja, s katero vojaške sile sodelujejo pri umiku misij mednarodnih vojaških ali varnostnih organizacij ali lastnih in zavezniških sil s kriznega območja v tujini. evakuacija nevojaškega osebja je posebna vrsta evakuacije v okviru stabilizacijskega delovanja. Namenjena je evakuaciji lastnih državljanov z ogroženega kriznega območja.

Humanitarna pomoč je vrsta delovanja v operacijah v podporo miru. Namenjena je zmanjšanju trpljenja ljudi, posebej v okoliščinah, ko odgovorne oblasti na območju ne morejo ali nočejo zagotoviti prebivalstvu potrebne pomoči. Humanitarna pomoč je usmerjena v zagotavljanje prehrane, vode, bivališč in v druge dejavnosti za vzpostavitev normalnega življenja prebivalstva.

Idejna zasnova je sestavina vojskovalne moči in je rezultat miselnega procesa. Vsebuje izkušnje iz preteklosti in teoretična spoznanja, kako lahko vojska deluje na najboljši način danes in v bližnji prihodnosti. Opredeljujejo jo načela vojskovanja, vojaška doktrina ter razvoj vojaške teorije in prakse.

Informacijsko delovanje je način bojnega in nebojnega delovanja, ki se izvaja v miru in vojni v podporo političnim ali vojaškim ciljem, za vplivanje na osebe, ki sprejemajo odločitve. Deluje se na njihove informacije, procese obdelave informacij, sisteme poveljevanja in kontrole ter komunikacijske in informacijske sisteme, pri čemer se ščitijo lastne informacije in komunikacijski ter informacijski sistem. Informacijsko delovanje vključuje celotni spekter defenzivnih in

ofenzivnih aktivnosti, ki se uresničujejo z načrtovanjem in izvajanjem ukrepov varnosti delovanja, z zavajanjem, s psihološkim delovanjem, z elektronskim bojevanjem, informiranjem javnosti, s fizičnim uničenjem elementov sistemov poveljevanja in kontrole ter z drugimi ukrepi ob istočasni obrambi lastnih sistemov poveljevanja in kontrole.

Informiranje javnosti je vrsta informacijskega delovanja. Obsega aktivnosti, ki jih vojska izvaja za seznanjanje notranje in zunanje javnosti o svojih nalogah, da bi dosegla razumevanje in podporo pri njihovi izvedbi. Z informiranjem javnosti se vzpostavijo takšne razmere, ki vodijo k zaupanju v vojsko.

Inženirska podpora vsebuje dejavnosti za ustvarjanje čim boljših razmer za delovanje in zaščito lastnih sil ter oviranje sovražnikovega delovanja. Obsega oviranje, podporo premiku in podporo preživetju.

Iskanje in reševanje je vrsta stabilizacijskega in podpornega delovanja. Je aktivnost posebej določenih, opremljenih in izurjenih reševalnih sil. Namenjena je reševanju oseb v stiski, ki izhaja iz posledic naravnih in drugih nesreč ali lastnih dejanj.

Izgradnja miru je vrsta delovanj v operacijah v podporo miru. Obsega politične, ekonomske, socialne, vojaške in druge ukrepe za krepitev in reševanje politične situacije, da bi odpravili razloge za konflikt. Vključuje razne mehanizme za razpoznavanje in podporo strukturam, ki si prizadevajo za konsolidacijo miru, izboljšanje zaupanja ter blaginjo in podpirajo ekonomsko obnovo. Cilj je okrepitev političnega reševanja konflikta in preprečevanje njegovega ponovnega pojava.

Izobraževanje in usposabljanje posameznikov v institucijah vojaškega izobraževanja in usposabljanja doma in v tujini ter v tujih javnih izobraževalnih in drugih institucijah zagotavlja pridobivanje vojaške izobrazbe, vojaških in drugih strokovnih znanj ter vojaške in druge strokovne usposobljenosti, pridobivanje vojaških poklicnih kvalifikacij, kontinuirano dopolnjevanje znanj ter oblikovanje posameznika v smislu razvijanja njegovih sposobnosti, iniciativnosti, samostojnosti ter profesionalnega odnosa do opravljanja vojaškega poklica.

Kadrovska podpora je dejavnost, ki se izvaja za zagotavljanje kakovosti kadrovskih virov in ohranjanje vzdržljivosti sil. Obsega kadrovske dopolnjevanje, nadomeščanje izgub, dopolnitev in zamenjavo moštva, disciplinske zadeve, pripravo moštva za bojevanje, postopke z vojaškimi ujetniki ter celostno skrb za pripadnike vojaških sil.

Kadrovske viri Slovenske vojske so njeni poklicni pripadniki ter pripadniki obvezne in pogodbene rezerve.

Kadrovske dopolnjevanje Slovenske vojske obsega sistem planiranja, ukrepov, aktivnosti in pogojev, ki zagotavljajo kadrovske vire za poklicno vojsko, dopolnjeno z rezervno sestavo. Sistem zajema promocijo vojaškega poklica in novačenje, kadrovske postopke zaposlitve ter selekcijo kadra.

Kategorije pripravljenosti za delovanje odražajo raven sposobnosti enote za uresničevanje svojega poslanstva. Pripravljenost, predpisana za določeno enoto ali poveljstvo, je obdobje od začetnega ukaza za angažiranje enote do začetka premeščanja ali delovanja po načrtih uporabe, ko je enota v celoti kadrovske popolnjena, opremljena in usposobljena. Čas vzdrževanja pripravljenosti za delovanje je določen z operativnim ciklusom enote.

Konflikt je situacija, v kateri sta pogosto prisotna nasilje ali grožnja z nasiljem. Je posledica nasprotovanja ali prekrivanja interesov, povezanih z nacionalnimi vrednotami, materialnimi viri

ali s prerazporeditvijo politične in druge moči. Glede na stopnjo in pogostost nasilja razlikujemo konflikte nizke, srednje in visoke intenzivnosti. Glede na vrsto sovražnosti razlikujemo nenasilne konflikte, nekonvencionalne sovražnosti, konvencionalne sovražnosti in nuklearne sovražnosti.

Konflikti nizke intenzivnosti so omejeni politično-vojaški posegi, s katerimi se želi doseči politični, ekonomski, socialni ali psihološki cilj, praviloma na geografsko omejenem prostoru in z omejeno uporabo oboroženih sil. Vojskovanje ni glavni instrument za doseganje strateških ciljev.

Konsolidacija je aktivnost, ki se izvaja v območju delovanja in v enotah po zaključku delovanj in uresničitvi poslanstva. Konsolidacija enot obsega psihološke, zdravstvene, duhovne, varnostne in druge ukrepe, s katerimi se zagotavljajo možnosti za vključitev pripadnikov vojske v redno vsakodnevno delo in vrnitev k svojim družinam po končani nalogi. Konsolidacija območja delovanja obsega aktivnosti, ki so namenjene zavarovanju doseženih ciljev, odpravi posledic bojnega delovanja in vzpostavitvi reda ter možnosti za normalno življenje po zaključku bojnih delovanj, podpori vzpostavitve javnih služb in infrastrukture, prenosu vojaškega na civilni nadzor ter zagotovitvi varnosti prebivalcev in oblasti.

Kriza je stanje, dogodek ali proces v državi ali zunaj nje, ki predstavlja resno grožnjo temeljnim nacionalnim interesom, družbenim vrednotam in normam ter ga ni mogoče obvladovati z običajnimi sredstvi in dejavnostmi podsistemov nacionalne varnosti, temveč zahteva angažiranje kriznega upravljanja. Za krizo sta značilna negotovost razmer in relativno kratek čas za ukrepanje.

Krizno upravljanje je proces v sistemu nacionalne varnosti s katerim se vzpostavljajo enotna načela, postopki, mehanizmi in ukrepi za usklajeno in učinkovito odzivanje na krize.

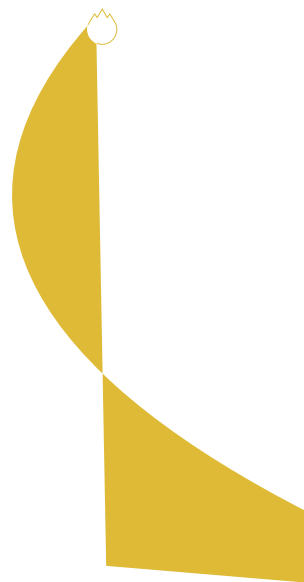
Logistična podpora je dejavnost, ki se izvaja za zagotovitev sposobnosti za delovanje in ohranjanje vzdržljivosti sil za vse načine in vrste delovanj. Obsega aktivnosti, ki se nanašajo na pridobivanje, skladiščenje, razdelitev, vzdrževanje in evakuacijo materialnih sredstev, premik moštva in sredstev, pridobivanje, vzdrževanje in upravljanje vojaške infrastrukture, zagotavljanje storitev in zdravstveno oskrbo. Izvaja se v okviru šestih, medsebojno povezljivih in soodvisnih funkcionalnih področij: oskrbovanje, premiki in transport, vzdrževanje, zdravstvena oskrba, vojaška infrastruktura in finančna zagotovitev.

Manever je uporaba sil s premikom v kombinaciji s hitrostjo in ognjeno močjo. Manever je osnovni dejavnik osredotočenja bojne moči na odločilni točki in dejavnik gospodarne uporabe sil in doseganja presenečenja. Oblike manevra so obhod, globoki obhod, vrinjenje, prodor in čelni napad. Na izbor oblike manevra pri napadu vplivajo cilj, naloga, čas, razpoložljive sile in informacije o sovražniku, vremenu in prostoru.

Materialna in zdravstvena oskrba je del gospodarske obrambe, s katero se na podlagi izkazanih oziroma ocenjenih potreb zagotavlja oskrba Slovenske vojske, prebivalstva, državnih organov in druge obrambne potrebe v vojni.

Materialni viri Slovenske vojske obsegajo oborožitev, opremo, vojaško infrastrukturo in druga materialna in tehnična sredstva, ki zagotavljajo pripravljenost enot in ohranjajo njihovo vzdržljivost pri izvajanju delovanj v miru in vojni. Temeljijo na materialnih in finančnih zmognostih države, zagotavlja pa jih sistem logistične podpore Slovenske vojske, ki ga v primeru delovanja na območju Republike Slovenije v posameznih segmentih dopolnjujejo civilne zmogljivosti, v operacijah kriznega odzivanja zunaj države pa podpora države gostiteljice, večnacionalna logistika ali država, s katero je sklenjena pogodba.

logistične podpore ter usklajuje logistično podporo države gostiteljice, večnacionalno logistično podporo ali podporo iz civilnih virov.

Načela vojskovanja usmerjajo poveljnike pri odločanju in vodenju bojnih delovanj. Načela niso zakonitosti, ki bi zagotavljale uspeh, ampak vodilo, ki povečuje verjetnost uspešnosti delovanj. Temeljna načela so: ohranjanje morale, izbira cilja, osredotočenost, napadalnost, svoboda delovanja, gospodarnost, presenečenje, varnost ter enostavnost in prilagodljivost.

Načini delovanja so ofenzivno, defenzivno, specialno, stabilizacijsko, podporno, informacijsko in prehodno delovanje. Način delovanja sil določa tisto delovanje, ki prevladuje po obsegu, intenzivnosti in trajanju.

Načrti uporabe so dokumenti obrambnega načrta države. Določajo način izvajanja ukrepov pripravljenosti, priprave in izvajanje mobilizacije ter delovanje vojske ob različnih oblikah vojaških in drugih groženj.

Načrtovanje uporabe je aktivnost, ki poteka za načrtno uporabo vojaških sil za vojaško obrambo in druge naloge, s katerimi se uresničuje obrambna strategija države.

Nadzor zračnega prostora je stalno in sistematično opazovanje zračnega prostora z elektronskimi, optičnimi in drugimi sredstvi za pravočasno odkrivanje, identifikacijo in ugotavljanje preletov vseh objektov v zračnem prostoru države in dostopnih smereh. Glavna naloga je zagotavljanje izčrpane in podrobne informacije za podporo poznavanju situacije, podporo poveljnikom pri odločanju, posredovanje opozoril o zračni nevarnosti v realnem času vsem uporabnikom, vključno s sistemom za obveščanje in alarmiranje civilnega prebivalstva, ter za vodenje delovanja oborožitvenih sistemov.

Namensko organiziranje je temeljno načelo oblikovanja sil za vse načine in vrste delovanja. Sile se organizirajo glede na svoje poslanstvo, prostor in koncept skupnih združenih namenskih sil.

Napad je odločilna vrsta ofenzivnega delovanja, ki ima najpogosteje cilj poraziti sovražnika. Namen napada je še zavzetje prostora, pridobivanje informacij, onemogočanje dostopa do virov oskrbe, preusmerjanje sovražnika od težišča delovanja, zavajanje, zadrževanje sovražnika na določenem območju in preprečevanje premestitve ali pregrupiranja sovražnikovih sil, prevzemanje pobude in razbitje sovražnikovega napada. Vrste napadov so hitri napad, pripravljeni napad, protinapad, lažni napad in motilni napad.

Napadalnost je načelo vojskovanja, ki se upošteva pri vseh načinih in vrstah bojnega delovanja, tudi ko ima na začetku pobudo sovražnik. Izvaja se na strateški, operativni in taktični ravni. Samo z napadalnostjo se vsili sovražniku lastna volja. Napadalnost se uveljavlja s hitrimi manevri, z napadi in izkoriščanjem uspehov.

Nepremestljive sile so organizirane, opremljene in usposobljene za uresničevanje poslanstva na nacionalnem ozemlju in v njegovi neposredni bližini.

Nuklearna, radiološka, kemična in biološka obramba (NRKBO) zmanjšuje učinke orožja za množično uničevanje in nevarnih snovi. Enote Slovenske vojske izvajajo splošne in posebne ukrepe nuklearne, radiološke, kemične in biološke obrambe za zagotovitev preživetja in omejeno delovanje v primeru uporabe nuklearnega, kemičnega in biološkega orožja in v okolju, kontaminiranem z nevarnimi snovmi.

Oblike bojnega delovanja so operacije, bitke in boji.

Obnova po konfliktu je vrsta stabilizacijskega delovanja. Obsega vojaške, diplomatske,

ekonomske in humanitarne aktivnosti, ki so namenjene zagotovitvi varnosti, reda in vzpostavitvi javnih funkcij ter ustvarjanju možnosti za prehod od vojaškega na civilni nadzor.

Obramba območja je vrsta defenzivnega delovanja, ki je usmerjena v ohranjanje prostora. Pri tem gre za spopad s sovražnikom na zaporedno povezanih položajih, s katerih ga uničimo, v glavnem s pomočjo ognjenega delovanja. Poudarek je na ohranjanju prostora ali onemogočanju njegove uporabe s strani sovražnika.

Obrambni načrt je celota organizacijskih, kadrovskih, materialnih in drugih rešitev, s katerimi se zagotavlja postopen, organiziran in usklajen prehod na delovanje v izrednem in vojnem stanju, načrtuje opravljanje določenih nalog oziroma proizvodnje in storitev v času izvajanja mobilizacije in v vojnem stanju ter določa organizacijo in način dela, tako da se zagotovi nepretrgano opravljanje dejavnosti organa oziroma organizacije.

Obveščevalna zagotovitev obsega ukrepe, postopke in aktivnosti, ki se izvajajo za spoznavanje in razumevanje sovražnikovih dejavnosti, zmogljivosti in namer ter zemljišča in vremena. V okviru obveščevalne zagotovitve potekajo izvidovanje, obveščevalna dejavnost ter sistematično opazovanje in pridobivanje podatkov o cilju.

Obveščevalni viri so človeški viri, slikovna in pisna gradiva, tehnična sredstva, sredstva zvez, radarji, javni viri in zaplenjena tehnična sredstva ter oprema. Hrbtenica učinkovite obveščevalne zagotovitve je obveščevalni cikel, ki obsega opredelitev obveščevalnih zahtev in načrtovanje, zbiranje in obdelavo obveščevalnih informacij ter njihovo širjenje oziroma posredovanje uporabnikom.

Odločilno delovanje je vrsta bojnega delovanja glede na namen. Vključuje tiste aktivnosti, ki vodijo k uresničitvi poslanstva enote.

Odpravljanje posledic nesreč obsega nujne ukrepe in dejavnosti pri zagotavljanju osnovnih razmer za življenje ter zagotovitev možnosti za trajno obnovo prizadetega območja.

Odzivne sile so namensko organiziran taktični sestav glede na poslanstvo in stopnjo pripravljenosti za delovanje. Namenjene so obrambi pomembnih območij in infrastrukture, zagotavljanju razmer za mobiliziranje in razvoj sil, boju proti terorizmu in delovanju proti drugim oblikam nevojaških groženj, sodelovanju v zaščiti in reševanju ter posredovanju v sestavi zavezniških sil na kriznih območjih.

Ofenzivno delovanje je odločilen način bojnega delovanja. Njegov cilj je poraziti sovražnika z vsiljevanjem poveljnikove volje in uporabo osredotočene bojne moči. Obstajajo naslednje vrste ofenzivnih delovanj: napad, nasilno izvidovanje, naskok, demonstracija sile, zaseda, preboj, izkoriščanje uspeha in pregon.

Ofenzivno informacijsko delovanje je namenjeno vplivanju na sovražnikove informacije, sistem poveljevanja in kontrole ter na komunikacijski in informacijski sistem pri prizadevanju za doseg nekega cilja ali soočanju z vojaško grožnjo.

Ognjena podpora je skupna in usklajena uporaba ognjenega delovanja kopenskih, mornariških in zračnih bojnih sistemov in delovanja ofenzivnih sistemov elektronskega bojevanja ter neubojskih sredstev na cilje na kopnem ali morju. Njen cilj je motenje, onemogočanje, zadrževanje, nevtraliziranje ali uničenje sovražnikovih sil ter bojnih funkcij in sredstev za doseganje operativnih in taktičnih ciljev. Obstajajo naslednje vrste ognjene podpore: artilerijska podpora, minometna podpora, onemogočanje iz zraka in neposredna zračna podpora.

Ohranjanje miru je vrsta delovanj v operacijah v podporo miru. Izvaja se v okviru šestega

poglavja ustanovne listine Organizacije združenih narodov in na podlagi dogovora vseh udeleženih strani v konfliktu za spremljanje in zagotavljanje možnosti za uveljavljanje mirovnega sporazuma. Ohranjanje miru je usmerjeno v obvladovanje ostanka konflikta med sprtima stranema, medtem ko potekajo diplomatski, gospodarski in drugi ukrepi za njegovo trajno rešitev. V okolju številnih udeležencev je uporabljena vojaška sila namenjena zagotavljanju stabilnega varnega okolja, v katerem ti lahko delujejo.

Omejeno poveljevanje je oblika poveljevanja, pri kateri ima poveljujoči omejena pooblastila za izvajanje poveljevanja. Obsega naslednje oblike omejene pristojnosti: operativno poveljevanje, operativna kontrola, taktično poveljevanje, taktična kontrola, administrativna kontrola in usklajevalna pooblastila.

Omejitev delovanja dajejo navodila poveljnikom, v katerih primerih se enote ne sme uporabiti ali kakšnih nalog ne sme izvajati. Omejitve delovanja izhajajo iz normativnih omejitev uporabe Slovenske vojske, omejitev, ki jih določajo zmogljivosti opreme in oborožitve, iz usposobljenosti enote ter varnostnih ali političnih razlogov.

Omrežno bojevanje je vrsta informacijskega delovanja, s katerim se izkorišča moč informacijske tehnologije za doseganje vojaškega cilja. Omrežno bojevanje pomeni prevajanje informacijske prevlade v bojno moč s pomočjo učinkovitega mrežnega povezovanja senzorjev, odločevalcev in izvajalcev, ki so geografsko in hierarhično razpršeni po bojišču.

Operacija je zaporedje bitk in/ali bojev, ki poteka po enotni zamisli na določenem prostoru in v določenem času. Združuje in usmerja bitke, boje in druge dejavnosti enot za doseg operativnega in strateškega cilja. Operacija prinaša odločilne rezultate v vojni.

Operacija kriznega odzivanja obsega politično, vojaško in civilno delovanje, ki poteka v skladu z mednarodnim pravom in je namenjeno preprečevanju kriz in kriznemu upravljanju pri doseganju ciljev zavezništva. Obsega različne načine in vrste delovanj, od podpore civilnim organizacijam do bojnega delovanja.

Operacija v podporo miru je nepristransko, večfunkcijsko delovanje, ki se ponavadi izvaja v podporo mednarodnim organizacijam. Vključuje aktivnosti vojaških sil, diplomacije in humanitarnih ter drugih organizacij. V operacijah v podporo miru se izvajajo naslednje vrste delovanj: preprečevanje konfliktov, ohranjanje miru, vzpostavljanje miru, izgradnja miru, vsiljenje miru in humanitarna pomoč.

Operativna raven delovanja zagotavlja usklajenost taktičnega delovanja za doseg strateških ciljev. Vojska na tej ravni dosega strateške cilje s pripravo, organiziranjem in izvajanjem vojaških operacij v sodelovanju s silami zavezništva.

Operativni cikel je proces prehoda enote v različna stanja in je sestavljen iz treh faz: konsolidacije, usposabljanja in uporabe. Konsolidacija je namenjena zagotovitvi možnosti za skupinsko usposabljanje, vključuje tudi kadrovske in materialne popolnitev, usposabljanje posameznika, vzdrževanje opreme in oborožitve, in premoru oziroma dopustom. Usposabljanje je namenjeno doseganju usposobljenosti za izvedbo bistvenih nalog, ki izhajajo iz poslanstva enote, in vključuje razne oblike skupinskega usposabljanja in vaj. Faza uporabe je namenjena vzdrževanju pripravljenosti za delovanje in izvajanje delovanj doma ali v operacijah kriznega odzivanja.

Operativni okvir je orodje za miselno predstavo o bojišču in pomoč pri usklajevanju delovanj. Namenjen je opisu medsebojne odvisnosti nalog podrejenih enot v času in prostoru, glede

na namen in funkcijo. Glede na namen razlikujemo tri vrste delovanj: odločilno delovanje, delovanje za oblikovanje razmer in delovanje za vzdrževanje sil.

Operativni razvoj je aktivnost, ki poteka za načrtno dovajanje in razmeščanje vojaških sil na območje delovanja za uresničevanje svojega poslanstva.

Organizacijsko-mobilizacijski razvoj Slovenske vojske je osnovni dokument, ki določa njen obseg, organizacijsko-formacijsko strukturo, kategorije pripravljenosti, naziv enote ali poveljstva, podrejenost, mobilizacijske kraje in zbirališča.

Oviranje je vrsta inženirske podpore. Oviranje otežuje manever sovražnikovih sil, zmanjšuje njegove manevrske sposobnosti in posredno dviguje učinkovitost ognjenega delovanja lastnih sil.

Pasivna zračna obramba vsebuje postopke, ukrepe in aktivnosti, s katerimi se zmanjšujejo učinki sovražnikovega delovanja iz zračnega prostora, hkrati pa se lastnim enotam ustvarjajo ugodne razmere za izvedbo naloge.

Podpora države gostiteljice je civilna in vojaška pomoč v miru, ob krizah, izrednem stanju in v vojni, ki jo Republika Slovenija kot država gostiteljica nudi zavezniškim silam in organizacijam, ki se nahajajo na ozemlju, v notranjih morskih vodah in teritorialnem morju ali zračnem prostoru Republike Slovenije, na teh območjih delujejo ali jih prečkajo.

Podpora premika je vrsta inženirske podpore, ki zagotavlja svobodo manevra lastnim silam. Obsega prečkanje naravnih in umetnih ovir, odstranjevanje min, odstranjevanje ovir ter izdelavo ali popravilo prometnih komunikacij.

Podpora preživetju je vrsta inženirske podpore, ki izboljšuje zaščito sil pred učinki sovražnikovih bojnih sistemov ter naravnih dejavnikov. Obsega inženirsko pomoč pri pripravi in utrjevanju položajev, maskiranju ter čiščenju ognjenih con in izvajanje ukrepov zavajanja.

Podporni ukrepi elektronskega bojevanja so aktivnosti, ki se izvajajo za odkrivanje, prestrazovanje, razpoznavanje in določanje lokacij virov oddajanja v elektromagnetnem spektru in imajo cilj odkriti grožnje.

Podporno delovanje je način delovanja, ki je usmerjen v podporo sistemu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami ter podporo drugim državnim organom in organizacijam pri zagotavljanju varnosti in blaginje državljanov. Obstajajo naslednje vrste podpornega delovanja: zaščita, reševanje in pomoč ob naravnih in drugih nesrečah, zagotovitev varnosti, boj proti terorizmu, iskanje in reševanje, evakuacija nevojaškega osebja, sodelovanje s civilnimi organizacijami in zaščita pomembne infrastrukture ter virov oskrbe.

Polna pripravljenost za delovanje je stanje, ki omogoča takojšnjo uporabo dela ali celotne vojske za vojaško obrambo države ali za izvajanje drugih nalog.

Posebni ukrepi NRKBO so nuklearno, radiološko, kemično in biološko izvidovanje in alarmiranje ter odpravljanje posledic delovanja radiološkega, kemičnega in biološkega orožja ter nevarnih snovi.

Poveljevanje je pristojnost, predpisana z zakonom, ki jo potrebuje poveljujoči za načrtovanje, organiziranje, vodenje in kontrolo dodeljenih sil. Je proces, v katerem uveljavlja svojo voljo in namen ter ju prenaša na podrejene. Temelji na vojaških vrednotah, strokovnosti in voditeljskih sposobnostih poveljnika, na normativnih aktih, ki poveljniku dajejo formalno avtoriteto in odgovornost, ter na učinkovitem in zanesljivem sistemu poveljevanja in kontrole.

Povišana pripravljenost za delovanje je stanje, ki zagotavlja večjo razpoložljivost in sposobnost dela ali celotne vojske za izvajanje nalog po načrtih uporabe.

Pravila delovanja so namenjena kontroli uporabe vojaške sile in dajejo usmeritve in navodila poveljnikom in pripadnikom enot za delovanje v okviru političnih in vojaških ciljev. Določajo stopnjo in način uporabe vojaške sile.

Prehodno delovanje omogoča prehod iz ene v drugo vrsto delovanja in ju medsebojno povezuje. Prehodna delovanja so izvidovanje, varovanje, premik v stik, boj v srečanju, povezovanje enot, osvoboditev enote v obkolutvi, zamenjava enote v boju, umik, pohod ter prečkanje in prehod skozi ovire.

Premestljive sile so organizirane, opremljene in usposobljene za uresničevanje svojega poslanstva samostojno ali v sestavi sil zavezništva na nacionalnem vojskovališču ter na kriznih območjih znotraj in zunaj meja zavezništva.

Premestljivost je sposobnost enote, da je premeščena znotraj ali zunaj območja zavezništva v določenem času z lastnimi, zavezniškimi ali drugimi transportnimi sredstvi po kopnem, morju ali zraku.

Premična obramba je vrsta defenzivnega delovanja, ki se izvaja za uničenje sil v napadu na način, da se jim dovoljuje napredovanje do položajev, kjer so izpostavljene protinapadu in obkolutvi. Poudarek je na porazu sovražnika in ne na ohranjanju ali prevzemanju prostora.

Premičnost je sposobnost enote za izvedbo premika v območje načrtovanega delovanja in izvajanje nalog v vseh vremenskih in zemljiščnih razmerah. Premičnost je nujna za doseganje osredotočenja bojne moči in ima neposreden vpliv na sposobnost doseganja cilja.

Preprečevanje konfliktov je vrsta delovanj v operacijah v podporo miru. Izvaja se z namenom pravočasnega prepoznavanja in odprave možnih razlogov za konflikte z uporabo diplomatskih, vojaških in drugih metod v zgodnji fazi konflikta. Obsega vrsto aktivnosti, od diplomatskih pobud do preventivne razmestitve sil. Preprečevanje konfliktov je bistveni element vzdrževanja mednarodne stabilnosti in varnosti, vendar ni primarna vojaška naloga.

Primarna zdravstvena oskrba so postopki in ukrepi varovanja zdravja pripadnikov vojske, omejevanje nastanka poškodb ter preprečevanje pojavnosti in širjenja bolezni.

Pripravljenost vojske v širšem pomenu je stanje, ki odraža njeno sposobnost za uresničitev poslanstva v vojni. Pripravljenost je sposobnost za vojskovanje in zmago v vojni ali udeležanje obrambne strategije države na druge načine. Pripravljenost vojske določajo njena sposobnost za alarmiranje in izvedbo mobilizacije, izvajanje ukrepov pripravljenosti, pripravljenost za delovanje in vojaška infrastruktura.

Pripravljenost za delovanje je raven sposobnosti enote za izvedbo bistvenih nalog, ki izhajajo iz njenega poslanstva. To je sposobnost enote, da v določenem času doseže učinek, za katerega je namenjena in je bila formirana. V ožjem pomenu je pripravljenost za delovanje čas, v katerem je enota pripravljena za izvedbo svojega poslanstva.

Prostorske sile so namensko organiziran taktični sestav glede na prostorski pristop organiziranja sil. Namenjene so predvsem delovanju v zaledju in na zasedenem ozemlju. Prostorske sile izvajajo nadzor in varovanje zaledja ter pomembne infrastrukture, upravljajo z vojaško infrastrukturo, opravljajo naloge teritorialne logistike, izvajajo omejeno inženirsko podporo, izvajajo defenzivno delovanje ter delno logistično podporo zavezniškim silam v okviru podpore državi gostiteljici.

Protiteroristični ukrepi so namenjeni zmanjšanju ranljivosti sil, posameznikov in lastnine za terorizem, vključno z omejenimi reakcijami in onemogočanjem teroristov s strani vojske. Protiteroristični ukrepi obsegajo zbiranje in izmenjavo obveščevalnih podatkov, varnost pripadnikov in enot, varovanje infrastrukture, aktivno sodelovanje v načrtovanju kriznega upravljanja, taktične ukrepe za obvladovanje terorističnih incidentov in druge varnostne ukrepe.

Protiteroristično delovanje je ofenzivna aktivnost, ki vključuje napade na teroristične organizacije, objekte, morska in zračna plovila ter izoliranje in zajetje teroristov.

Prva raven zdravstvene oskrbe zagotavlja prvo pomoč, splošno in nujno medicinsko pomoč, triažo in evakuacijo.

Psihološko delovanje je vrsta informacijskega delovanja. Je načrtovana psihološka dejavnost v miru in vojni, usmerjena v sovražne, lastne ali nevtralne ciljne skupine za vplivanje na njihovo stališče in vedenje v podporo doseganju političnih ali vojaških ciljev. Cilj psihološkega delovanja je slabiti sovražnikovo voljo do bojevanja, krepiti podporo in lojalnost lastnih in prijateljskih ciljnih skupin ter pridobiti podporo neodločenih ali nevtralnih. Obsega strateške psihološke aktivnosti, psihološko konsolidacijo in psihološke aktivnosti na bojišču.

Radiološka, kemična in biološka obramba (RKBO) – glej: nuklearna, radiološka, kemična in biološka obramba (NRKBO)

Ravni delovanja so strateška, operativna in taktična. Med temi ravni ni razločnih mej in so pogojno povezane z ravno poveljevanja, vrsto in velikostjo enote ter uporabljenimi sredstvi. Delovanja so opredeljena kot strateška, operativna ali taktična na podlagi svojega učinka ali prispevka v doseganju strateških, operativnih ali taktičnih ciljev.

Sankcije in embargo so vrsta stabilizacijskega delovanja. Namenjene so onemogočanju oskrbe ter omejevanju diplomatskih, ekonomskih in drugih privilegijev ter svobode gibanja tistih, ki so na območju sankcij.

Sile nizke stopnje pripravljenosti za delovanje, ki dosegajo polno pripravljenost v 91 do 180 dneh, so namenjene predvsem podpori delovanju sil visoke stopnje pripravljenosti in njihovi dopolnitvi pri izvajanju vojaške obrambe države.

Sile visoke stopnje pripravljenosti za delovanje, ki dosegajo polno pripravljenost v roku od dveh do 90 dni, so namenjene posredovanju ob vojaških in nevojaških grožnjah varnosti države, podpori silam varnostnega sistema in sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami ter delovanju v operacijah kriznega odzivanja. Opremljene in usposobljene so za delovanje na celotnem območju države in zunaj nje.

Sile z daljšim časom pripravljenosti za delovanje, ki dosežejo polno pripravljenost v več kot 365 dneh, so namenjene vojaški obrambi države in regeneraciji drugih sil.

Sile za bojevanje so oklepne enote, pehotne enote in enote za specialno delovanje. Njihov osnovni namen je, da z ognjeno močjo in manevrom v neposrednem spopadu porazijo sovražnika.

Sile za bojno podporo so inženirske enote, artilerijske enote, obveščevalne in izvidniške enote, enote radiološke, kemične in biološke obrambe, enote zračne obrambe, enote za elektronsko bojevanje, mornariške enote, enote vojaške policije in letalske enote. Namenjene so zagotavljanju ognjene podpore in operativne podpore silam za bojevanje.

Sile za podporo poveljevanja so poveljniške enote, enote za zveze in enote za nadzor

zračnega prostora. Namenjene so podpori funkcij poveljevanja in zagotovitvi možnosti za neprekinjeno poveljevanje.

Sile za zagotovitev delovanja so namenjene zagotavljanju možnosti za delovanje in ohranjanju vzdržljivosti sil. V sile za zagotovitev delovanja sodijo logistične enote, enote za zračni transport, letalske in mornariške baze ter zdravstvene enote.

Sinhronizacija je sposobnost usmerjanja virov in aktivnosti v času in prostoru za doseganje prevladujoče relativne bojne moči na odločilni točki v odločilnem trenutku. Sinhronizacija se izvaja v vseh razsežnostih v geografskem območju delovanja in obsega usklajevanje bojnih funkcij, sodelovanja enot in delovanja bojnih sistemov.

Sistem poveljevanja in kontrole (C2) obsega postopke, organizacijo, kadre, sredstva, objekte in komunikacije za podporo izvajanju funkcije poveljevanja. Hrbtenica sistema so obveščevalni sistem, komunikacijski sistem in informacijski sistem. Sistem poveljevanja in kontrole omogoča poveljniku pravočasno in pravilno odločanje, dodeljevanje virov in nalog, usklajevanje bojnih funkcij ter vodenje in kontrolo delovanja s katere koli točke na bojišču.

Skupne združene namenske sile (CJTF) so namensko organiziran operativni sestav zavezniških sil, ki zagotavlja prilagodljivo in učinkovito sredstvo za večjo odzivnost, hitrejše oblikovanje in razmestitev ter za učinkovito poveljevanje večnacionalnim silam različnih zvrsti, rodov in služb vojska v zavezništvu. Sile se organizirajo namensko glede na svoje poslanstvo, združeno območje delovanja ter prevladujoči način delovanja.

Specialno delovanje je način bojnega delovanja, ki ga izvajajo posebej izbrane, opremljene, organizirane in usposobljene enote Slovenske vojske za podporo doseganju vojaških, političnih ali psiholoških ciljev, ki imajo operativni ali strateški pomen. Obsega nekonvencionalne vrste bojnega delovanja, direktne akcije, specialno izvidovanje, obveščevalno dejavnost, protiteroristično delovanje, psihološko delovanje ter bojno iskanje in reševanje. Usmerjeno je v vojaške cilje.

Splošni ukrepi NRKBO so osebna in skupinska zaščita, detekcija, dozimetrija, alarmiranje in poročanje, analiza tveganj in nevarnosti ter osebna in skupinska dekontaminacija.

Sposobnost enote je njena zmožnost izvedbe bistvenih nalog, ki izhajajo iz njenega poslanstva, in možnosti zaščite ter preživetja.

Stabilizacijsko delovanje je način delovanja vojske, pri čemer ta s svojo prisotnostjo in aktivnostmi zagotavlja ali sodeluje pri zagotavljanju varnega okolja, v katerem diplomatski, ekonomski, izobraževalni, razvojni in drugi programi uspešno odstranjujejo vzroke nastale krize. Stabilizacijsko delovanje umirja spor ali preprečuje njegovo naraščanje, med sovražnostmi pa preprečuje razširitev spopadov in spodbuja sprte strani, da ustavijo sovražnosti, ter jim pri tem pomaga.

Stalna pripravljenost za delovanje je vsakodnevno stanje vojske, ki izraža njeno sposobnost za izvajanje ukrepov pripravljenosti in mirnodobnih nalog.

Stopnja pripravljenosti za delovanje odraža razpoložljivost in sposobnost enote ali poveljstva za izvajanje nalog, ki izhajajo iz poslanstva. Glede na stopnjo pripravljenosti so poveljstva in enote razvrščene v tri skupine: sile visoke stopnje pripravljenosti, sile nizke stopnje pripravljenosti in sile z daljšim časom vzpostavitve pripravljenosti za delovanje.

Strateška raven delovanja je najvišja raven delovanja vojaških sil. Določajo jo jasno opredeljeni nacionalni cilji in interesi ter cilji zavezništva ali koalicije, podkrepljeni z vojaškimi zmog-

ljivostmi, ki so jih države pripravljene nameniti za doseganje teh ciljev. Uporaba sil na strateški ravni je usklajena z drugimi elementi nacionalne moči: ekonomskimi, psihološkimi, diplomatskimi in drugimi.

Strateška rezerva Republike Slovenije so posebne kadrovske in materialne rezerve Slovenske vojske, ki omogočajo dopolnitev in povečanje zmogljivosti njenih sil ter prevzemanje določenih nalog pri izvajanju vojaške obrambe.

Strateški koncept zavezništva daje usmeritve za uporabo političnih in vojaških sredstev pri doseganju varnostnih ciljev. Osnovne naloge, ki izhajajo iz koncepta, so med drugim odvratanje od agresije in obramba proti vsem njenim oblikam na katerokoli članico zavezništva, prispevanje k preprečevanju konfliktov, aktivna vloga v kriznem upravljanju in promoviranje partnerstva, sodelovanja in dialoga z drugimi državami v evroatlantskem območju.

Taktična raven delovanja je najnižja raven delovanja vojaških sil. Na taktični ravni je težišče na bojevanju in zmagah v bitkah. Uspehi in neuspehi na taktični ravni določajo razmere za operativno raven delovanja.

Terorizem je nezakonita uporaba ali grožnja uporabe sile ali nasilja proti posameznikom ali premoženju, ki ima za cilj prisiliti ali zastraševati vlade ali družbe za doseganje političnih, verskih in ideoloških ciljev. Terorizem je dejanje, ki ima namen ogroziti ustavno ureditev ali varnost Republike Slovenije, povzročiti eksplozijo ali požar ali drugo splošno nevarno dejanje ali nasilje, ali grožnja z uporabo jedrske snovi ali drugih sredstev za množično pobijanje ljudi, da bi pri ljudeh tako ustvarili občutek negotovosti in prestrašenosti.

Transformacija vojske predstavlja njene napore za redefiniranje pristopov k vojskovanju, ki so nastali s premikom iz industrijskega v informacijsko obdobje, kjer nesimetrične in nekonvencionalne grožnje vedno bolj nadomeščajo predvidljive grožnje iz obdobja hladne vojne. To zahteva prenovu vojske in njene vloge ter njeno popolno spremembo oziroma preoblikovanje.

Učenje iz izkušenj je proces odprave pomanjkljivosti pri izvajanju postopkov, izboljšave vojaškega izobraževanja in usposabljanja, izboljšanja operativnih zmogljivosti in drugih izboljšav delovanja vojske na podlagi informacij, ki izhajajo iz analize in ocene izvedbe posamezne aktivnosti pri usposabljanju ali delovanju.

Ureditev prostora je dejavnost, s katero se zagotavljajo čim boljše razmere za delovanje in uspešno uresničevanje poslanstva vojske. Usmerjeno je v zagotovitev možnosti za bivanje, delo in usposabljanje enot, za izvedbo mobilizacije, razmestitev sil, bojno delovanje in ohranjanje vzdržljivosti sil. Obsega določanje geografskega območja odgovornosti, dodelitev infrastrukture za delo poveljstev in enot ter prilagajanje naravnih in umetnih objektov in gradnjo posebnih objektov za podporo delovanju.

Ureditev zračnega prostora je vojaški del upravljanja zračnega prostora in omogoča njegovo usklajeno uporabo ter preprečevanje ali zmanjševanje možnosti bojnega delovanja na lastne ali zavezniške zrakoplove.

Varnost in zaščita sta načeli delovanja vojaških sil v operacijah v podporo miru. Narekuje jasno opredeljeno odgovornost za lastne sile in za civilne sile, ki sodelujejo v operaciji. Pri tem je treba vedeti, da je pravica do samoobrambe neločljiva in je ne morejo omejevati nobena pravila delovanja.

Varnost je načelo vojskovanja, ki narekuje izvedbo ukrepov za zagotovitev varnosti in zaščite lastnih sil. Varnostni ukrepi morajo onemogočiti sovražniku poznavanje načrtov, razporedit-

ve, zmogljivosti in namer. Obsegajo zaščito sil in območij pred nenadnimi delovanji sovražnika in drugimi nepredvidenimi dogodki, zagotavljanje rezerve, oviranje ter odpornost sistema poveljevanja in kontrole.

Varnostni ukrepi so sestavina varnostnega delovanja. Aktivni varnostni ukrepi vključujejo motenje ali uničenje sovražnikovih zmogljivosti za izvidovanje, obveščevalno dejavnost in pridobivanje podatkov o ciljih, napad na poveljniška mesta in druge elemente sistema poveljevanja in kontrole, zavajanje in psihološko delovanje. Pasivni varnostni ukrepi obsegajo varovanje oseb, fizično in tehnično varovanje območij in objektov, varovanje dokumentov, maskiranje ter prikrievanje položajev in aktivnosti, varnost informacij ter varnost komunikacijskega in informacijskega sistema.

Varnostno delovanje je vrsta informacijskega delovanja, ki s pomočjo aktivnih in pasivnih ukrepov zagotavlja varnost sil tako, da onemogoča sovražniku poznavanje razporeditve, zmogljivosti in namer lastnih sil. Ukrepi so osredotočeni v tiste vsebine, ki odkrivajo ključne aktivnosti ali slabosti oziroma ščitijo bistvene podatke o lastnih silah.

Varovanje je aktivnost, namenjena zaščiti moštva, objektov, naprav in območij pred sovražnikom, in vključuje nadzor območja, da se ohrani svoboda delovanja. Varovanje omogoča zaščito pred delovanjem sovražnih obveščevalnih sil, diverzantskih ali terorističnih skupin ali večjih bojnih enot ter kriminalnih skupin ali posameznikov.

Večnacionalna podpora je vrsta logistične podpore v večnacionalnem okolju. Oblike podpore so specializirana vloga, vodilna država ali večnacionalna združena enota za logistično podporo. Logistična podpora v sklopu večnacionalne podpore se zagotavlja s pogodbami o sodelovanju in tehničnimi dogovori.

Voditeljstvo je vplivanje na ljudi zaradi doseganja ciljev organizacije. Vplivanje pomeni pripraviti ljudi, da naredijo, kar od njih želimo. Poveljujoči v vlogi voditelja vpliva na podrejene tako, da jim zagotavlja smisel, jih usmerja in motivira, da bi uresničili poslanstvo in naloge enote.

Vojaška doktrina so sprejeta načelna stališča o organiziranju, uporabi in delovanju vojske pri vojaški obrambi države in izvajanju drugih nalog, s katerimi se uresničuje obrambna strategija države. Določa temeljna načela, po katerih vojska ali njeni deli usmerjajo svoje delovanje na obrambno-varnostnem področju, da bi podprli nacionalne interese in cilje. Vojaška doktrina je najvišji vojaškostrokovni dokument in temelji na zgodovinskih izkušnjah in teoretičnih spoznanjih o vojskovanju.

Vojaška infrastruktura so vadišča, strelišča, vojašnice, skladišča, letališča, pristanišča, telekomunikacijski objekti, radarski objekti, položaji za bojne sisteme, poveljniška mesta, nastanitveni objekti, delavnice ter drugi objekti in okolišji, s katerimi upravlja ministrstvo za obrambo ali jih v skladu z zakonom minister določa kot posebnega pomena za obrambo.

Vojaška obramba je obramba države z vojaškimi sredstvi in načini. Obsega celoto priprav in aktivnosti, ki jih izvajajo vojaška poveljstva in enote. Podpirajo in dopolnjujejo jo lahko ostali subjekti obrambnega in nacionalno varnostnega sistema.

Vojaška obveščevalna dejavnost je celota funkcij, procesov, postopkov in ukrepov posameznikov, enot in poveljstev, s katerimi neprekinjeno in celovito spremljajo, analizirajo in predvidevajo vojaško, vojaško-politično in varnostno situacijo ter delovanje sovražnika, potencialnega sovražnika in druge vojaške ter varnostne grožnje, da bi omogočili poveljnikom in drugim, ki

odločajo o uporabi vojske, sprejem kvalitetnih in pravočasnih odločitev na vseh ravneh poveljevanja. Vojaška obveščevalna dejavnost obsega naslednje temeljne funkcije: zagotavljanje indikatorjev in opozoril, izvajanje obveščevalne priprave bojišča, podpora poznavanju situacije, podpora načrtovanju in delovanju po ciljih, ocenjevanje bojnega delovanja, podpora zaščiti sil in priprava sil za delovanje.

Vojaška pomoč je vrsta stabilizacijskega delovanja. Obsega vojaške dejavnosti, ki zagotavljajo podporo civilni skupnosti ali oblasti, ko okoliščine ali stiska presežajo zmoglosti civilne oblasti. Vojaške enote sodelujejo pri zagotavljanju javne varnosti, varnosti pri volitvah, pomoči lokalni policiji, odstranjevanju min in neeksplozivnih bojnih sredstev ter pri drugih oblikah pomoči civilni oblasti, da bi ta lahko uspešno delovala.

Vojaško izobraževanje in usposabljanje sta proces pridobivanja in razvijanja posebnih in funkcionalnih vojaških znanj, sposobnosti, veščin in navad za izvajanje nalog za potrebe vojaške obrambe in drugih nalog vojske.

Vojaško usposabljanje je proces pridobivanja in razvijanja posebnih sposobnosti za uporabo vojaških strokovnih znanj pri uresničevanju poslanstva poveljstva ali enote.

Vojna je konflikt visoke intenzivnosti. V tradicionalnem smislu je vojna zelo zaostren družbeni spopad, v katerem se družbene skupine, gibanja, organizacije, države ali koalicije držav organizirano vojskujejo za uveljavitev svojih temeljnih ciljev ob pretežni uporabi oborožene sile. Je kompleksno stanje, v katerem vzporedno z vojskovanjem potekajo politične, ekonomske, psihološke in druge oblike in vsebine konfrontacije, pri čemer nekaterih ni mogoče obdržati pod nadzorom.

Vojskovalna moč vojske opredeljuje njeno sposobnost za vojskovanje. Je orodje, s katerim premaga sovražnika. Sestavljena je iz treh, medsebojno povezanih sestavin: idejne zasnove, bojne morale in bojne moči.

Vrednote vojske dajejo okvirje za delovanje in vedenje posameznikov samostojno in v skupini. Izhajajo iz splošnih civilizacijskih vrednot, vrednot družbe in posebnosti narave delovanja vojske. Slovenska vojska razvija naslednje vojaške vrednote: čast, pogum, lojalnost, tovarištvo in predanost.

Vsiljenje miru je vrsta delovanj v operacijah v podporo miru. Izvaja se v okviru sedmega poglavja ustanovne listine Organizacije združenih narodov. Po naravi vsebuje nasilna dejanja, ki se izvajajo, ko ni bil dosežen dogovor z udeleženi stranmi v konfliktu ali je ta vprašljiv. Namen vsiljenja miru je vzdrževanje ali vzpostavitev miru oziroma uveljavitev pogojev, ki so definirani v mandatu sil. Vsiljenje miru je vojaška aktivnost, ki je po svoji naravi blizu vojni in je ponavadi posledica mandata Organizacije združenih narodov, ki dovoljuje uporabo bojnih delovanj za uresničitev cilja.

Vzdržljivost je sposobnost vojaških sil ohraniti potrebno raven bojne moči toliko časa, kolikor je treba za doseganje ciljev delovanja oziroma uresničitve poslanstva. Pri tem je pomembno zagotoviti kadrovsko in materialno zamenljivost in dopolnitev sil ter neprekinjenost logistične podpore.

Vzpostavlanje miru je vrsta delovanj v operacijah v podporo miru. Je diplomatska aktivnost, ki se izvaja po začetku konflikta za prekinitev ognja ali doseganje hitrega mirnega dogovora. Vključuje posredovanje med stranmi v konfliktu, pomiritev ter aktivnosti diplomatskega pritiska, npr. izolacijo ali sankcije. Namen uporabe vojaških sil je nadzor nad prekinitvijo ognja ter podpora diplomaciji pri posredovanju, pogajanju ali drugih oblikah mirnega reševanja konflikta.

Zadrževanje je vrsta defenzivnega delovanja, pri katerem s prepuščanjem prostora ohranjamo prožnost in svobodo delovanja, da bi povzročili sovražniku čim večjo škodo. Izvaja se za upočasnitev sovražnikovega napredovanja, pridobitev časa, usmerjanje sovražnikovega manevra v želeno smer ter za izognitev boju v neželenih okoliščinah.

Zagotovitev delovanja je bojna funkcija. Namen zagotovitve delovanja je zagotovitev sposobnosti za delovanje in ohranjanje vzdržljivosti vojaških sil za ves čas, potreben za doseganje ciljev oziroma uresničitev njenega poslanstva. Osnovi sestavini zagotovitve delovanja sta kadrovska in logistična podpora.

Zaščita sil so aktivnosti, ki se izvajajo za zmanjšanje ranljivosti moštva, opreme, objektov in delovanj pred vsemi grožnjami v vseh situacijah. Zaščita sil obsega aktivnosti zračne obrambe, nuklearne, radiološke, biološke in kemične obrambe, protiteroristične ukrepe, zaščito komunikacijskega in informacijskega sistema ter taktične ukrepe, kot so premik, maskiranje, utrjevanje in varovanje.

Zaščita, reševanje in pomoč ob nesrečah obsega gašenje in reševanje ob požarih in eksplozijah, reševanje iz ruševin in plazov, reševanje v gorah, v jamah, v rudnikih, na vodi in iz vode, reševanje ob neurjih, viharjih in drugih vremenskih ujmah, reševanje v prometnih nesrečah, prvo in nujno medicinsko ter veterinarsko pomoč, varstvo pred neeksplozivnimi ubojnimi sredstvi, izvajanje radiološke, kemične in biološke zaščite, poizvedovanje za žrtvami in pogrešanimi, pomoč ogroženim, splošno humanitarno pomoč ter zagotavljanje osnovnih možnosti za življenje.

Zavajanje je vrsta informacijskega delovanja. Obsega aktivnosti manipulacije, zvijače in ponarejanja podatkov, s katerimi navedemo sovražnika, da deluje na želeni način. Izvaja se, da bi dosegli presenečenja, zagotovili varnost in zaščitili sile, izboljšali poveljnikove možnosti svobode delovanja, zmanjšali izgube ter zmanjšali porabo časa in virov.

Zmogljivost enote so njena kadrovska sestava, oborožitev in oprema, usposobljenost in kvaliteta načrtov delovanj.

Zračna obramba je zbir ukrepov, postopkov in dejavnosti za preprečevanje in zmanjševanje učinka bojnega delovanja sovražnika iz zračnega prostora. Elementi sistema zračne obrambe so nadzor zračnega prostora, sistem zračnega poveljevanja in kontrole, aktivna zračna obramba in pasivna zračna obramba.

Kazalo

1. Uvod	7
2. Okolje vojskovanja	9
2.1. Konflikti	9
2.2. Krize	10
2.3. Mednarodno varnostno okolje	11
2.4. Viri ogrožanja nacionalne varnosti	12
2.5. Sodelovanje pri uresničevanju strateškega koncepta zavezništva	12
2.6. Sodelovanje pri uresničevanju evropske varnostne in obrambne politike	13
2.7. Večnacionalne operacije	14
3. Vojskovalna moč	15
3.1. Idejna zasnova	16
3.2. Bojna morala	17
3.2.1. Motivacija	17
3.2.2. Vrednote	17
3.2.3. Voditeljstvo	20
3.2.4. Menedžment	21
3.3. Bojna moč	21
3.3.1. Kadri	21
3.3.2. Oborožitev in vojaška oprema	22
3.3.3. Pripravljenost za delovanje	22
3.3.4. Vzdržljivost sil	22
3.3.5. Kolektivno delovanje	23
4. Poslanstvo in naloge Slovenske vojske	24
5. Vrste in organiziranost sil Slovenske vojske	26
5.1. Vrste sil	26
5.1.1. Delitev glede na vlogo v bojnem delovanju	26
5.1.2. Delitev glede na sposobnost premeščanja	26
5.1.3. Delitev glede na pripravljenost za delovanje	27
5.2. Namensko organiziranje	28

5.2.1.	Bojne skupine	28
5.2.2.	Prostorske sile	28
5.2.3.	Odzivne sile	29
5.2.4.	Skupne združene namenske sile	29
6.	Zagotovitev možnosti za delovanje	30
6.1.	Zagotovitev kadrovskih virov	31
6.2.	Zagotovitev materialnih in finančnih virov	31
6.3.	Vojaška obveščevalna dejavnost	32
6.4.	Razvoj in opremljanje	34
6.5.	Načrtovanje uporabe	34
6.6.	Mobilizacijske priprave in operativni razvoj	35
6.7.	Vojaško izobraževanje in usposabljanje	35
6.7.1.	Vojaško izobraževanje in usposabljanje posameznika	36
6.7.2.	Usposabljanje poveljstev in enot	37
6.8.	Pripravljenost Slovenske vojske	38
6.9.	Ureditev prostora	40
6.10.	Podpora države gostiteljice	40
6.11.	Načrtovanje konsolidacije	41
6.12.	Zagotovitev vzdržljivosti sil	41
7.	Organiziranost poveljevanja	43
7.1.	Strateška raven	43
7.2.	Operativna raven	44
7.3.	Taktična raven	45
8.	Delovanje slovenske vojske	47
8.1.	Pravila in omejitve delovanja	47
8.2.	Načini in vrste delovanj	48
8.2.1.	Ofenzivno delovanje	48
8.2.2.	Defenzivno delovanje	48
8.2.3.	Stabilizacijsko delovanje	50
8.2.4.	Podporno delovanje	50
8.2.5.	Specialno delovanje	50
8.2.6.	Informacijsko delovanje	52
8.2.7.	Prehodno delovanje	52
8.3.	Ravni delovanja	52
9.	Bojno delovanje	54
9.1.	Načela vojskovanja	55
9.1.1.	Ohranjanje bojne morale	56
9.1.2.	Izbira cilja	56
9.1.3.	Osredotočenost	56
9.1.4.	Napadalnost	56
9.1.5.	Svoboda delovanja	58
9.1.6.	Gospodarnost	58
9.1.7.	Presenečenje	58

9.1.8.	Varnost	58
9.1.9.	Enostavnost in prilagodljivost	59
9.2.	Bojne funkcije	59
9.2.1.	Manever	59
9.2.2.	Ognjena podpora	60
9.2.3.	Obveščevalna zagotovitev	61
9.2.4.	Premičnost, oviranje in preživetje	61
9.2.5.	Zračna obramba	62
9.2.6.	Zagotovitev delovanja	62
9.2.7.	Poveljevanje	63
9.3.	Oblike bojnega delovanja	64
9.4.	Operativni okvir	65
9.5.	Sinhronizacija bojišča	66
10.	Informacijsko delovanje	67
10.1.	Psihološko delovanje	67
10.2.	Elektronsko bojevanje	68
10.3.	Omrežno bojevanje	68
10.4.	Varnostno delovanje	68
10.5.	Zavajanje	69
10.6.	Informiranje javnosti	70
10.7.	Civilno-vojaško sodelovanje	70
11.	Stabilizacijsko delovanje	71
11.1.	Operacije kriznega odzivanja	72
11.2.	Operacije v podporo miru	72
11.2.1.	Preprečevanje konfliktov	72
11.2.2.	Ohranjanje miru	73
11.2.3.	Vzpostavljanje miru	74
11.2.4.	Izgradnja miru	74
11.2.5.	Vsiljenje miru	74
11.2.6.	Humanitarna pomoč	74
11.2.7.	Druge stabilizacijske dejavnosti	75
11.3.	Načela delovanja v operacijah v podporo miru	76
11.3.1.	Nepristranskost	76
11.3.2.	Privolitev	77
11.3.3.	Omejena uporaba sile	77
11.3.4.	Ostala načela delovanja	77
11.4.	Priprave za delovanje v operacijah kriznega odzivanja	78
11.5.	Delovanje na podlagi mednarodnih pogodb	79
11.6.	Značilnosti delovanja pod vodstvom Nata	80
11.6.1.	Načrtovanje	80
11.6.2.	Delovanje	81
11.6.3.	Logistična podpora	83
12.	Podporno delovanje	83

12.1.	Zaščita, reševanje in pomoč	83
12.2.	Boj proti terorizmu	85
12.3.	Zagotavljanje varnosti	85
12.4.	Iskanje in reševanje	85
12.5.	Evakuacija nevojaškega osebja	87
12.6.	Zaščita pomembne infrastrukture in virov oskrbe	87
12.7.	Sodelovanje s civilnimi organizacijami	87
12.8.	Organiziranost poveljevanja	87
13.	Vojskovanje v prihodnosti	89
14.	Zaključek	91
15.	Priloga: pojmovni slovar	92